

๑๖๖
๑๓

ผลของบทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนาวิภูล จังหวัดอุบลราชธานี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์

๑๕ ส.ค. ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กันยายน ๒๕๓๒

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

171571

ผลของบทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนาวิพันธุ์ จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ
ของ
ฉัตรรัตน์ ศรีสวัสดิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กันยายน 2532

บทที่ ๑๐

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนารีบุญ จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนารีบุญ ปีการศึกษา ๒๕๓๒ จำนวน ๓๐ คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ ๑๕ คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ แบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
๒. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
๓. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

THE EFFECT OR ROLE-PLAYING ON MORAL REASONING : COOPERATION ASPECT
OF MATHAYOM SUKSA I STUDENTS AT NAREENUKUL SCHOOL
IN CHANGWAT UBON RATCHATHANI

AN ABSTRACT

BY

TIDARAT SRISAWAT

A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling
Psychology at Srinakharinwirot University

September 1989

The purpose of this experimental research was to study the effect of role playing on moral reasoning : cooperation aspect of mathayom suksa I students at Nareenukul School in Changwat Ubon Ratchathani. The subjects were 30 mathayom suksa I students at Nareenukul school in the academic year 1989. They were randomly selected to be into the experimental group and the control group. Each group consisted of 15 students. The experimental was taught by using the role playing technique while the control group was taught by using the conventional instrument about moral reasoning : cooperation aspect. The instrument was moral reasoning : cooperation aspect test. The t-test was used as a statistical method to analyze the data.

The results were as follows :

1. The moral reasoning : cooperation aspect of the students in the experimental group was significantly higher than before the experiment at .01 level.
2. The moral reasoning : cooperation aspect of the students in the control group was significantly higher than before the experiment at .01 level.
3. The moral reasoning : cooperation aspect of the students in the experimental group was significantly higher than that in the control group at .01 level.

วันที่ ๖๘ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๒

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมทั้งให้แนวคิด
ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จากอาจารย์พรหมดิศ วาณิชการ
รองศาสตราจารย์ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ และรองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสว่าง
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านอาจารย์ทั้งกล่าวเป็นอย่างมาก ที่ให้ความเมตตาทางวิชาการกับผู้วิจัย
ด้วยดีตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.บงกชพรหม เกศพิทักษ์ ดร.เพ็ญแข ประจันปัจจนิก
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุคนธ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสว่าง และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังอร แสนนันทน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ
สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่กรุณา
ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุภาวดี บุญยารมณ ผู้อำนวยการโรงเรียนนาวิพันธุ์
คณาจารย์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนาวิพันธุ์ ที่กรุณาให้ความสะดวกในการ
ดำเนินการทดลองและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณทวีศักดิ์ จงประคับเกียรติก คุณสุณีย์ ศรีวันพิภพ และเพื่อน ๆ ที่ ๆ น้อง ๆ
ทุกคน ที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยจนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นที่รักเคารพบูชายิ่ง ที่ได้ให้ทั้งความรัก
ความห่วงใย ตลอดจนกำลังใจ และทุนอุดหนุนแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายในการศึกษาคนควา	4
สมมติฐานในการศึกษาคนควา	5
ความสำคัญของการศึกษาคนควา	5
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสมมติ	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสมมติ	20
งานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม	36
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี	46
3 วิธีดำเนินการศึกษาคนควา	49
ประชากร	49
กลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคนควา	50
ลักษณะและวิธีการตอบแบบทดสอบ	94
แบบแผนการทดสอบ	95
ความหมายของสัญลักษณ์	95

การดำเนินการทดลอง	95
การวิเคราะห์ข้อมูล	96
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	97
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	100
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูล	100
ผลการศึกษาค้นคว้า	101
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	104
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	104
วิธีดำเนินการวิจัย	104
การวิเคราะห์ข้อมูล	106
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	106
อภิปรายผล	107
ข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	123
ประวัติย่อของผู้วิจัย	234

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบ เหตุผล เชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้บทบาทสมมติ	101
2	เปรียบเทียบ เหตุผล เชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ	102
3	เปรียบเทียบ เหตุผล เชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการ การสอนแบบปกติ	103
4	แสดงการวิเคราะห์รายข้อ และความแปรปรวนรายข้อของแบบทดสอบ เหตุผล เชิงจริยธรรม ด้วยความสามัคคี	228
5	แสดงค่าคะแนนของนักเรียนกลุ่มทดลอง	232
6	แสดงค่าคะแนนของนักเรียนกลุ่มควบคุม	233

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา แต่การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใหนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นสำคัญ กล่าวคือประชากรต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพ ดังนั้นในการพัฒนาประเทศนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ การพัฒนากำลังคนเพราะคนนับเป็นกลไกขั้นแรกที่จะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการจัดการศึกษาและการให้ความรู้แก่ประชากรมีความสำคัญมาก เพราะถ้าคนมีความรู้ดี การปฏิบัติหน้าที่การทำงานก็มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง แต่สิ่งสำคัญที่คนจะขาดเสียไม่ได้โดยจะเชื่อมโยงควบคู่ไปกับการรู้ก็คือ คุณธรรมและจริยธรรม เพราะถ้าคนในสังคมขาดคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว สังคมนั้นจะขาดความสงบสุข เนื่องจากความรู้วิชาการทั้งปวงไม่ช่วยให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ ไม่ช่วยให้ดำรงตนอยู่ได้ ห่างไกลปัญหาและความผันผวนทั้งหลายในชีวิต ดังที่ เอกวิทย์ ๗ ถาสง (2506 : 109) ได้กล่าวว่า ความรู้เป็นเพียงเครื่องมือ เป็นศาสตราจารย์ที่ผู้ใดจะใช้ให้เป็น จึงจะเกิดประโยชน์ สิ่งสำคัญที่สุดก็คือจิตใจของผู้ใช้ความรู้ นั้น จะต้องเป็นจิตใจที่ใฝ่ดีมีคุณธรรมแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ โสภณ สันติรักษ์ (2530 : คำนำ) ที่กล่าวไว้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมที่ระบบการแข่งขันกันสูงขึ้น การเห็นแก่ตัวเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เบาชนของชาติซึ่งเคยชินกับระบบการแข่งขัน ตั้งแต่การเข้าเรียนในระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย แม้จนกระทั่งแข่งขันเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งระบบการแข่งขันนี้ย่อมจะมีผลทำให้คนขาดคุณธรรมและจริยธรรมที่สำคัญไปอย่างมาก ฉะนั้นการพัฒนาคนในภาวะที่สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองมีการแข่งขัน จึงจำเป็นต้องเน้นให้คนมีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปกับการศึกษาในส่วนอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ คงเกื้อหนุน ชุมชนนาวัน และเพื่อนฯ ประจวบจันทน์ (2520 : 14) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลในด้านที่สำคัญที่สุดก็คือ การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม การกระทำหน้าที่เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ด้วยการพัฒนาพลเมืองของประเทศเป็น

ผู้มีจริยธรรมสูง รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

จากทฤษฎีความนี้ จะเห็นได้ว่าจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในสังคมที่จะนำความสุขสงบและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้น ๆ ดังนั้นการส่งเสริมจริยธรรมจึงเป็นงานสำคัญส่วนหนึ่งในการให้การศึกษา

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน เมื่อพิจารณาเขาชนแล้วมิได้ปรากฏว่ามีการพัฒนาการทางจริยธรรมจนถึงขั้นที่น่าพอใจ การพัฒนาจริยธรรมของเขาชนจึงเป็นภารกิจที่จำเป็นและเร่งด่วนที่สุด โดยเฉพาะจริยธรรมแห่งการร่วมมือหรือการเป็นมิตรไมตรีต่อกันหรือที่เรียกว่ามีความสามัคคีกัน เพราะเมื่อเกิดจริยธรรมค่านี้นี้แล้ว ย่อมทำให้ชีวิตในสังคมแน่นแฟ้นและมีกำลังเข้มแข็ง (บรรพต วีระดิษฐ์. 2518 : 109) ซึ่งในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้ชี้ให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายประการหนึ่งของจริยธรรม ดังนี้คือ เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีและเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 2) และจากการสรุปผลการวิจัย การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในประเทศไทย ซึ่งเรียบเรียงโดย อุบล เรียงสุวรรณ (2522 : 90) ปรากฏว่าในทุกภาคของประเทศไทยคุณลักษณะทางจริยธรรมที่เป็นปัญหา 6 คุณลักษณะ ซึ่งรวมถึงคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความสามัคคีด้วย

จากการที่ผู้วิจัยสอนอยู่ในโรงเรียนนาวิภูล เป็นเวลานานประมาณ 10 ปี ขณะทำการสอนได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการทำกิจกรรมกลุ่ม พบว่ามีนักเรียนบางส่วนที่มีพฤติกรรมบางอย่างถึงขั้นถึงความไม่สามัคคีในกลุ่ม เช่น ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ไม่รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ก่อการทะเลาะวิวาท พยายามให้เกิดความแตกแยกในกลุ่ม เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้ขัดขวางการทำงานไม่ให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ทำให้บรรยากาศของการทำงานและการอยู่ร่วมกันน่าอึดอัดและน่าเบื่อหน่าย จนในที่สุดนักเรียนเบื่อโรงเรียน เบื่อการเรียน ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำลง ปัญหาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยตลอดจนผู้อำนวยการและฝ่ายปกครองของโรงเรียน มีความสนใจและให้ความสำคัญ พร้อมทั้งมีความต้องการที่จะแก้ไขอย่างเร่งด่วน

แนวทางหนึ่งในการแก้ไขและลดปัญหาดังกล่าวคือ การปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคีโดยการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามหลักทฤษฎีของ โคธเบอร์ก ซึ่ง โคธเบอร์ก ได้ใช้

การตัดสินใจและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล ทั้งนี้เพราะการศึกษาลักษณะทางจริยธรรมด้านอื่นนั้นทำได้ยากและไม่สามารถแสดงพัฒนาการได้อย่างชัดเจน (Kohlberg, 1969 : 13) และโคลเบอร์ก (1976 : 58 - 63) ได้ยืนยันไว้ว่า การปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็ก ให้บรรลุเป้าหมายวิธีการเดียวเท่านั้นคือ การสอนให้หลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง เพราะถ้ามีหลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมถูกต้องแล้ว จะทำให้สามารถแก้ปัญหาทางจริยธรรมของตนเองได้ หลักทางจริยธรรมนี้เรียกว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และจากงานวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" ของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญนุช ประจักษ์จินิก (2520 : 215) สรุปได้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นลักษณะหนึ่งที่จะได้รับการส่งเสริมและยังเห็นว่า การเสริมสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิงปฏิบัติของจริยศึกษากว

วิธีการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมนั้นมีหลายวิธี การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 63) ทั้งนี้เพราะการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เรียนรู้เห็นเรียนรู้ถึงสาเหตุของพฤติกรรม ทำให้เด็กเรียนรู้เข้าใจความรู้สึกของตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองไปในทางที่ดี ตลอดจนเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น โดยที่เด็กจะมีโอกาสทดลองฝึกการปฏิบัติตนในสังคมหลาย ๆ บทบาท เพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนดีขึ้น เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (วาสนา ปัทมาธิย, 2529 : 14 - 15)

นักเรียนที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจัดอยู่ในช่วงของการเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งมีความต้องการเป็นอิสระของการเรียนรู้ควมการทดลองด้วยตนเอง ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ชอบความซ้ำซากจำเจ (ประคัม เรืองผาธิย, 2525 : 51) ดังนั้นวิธีการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมแก่เด็กที่จะให้โดยอัตโนมัติ จึงควรให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก การ "บอกให้ทำ" คงจะใช้ไม่ได้ผลเสียแล้ว ผู้ใหญ่ควรจะต้องใช้กิจกรรมหรือเครื่องมือบางประการมาเป็นสิ่งเร้าให้เด็กได้คิดได้ตระหนักด้วยตนเอง (ปรางค์ งามสุท, 2528 : 88) ซึ่งวิธีดังกล่าวได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ โกลบอล มีคุณ (2524 : 33) กล่าวว่าการแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมในลักษณะ

เรียนปนเล่น (Play Way Method) ซึ่งเป็นการเรียนที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่น่าเบื่อ
 เกิดมีโอกาสนำความเคร่งเครียดในการเรียน อีกทั้งเด็กเองจะไม่รู้สึกตัวว่ากำลังถูกสั่งสอน
 สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 78) ที่บอกไว้ว่า "การเรียนรู้ควรเกิดขึ้น
 จากการกระทำโดยผู้เรียนเอง มิใช่ผลจากวิธีการถ่ายทอดของครูโดยตรง" อีกทั้งตรงกับปรัชญา
 การศึกษาของ คิววี (Dewey. 1974 : 173 - 178) ที่ว่า "การเรียนรู้โดยการกระทำ"
 (Learning by Doing) เด็กจะเรียนรู้จากการทดลองมือกระทำด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อ
 การเรียนรู้นอกจากการเรียนที่ถ่ายทอดโดยตรงจากครู

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสำคัญเป็น
 อย่างมาก โดยเฉพาะเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ฉะนั้นทุกฝ่ายควรจะได้ร่วมมือกัน
 ปกป้องและพัฒนาเด็กให้เป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตัวเด็กเอง ต่อสังคม
 และประเทศชาติ เป็นผลให้ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข และวิธีการที่เหมาะสมวิธีหนึ่งในการ
 ปกป้องและส่งเสริมการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมก็คือ การแสดงบทบาทสมมติ และผู้วิจัยในฐานะ
 เป็นส่วนหนึ่งของผู้พัฒนาบทในการให้ความรู้และอบรมสั่งสอนเยาวชน โค้ดทัศน์และมองเห็น
 ความสำคัญของปัญหาจริยธรรมเหล่านี้เช่นกัน จึงได้นำวิธีการแสดงบทบาทสมมติมาทดลองใช้เพื่อ
 พัฒนาส่งเสริม การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
 โรงเรียนนาวิพันธุ์ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอน

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษานองของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของ
 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิพันธุ์ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้
 บทบาทสมมติ
2. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนก่อนและหลังการสอน
 แบบปกติ
3. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดย
 การใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นหลังจากการใช้บทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการ角色扮演สมมติมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้คาดว่าจะมีประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับครู-อาจารย์ อาจารย์แนะแนว ครูอาจารย์ผู้สอนจริยธรรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม ในอันที่จะนำวิธีการแสดงบทบาทสมมติไปใช้ในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมในค่านอื่น ๆ ของเด็กต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2532 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์โฮสต์ 25 ลงมา จำนวน 125 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์โฮสต์ 25 ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร จำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือวิธีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี คือ

3.1.1 การใช้บทบาทสมมติ

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) หมายถึง กิจกรรมการแสดงที่เป็นการกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นมา และกำหนดบทบาทเฉพาะตัวให้แก่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแสดงบทบาทนั้น เป็นการแสดงที่ไม่มีการสวมหน้ากาก แสดงบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้อสรุปเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีขั้นตอนใหญ่ ๆ ตามลำดับดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นแสดง
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม
5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ซึ่งวิธีการแสดงบทบาทสมมตินี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้บรรยาย และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นและมีการสรุป ซึ่งใช้ในกลุ่มควบคุม โดยเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการศึกษาเหตุผลเพื่อเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ประสบในขณะนั้น

4. ความสามัคคี หมายถึง การที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกซึ่งการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงออกมีลักษณะดังนี้ คือ

- 4.1 มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน
- 4.2 ไม่ยุยงให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน
- 4.3 ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน
- 4.4 ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำได้ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

5. เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการพิจารณาเหตุผลเพื่อจะเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในด้านความสามัคคี ได้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน ไม่ยุยงให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท ไม่แก่งแย่งชิงดี ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำได้ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

โดยยึดหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ไคลเบอร์ก 6 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ชั้นหลบหลีกการลงโทษ (The Punishment and Obedience

Orientation) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ชอบให้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้รับโทษ เป็นเหตุผลในการกระทำหรือเขาจะเลือกกระทำในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ตัวเองมากกว่า แต่เนื่องจากเด็กเล็กนี้ยังเป็นบุคคลที่พึ่งพิงหาและอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องเชื่อฟังคำสั่งเด็กในระยะนี้เข้าใจคำว่า ความดี ไปในความหมายว่า คือสิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เช่น เด็กยอมสั้หลังอาหารเพราะกลัวแม่ดุ ฉะนั้นการกระทำที่ถูกต้องจึงหมายถึง การเชื่อฟังผู้มีอำนาจเหนือกว่า เหตุผลในการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดขึ้นอยู่กับ การไม่ถูกลงโทษเป็นเรื่องสำคัญ

ชั้นที่ 2 ชั้นการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist

Orientation) เด็กเล็ก ๆ นั้นจะถูกผู้ใหญ่กว่าหรือเขตนที่เพื่อที่จะให้เขาทำในถูกหรือกระทำตนเป็นคนดี เมื่อเด็กอายุมากขึ้นระหว่าง 7 ขวบถึง 10 ขวบ จะมีความรู้สึกว่าเป็นของธรรมดาสำหรับการกระทำของผู้ใหญ่ เด็กจะคอย ๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขาทำความดีไ้มากกว่าการคุกคามหรือขู่ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กผู้หนึ่งจะช่วยบิดามารดาทำความสะอาดบ้าน เพื่อว่าจะได้เงินรางวัลมากขึ้น และเด็กชายจะช่วยภรรยานำต้นไม้ ก็เพื่อจะไ้รับคำชมเชย และเด็กในระยะนี้เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉันมา ฉันก็ต้องตอบแทนเขาไป เริ่มมีความเข้าใจในความคิดเห็นของคนอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance or "Good Boy-Nice Girl" Orientation) เด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นจะให้ความสำคัญแก่กลุ่มเพื่อนมาก เด็กในวัยนี้ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูงและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หลักการขั้นนี้จะใช้มากในระคับเด็กอายุประมาณ 13 ปี

ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามสังคม (The "Law and Order" Orientation) วัยรุ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์มากพอที่จะทราบว่า สังคมประกอบด้วยบุคคลกลุ่มต่าง ๆ แต่ละกลุ่มก็มีกฎเกณฑ์ให้สมาชิกยึดถือ บางกลุ่มมีเจ้าหน้าที่รักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วย และเขามีความเข้าใจในหน้าที่ของตนในกลุ่มต่าง ๆ และมีศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร เขามีความเข้าใจบทบาทของคนอื่นด้วยว่าคนนั้นทำหน้าที่อย่างนั้นจึงปฏิบัติอย่างนั้น การกระทำที่ถูกต้องนั้นจะพิจารณาเพื่อกลุ่มเพื่อส่วนรวมด้วย

ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามค่านิยมสัญญา (The Social Contract Legalistic Orientation) บุคคลที่ไร้อำนาจในขั้นนี้จะมีการกระทำที่พยายามหลบหลีก มิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคนซาดเหี้ยม เป็นคนไม่แน่นอน ใจโลเลไม่มีหลักยึด ไม่มีจุดหมายที่แน่นอน คำว่า "หน้าที่" ของบุคคลในขั้นนี้ หมายถึงการทำตามที่ตกลงหรือสัญญาไว้กับผู้อื่น โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเคารพตนเอง และต้องการให้คนอื่นเคารพตนเองด้วย จริยธรรมขั้นนี้พบมากในผู้ใหญ่หรือวัยรุ่นตอนปลายบางคน

ขั้นที่ 6 ขั้นยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรม ขั้นนี้จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์และมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของตนเองและของสังคมอื่น ๆ ในโลก บุคคลที่ไร้อำนาจในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความนึกเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีสายตาหรือความนึกเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มและสังคมของตนที่เป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ เช่น บัณฑิตโอภาสธรรม 2 ประการ คือ นิริ ความละเอียดแก่ใจตนเองในการที่จะกระทำชั่ว และมีโอททัสสะ คือความเกรงท่อนาย เพราะมีความเชื่อในหลักสากลที่ว่าความเลวนั้นถ้าบุคคลกระทำแล้วถึงแม้จะรอดพ้นไม่ถูกผู้ใดลงโทษ แต่โทษที่ได้รับคือผู้กระทำความเลวนั้นจะมีจิตใจต่ำลง

ซึ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีนี้ วัลได้จากแบบทดสอบการใช้เหตุผล
 เชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

ความหมายของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการสอนวิธีหนึ่ง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างต่าง ๆ กัน ดังนี้

แชฟเทล และแชฟเทล (Shaftel and Shaftel. 1967 : 83 - 84) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมอย่างถ่องแท้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลค่าเป็นชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแบ่งไว้ซึ่งมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้านหลายทาง เช่น การอภิปรายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ การแสดงบทบาทปฏิบัติยากอบสนของบุคคลผู้แสดง การเลือกบทบาทที่เหมาะสมและการสรุปนำไปใช้ นอกจากนี้ เทเลอร์ และวอลฟอร์ด (Tayler and Walford. 1972 : 19) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใด จึงจะแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนรู้ความของการที่ซ่อนเร้นภายในตัว ซึ่งได้แก่ แรงจูงใจ ความเข้าใจในความสัมพันธ์ของตนเองต่อบุคคลอื่น ต่อสังคม เข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น และลี (Lee. 1974 : 316) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การเรียนรู้จากการควบคุมบทบาทของบุคคลในสถานการณ์สมมติขึ้น การแสดงบทบาทสมมติต่างจากการแสดงละคร คือผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูด และท่าทางโดยไม่มีการเตรียมคำพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทสมมติจะกระทำซ้ำใหม่ได้จนกว่าจะเป็นที่พอใจ

สำหรับในประเทศไทย ทิศนา ขนมนัน (2519 : 41) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

ในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึกละพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติขึ้นว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทสมมติที่นำมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้น มักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผ่งมาด้วย การที่ให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยที่ไม่ต้องฝึกหรือเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไรนั้น นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ และซูศรี สนิทประชากร (2525 : 14) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยให้ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุนน ชมวิวัฒน์ แรมชมร อยู่สาดพร และโสภภาพรณ ชัยสมบัติ (2526 : 99) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นเครื่องมือและวิธีสอนอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยให้ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทขึ้นมา ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทสมมติที่นำมาใช้นั้นมักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผ่งมาด้วย การที่ให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไรบ้าง นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างเป็นธรรมชาติ

ฉวีวรรณ ถินาวงศ์ (2520 : 74) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดงที่ไม่มีการซ้อมหรือเตรียมตัวมาก่อน โดยให้ผู้แสดงสมมติตัวเองไปชั่วขณะ แสดงบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตนในเรื่อง และเรื่องที่แสดงนั้นมักจะมีปัญหา ซึ่งผู้แสดงต้องหาวิธีการแก้ไขให้ได้ และประหยัศ จิระวรพงศ์ (2522 : 97) ได้กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นการแสดง

ที่ไม่มีการเตรียมตัวก่อนแสดงไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครที่ถูกกำหนด โดยผู้แสดงต้องพยายามหาวิธีแก้ปัญหาให้ได้ การแสดงบทบาทจะช่วยให้ผู้เรียนในหลายโอกาส เช่น เป็นการเตรียมพร้อมที่จะแก้ปัญหาบางอย่างในอนาคต การถ่ายทอดข้อเท็จจริง การวิเคราะห์สถานการณ์บางอย่าง ความเห็นของผู้อื่น ควรให้ผู้เรียนแสดงบทบาทโดยอิสระ เว้นไว้แต่กรณีผู้แสดงเกิดการทักท้วงมองดูว่าจะไม่สามารถแสดงต่อไปได้ จึงไม่ปล่อยให้แสดงต่อไป ประกอบ ระกิติ (2523 : 145) กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นการแสดงแบบหนึ่ง โดยการสร้างสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขึ้น แล้วให้บุคคลทั้งแ่สองคนขึ้นไปแสดงบทบาทตามสถานการณ์ ซึ่งโดยปกติมักไม่ใช้บทบาทของตนในชั่วระยะเวลาสั้น ๆ ต่อหน้าผู้ชม เพื่อพิสูจน์สิ่งที่สมมติขึ้นว่าผู้แสดงจะประพฤติต่อกันอื่น ๆ ในสถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร ผู้ชมมีส่วนร่วมในการสังเกต เพื่อนำเอาความเกี่ยวข้องของการแสดงไปประยุกต์ต่อสถานการณ์หรือประยุกต์ในการแก้ปัญหา

นอกจากนี้ จรูญ คุณี (2520 : 161) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน เป็นการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็่นจริง มักมีปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ แ่เข้ามาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ทมเพรฉัตรสุภา (2521 : 82 - 83) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในขอบเขตความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง โดยใช้บทบาทสมมติในสถานการณ์และเป็นกระบวนการสื่อสารในสถานการณ์ที่คล้ายกับความเป็่นจริง

สำหรับ เขาวพา เกษะคุปต์ (2517 : 67) มีความเห็นว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้จากกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างร่วมกัน และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการแสดงความคิดเห็นและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่ง พันธิ์ หันมาสินทร์ (2520 : 167) ได้กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยเปลี่ยนเจตคติของผู้แสดงบทบาทได้ทั้งโดยเจตนาสถานการณ์ความขัดแย้ง หรือสถานการณ์ที่เรามักจะซ่อนความรู้สึกอันแท้จริงไว้ หรือจากการแสดงบทบาทแล้ว ครูอาจจะเปิดการอภิปรายโดยการถาม เช่น "ในตอนนี้นักเรียนแสดงนั้น มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง" "ในชีวิตจริงหากพบเหตุการณ์เช่นนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร"

จากการแสดงนี้เราได้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องอะไรบ้าง" และสุเทพ ช้อนโสภา (2521 : 148) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นวิธีหนึ่งที่ให้นักเรียนได้ออกมาหาคำเหี้ยนแบบของจริงตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น เช่น ทำเกิน ทำหักมุม ทำวังและอื่น ๆ โดยที่คิดแสดงท่าทางเอาเองว่า ถ้าเป็นคนนั้นคงจะต้องทำท่าเช่นนั้น เป็นต้น นอกจากที่กล่าวมาแล้วการเหี้ยนแบบท่าทางหรือเสียงของสิ่งต่าง ๆ เช่น ทำหน้านิน ทำเสียงแมวร้องแสดงท่าทางต่าง ๆ โดยไม่ต้องใช้เสียง ก็ถือว่าเป็นการแสดงบทบาทสมมติทั้งสิ้น สอดคล้องกับ ยุกา ชักยธรรม (2524 : 49) ที่กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสแสดงออกหลายทางทั้งการพูดและการแสดงท่าทาง นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติ เช่น เป็นคุณพ่อ คุณแม่ ครู เพื่อน หรือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

จากความหมายของการแสดงบทบาทสมมติที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสอนอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กออกมาแสดงท่าทางเป็นบุคคลต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้น โดยไม่มีการขมวดงหน่า เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน เป็นการให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าจะเป็นตามธรรมชาติและถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกร และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออุปมาเพื่อการเรียนรู้ เป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสมกับสถานการณ์จริง ในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตน อย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

ทิศนา แชนมณี (2529 : 42 - 43) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการสอนได้มาก ครูสามารถนำบทบาทสมมติไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในกาันท่าง ๆ หลายด้าน ดังนี้คือ

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีสาเหตุ การที่ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสภาพการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจสาเหตุต่าง ๆ ที่ผลักดันให้คนต้องแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกไป ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนไม่ควนคัดค้านอะไรง่าย ๆ ก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ นอกจากนั้นยังจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดอีกด้วย

2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ผู้เรียนได้สวมบทบาทของผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ว่า ผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. ช่วยลดความรู้สึกทึงเครียดของผู้เรียน ในบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีความรู้สึกรุนแรงในใจหลายประการที่ไม่สามารถจะแสดงออกมาได้ ครูอาจใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมา เป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้เรียนลงไบบ้าง

4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถจะบอกความต้องการของตนออกมาได้ ครูอาจจะใช้บทบาทสมมติให้ผู้เรียนได้แสดง ซึ่งผู้เรียนอาจจะเปิดเผยความต้องการของตนออกมาโดยไม่รู้ตัว

5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจตนเอง และเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น โดยใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงามทางจิตใจอันจะช่วยให้บุคคลนั้นดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข และสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจความคิดเห็นของตน และหาข้อบกพร่องเห็นยาวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้น ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของตน การพบโอกาสได้แสดง อภิปราย และวิเคราะห์ความคิดเห็นเหล่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น

7. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสัมพันธ์ในกลุ่มให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มมักจะมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่บ่อย ๆ ความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันและเกิดความแตกแยกกันในกลุ่ม ฉะนั้นวิธีการบทบาทสมมติจะสามารถนำมาใช้ ทำให้คนในกลุ่มเกิดความเข้าใจกัน และมีความสามัคคีปรองดองกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น บทบาทสมมติจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นจริงและสนุกสนานยิ่งขึ้น

9. ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ บทบาทสมมติแทบทุกบทบาทมักจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงจะต้องใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา จึงนับว่าวิธีการช่วยฝึกเรื่องการแก้ปัญหา และการตัดสินใจได้อย่างดี

10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท เพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นน้อง เป็นหลาน เป็นนักเรียน เป็นหัวหน้าชั้น เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์แต่ละอย่าง

11. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน "รู้สึก คิด กระทำ" โดยปกติเมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหา ก็จะเกิด "รู้สึก" แลจะ "กระทำ" ไปตามความรู้สึกนั้นทันทีแล้วจึงจะหวนกลับมา "คิด" หาวิธีที่ดีกว่า จึงเท่ากับขั้นตอน "รู้สึก กระทำ คิด" แต่การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยเปลี่ยนให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดีกว่าคือ "รู้สึก คิด กระทำ" แทน

สำหรับ เอนกกุล กริแสง (2520 : 207) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะส่งเสริมให้นักเรียนกล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่น ศิริกาญจน์ โกศลภัก (2522 : 10 - 13) กล่าวถึงประโยชน์จากการแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงความขัดแย้งและความเป็นจริงของโลก จากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางกาย สังคม ภาษา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วน บกา สัตยธรรม (2524 : 52) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้การเรียนรู้สนุกสนานมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา เช่น การพูดเก่ง การแสดงบทบาทเหมาะสม ไหวพริบในการแสดง นอกจากนี้ ชูศรี สนิทประชากร (2525 : 14 - 15) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจนเพราะเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่สมมติจากเรื่องจริง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปรายและวิเคราะห์เรื่องราวนั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ตัดสินใจและสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ในการแสดงบทบาทสมมติ ผู้สวมบทบาททุกคนจะรู้สึกว่ามีอิสระที่จะแสดงลักษณะ
 ของบทบาทของเขาให้ได้ดีที่สุดเท่าที่เขาคouldทำได้โดยธรรมชาติ แม้ว่าเขาจะได้รับคำพูดของ
 ตัวละคร เขาก็ไม่ควรที่จะท่องจำและพูดตามนั้น เขาคควรพยายามเข้าใจความนึกคิดบทบาท
 ของเขาในสถานการณ์นั้น และแสดงความรู้สึกของบทบาทของเขาออกมาให้ดีที่สุด โดยใช้คำพูด
 ของเขาเองตามธรรมชาติ ซึ่งความเป็นอิสระในการแสดงจะทำให้ผู้แสดงมีความมั่นใจมากขึ้น
 ในบทบาทของเขา และจะเพิ่มความเปิดเผยของเขาและเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น การแสดง
 บทบาทสมมติในแต่ละครั้ง ผู้สวมบทบาทจะมีโอกาสได้เผชิญกับสถานการณ์ใหม่ เป็นการช่วยให้
 ผู้สวมบทบาทมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดเผย ใ้สัมผัสกับความรู้สึกของตนเอง เพื่อจะได้สามารถ
 นำตนเองก้าวไปสู่ชีวิตอันคงสมบูรณ์ที่สุดที่สามารถทำได้ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้สวมบทบาทได้เรียนรู้
 ในการพัฒนางานที่ตนเองสามารถทว้ย ช่วยบุคคลให้สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของตน ช่วย
 พัฒนาความมั่นใจให้กับตนเอง โดยไม่ต้องมีการฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมอีก (พรหมพิท วาณิชการ.
 2528 : 174 - 196) สำหรับ วิภา วิเศษเพ็ญ (2529 : 3) กล่าวว่า บทบาทสมมติช่วยให้
 ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น บุคคลบางคนอาจจะไม่มีโอกาสได้แสดงออกต่อหน้า
 คนอื่นเลย ไม่ว่าจะเป็นการพูดการแสดงละคร โท้วาทีหรือการแสดงในรูปแบบใด บทบาทสมมติ
 เป็นการแสดงสั้น ๆ ที่ทุกคนพอจะทำได้ไม่ยากนัก เมื่อมีโอกาสดแสดงออก จะทำให้รู้สึกว่าตนเอง
 ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะแสดงออกต่อไปทั้งทางคำวาจาและทาง
 นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น เมื่อเขาได้แสดงออกในสถานการณ์
 ต่าง ๆ ที่สมมติขึ้นจะเข้าใจตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าตนเองมีความสามารถในการแสดงออก
 มากน้อยเพียงใด ตนเองมีความกล้า มีความเชื่อมั่น มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการ
 ตัดสินใจเพียงใด เมื่อทรมแล้วจะได้พยายามปรับตัวให้ดียิ่งขึ้น

จากจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการแสดง
 บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ถึงสาเหตุของพฤติกรรม ทำให้นักเรียน
 เข้าใจความรู้สึกของตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองไปใน
 ทางที่ดี ตลอดจนเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น โดยที่นักเรียนจะมีโอกาสทดลองฝึกการ
 ปฏิบัติตนในสังคมหลาย ๆ บทบาท เพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์
 ในกลุ่มเพื่อนดีขึ้น เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

หลักในการนำพหุภาพสมบัติไปใช้ในการเรียนการสอน

การนำพหุภาพสมบัติไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น วัลลภ รัชสิทธิ์ (2522 : 27 - 29) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การแสดงพหุภาพสมบัติควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงเพียงอย่างเดียว
2. ในการแสดงพหุภาพสมบัติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป
3. เรื่องที่นำมาใช้ ไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากเกินไป เป็นเรื่องที่กระตุ้นให้เรียนรู้ อยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การแสดงพหุภาพสมบัติจะโดยดลใจที่เมื่อนำมาใช้ก็ควรกำหนดสมควร ไม่ใช่เป็นเพียงการค้นการเรียนรู้เพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้การแสดงพหุภาพสมบัติ เมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและฝึกทักษะในการปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

นอกจากนี้ สุจิตรา บัวคำภา (2525 : 20) ได้กล่าวถึงการนำการแสดงพหุภาพสมบัติไปใช้ในการเรียนการสอนว่า ส่วนใหญ่มี 2 วิธี คือ

1. การใช้พหุภาพสมบัติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบ้าง คิดบทมาขึ้นแสดงเองบ้าง แต่ต้องตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนด
2. การใช้พหุภาพสมบัติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อน เมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตอนใด ก็ออกมาแสดงโต้ทันที โดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

ขั้นตอนในการใช้การแสดงพหุภาพสมบัติ

พิศนา แชนมณี (2519 : 44 - 47) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้พหุภาพสมบัติไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้พหุภาพสมบัติแบบมีบทเตรียมไว้หรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้ มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ในขั้นนี้ครูจะต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่า อะไรคือปัญหา หรือจุดที่ของการชี้ใหญ่เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2. การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนั้น ควรจะสามารถช่วยให้นักเรียนได้ประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

1. การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การนำนักเรียนไปสู่เรื่องที่เรียน หรือปัญหาใหญ่เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ในขั้นนี้ ครูอาจจะเล่าเรื่องราว หรือสถานการณ์สมมติใหญ่เรียนฟัง การนำเข้าสู่บทเรียนนี้จะนำไปมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและสถานการณ์ที่วางไว้

2. การเลือกตัวแสดง การเลือกตัวแสดงอาจเป็นได้ 2 ลักษณะ คือ อาจจะเลือกตัวแสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมาย ให้ทำได้ ในกรณีแรก การแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลัง การแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้น การเลือกตัวแสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

3. การจัดหาฉากแสดง การจัดหาฉากนั้นเป็นการจัดหาแบบสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริงขึ้น การจัดหาอาจจะเป็นไปในลักษณะง่ายๆ ง่ายๆ โดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว ไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การให้บทบาทสมมติในการเรียนนั้นช่วยให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวาที่จริง แต่ครูจะต้องไม่ลืมว่า การเรียนนี้ไม่ใช่เรียนเพื่อสนุก อย่างเดียว ครูควรช่วยให้นักเรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ ดังนั้นการเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้น การอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. การเตรียมความพร้อมก่อนแสดง การที่นักเรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้ เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้นครูจำเป็นต้องช่วยขจัดความตึงเครียด และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

6. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการชักกลางคัน นอกจากในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูหรือผู้กำกับการแสดงอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

7. การทักท้วง เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครูหรือผู้กำกับการแสดงควรทักท้วง หรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเินเื่อไป จะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การทักท้วงจะทำให้ได้ในกรณีต่อไปนี้

7.1 เมื่อการแสดงนั้นได้ให้ข้อมูลเพียงพอแก่กลุ่มที่จะนำมาวิเคราะห์ และอภิปรายได้

7.2 กลุ่มพอจะเข้าใจว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไรถ้าจะมีการแสดงต่อไป

7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิด

บางประการ

7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้นก็จะขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก และเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออกและพฤติกรรมที่พบแสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือการฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงขั้นนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา หรือทัศนใจ หรือด้านากการแสดงครั้งแรกยังคงยังไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อจุดอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น ครูจะสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายหัวข้อ ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนเองสามารถเข้าใจได้อย่างดี

จากหลักและขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ สามารถสรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมตินี้มี 2 วิธี คือ การเตรียมทิวทัศน์ และการไม่ใช้เตรียมทิวทัศน์ โดยมีขั้นตอนใหญ่ ๆ ในการแสดงบทบาทสมมติ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ในการใช้บทบาทสมมตินี้ครูจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหา สถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติ ครูต้องอธิบายบทบาทให้นักเรียนจะต้องแสดงว่าทำอะไรจึงจะเหมาะสม ส่วนผู้สังเกตการณ์นั้นครูต้องช่วยให้รู้จักสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมทิวทัศน์ โดยขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติครบทุกขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติในประเทศไทยนั้น ผลการวิจัยพบว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้โดยดี ดังตัวอย่างผลการวิจัยต่อไปนี้

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522 : 66 - 67) ได้ศึกษาการแสดงบทบาทสมมติในการสอนบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการรักษาความสะอาด และความสวยงามของธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแสดงบทบาท

สมมติกับนักเรียนที่เรียนควมวิชิธรรมคาไม่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนควมวิชิการแสดงบทบาทสมมติ ความสนใจระคือรือรจนทอการเรีนมมาก กลาแสดงออกมากขึ้น สนุกสนานในการเรีน และ มีพฤติกรรมที่ก่ในการช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรีนและบริเวณสนามหน้าห้องเรีน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนัย จุมจิต (2523 : 72 - 76) ที่ไคศึกษาเปรียมเทียะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนและทัศนคติค่ามณุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรีน หน่วย "ชีวิตในบาน" ควบการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 132 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรีนโดยใช้บทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนสูงกว่าก่อนทอของ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรีนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ สูงกว่านักเรียนที่เรีนควบการสอนไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ส่วนทัศนคติค่ามณุษยสัมพันธ์นั้น ปรากฏว่านักเรียนที่เรีนโดยการแสดงบทบาทสมมติมีทัศนคติค่ามณุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่ เรีนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ

รัตน นฤภัทร (2524 : 79) ไคศึกษาเปรียมเทียะผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำ ควมวิชิบรรยายการให้ตัวแบบและบทบาทสมมติแก่นักศึกษาจิตวิทยาการปริกษา ผลการศึกษาพบว่า วิชิสอนแบบบทบาทสมมติให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรีนทักษะการทวนซ้ำที่สูงกว่าวิชิสอนแบบให้ตัวแบบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสูงกว่าวิชิสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 วิชิสอน แบบให้ตัวแบบให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรีนทักษะการทวนซ้ำไม่แตกต่างจากวิชิสอนแบบบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการสอนสองครั้งให้ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการสอนครั้งเดียวอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01 และเช่นเดียวกับ สุจิตรา บัวคำภา (2525 : 51 - 53) ไคศึกษาการสอน จริยศึกษา ควบการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัด อุตรดิตถ์ จำนวน 74 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรีนควบการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนจริยศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 กล่าวคือ นักเรียนโรงเรียนวัดน้ำใสที่เรีนควบการใช้และไม่ ใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีทัศนคติเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนโรงเรียนวัดใหม่มีทัศนคติเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปไคว่าการสอนควบการใช้การแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรีนเกิดการเรีนรูไคไคกว่าการสอน

ด้วยการไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ และในปีเดียวกันนี้ วรที สิริพิตร (2525 : 39 - 40) ได้ศึกษาการพัฒนาบทบาทแห่งตน โดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้แสดงบทบาทสมมติที่ครูกำหนดสถานการณ์ให้ มีบทบาทแห่งตนสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในปีต่อมา ฉวยศรี มีใจเย็น (2526 : 57 - 59) ได้ศึกษาการทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีการพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทีแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ครั้งในปี พ.ศ. 2528 จิราภรณ์ หุ่นกระถุน (2528 : 49 - 55) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยการใช้นิเทศบทบาทสมมติมีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ คุณัญญาพร ทรัพย์รุ่ง (2529 : 54) ได้ศึกษาผลของการใช้นิเทศบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียน โดยให้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน ผลการทดลองปรากฏว่าการสอนโดยการใช้นิเทศบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานมากกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสุวรรณ ทวีขัน (2530 : 42 - 46) ได้ศึกษาผลของการใช้นิเทศบทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ อัจฉรา เนตรธมวงศ์ (2531 : 47) ได้ศึกษาผลของการใช้นิเทศบทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยการใช้นิเทศบทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในประเทศ

แฮนดลีย์ (Handley. 1975 : 3383 - 3384-A) ได้ศึกษาการสอนสังคมศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนสามระดับคือ 4, 5 และ 6 จำนวน 57 คน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ โดยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติเอง พวกที่ไม่ได้ร่วมแสดงจะเป็นผู้สังเกตและรวมอภิปรายในตอนท้าย ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมติ มีผลการเรียนที่ขึ้นกว่าเดิม มีความตั้งใจและสนใจเรียนดีกว่าเดิม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความมั่นคงในความคิดเห็นมากขึ้น และในปีต่อมา เลเซอร์ (Layser. 1976 : 7342-A) ได้ศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมติกับนักเรียนที่มีสังคมมิติน่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 3 ถึง 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง จำนวน 65 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้การแสดงบทบาทสมติในการเรียนสามารถช่วยเด็กที่มีสังคมมิติน่า มีปัญหาเข้ากับเพื่อน ไม่ค่อยได้ ช่วยให้เกิดมิตรภาพกับเพื่อนฝูงได้มากขึ้น ครูเข้าใจเด็กดีขึ้น และมีผลดีมากสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม และในปีเดียวกัน ชูคท์ (Shoudt. 1976 : 2754-A) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมติในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลจำนวน 75 คน โดยวิธีสอบก่อนการเรียน และสอบหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีนิสัยเอื้อเฟื้อมากขึ้น ในปีต่อมา โคโนเลย์ (Conoley. 1977 : 4977-A) ได้ศึกษาผลของการใช้การแสดงบทบาทสมติในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ระดับ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็นสามกลุ่ม ใช้เวลาทดสอบสองสัปดาห์ วันละ 30 นาที ทุกวัน มีการทดสอบก่อนการเรียนและภายหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า การใช้การแสดงบทบาทสมติเป็นองค์ประกอบในการเรียนการสอนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม ทำให้เด็กมีสังคมมิติน่า และเปลี่ยนแปลงจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่บุคคลอื่นมากขึ้น

คลอร์ และเบรย์ (Clare and Bray. 1978 : 156) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่มีผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายระดับ 3 จำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง มีนิทานทั้งหมดสี่เรื่อง เลือกมาใช้หนึ่งเรื่อง โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับตัวละคร

ในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ววิทย์ทัศนคติที่มี ทพบว่า เด็กชายเหล่านั้นมีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ วิทย์อีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคง เด็กชายที่เคยล่าสัตว์ก็เลิกล่าสัตว์โดยแน่นอน ผลการศึกษานี้แสดงว่ามีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็กได้ เช่นเดียวกับ วากเนอร์ (Wagner. 1978 : 56) ซึ่งศึกษาผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชน กับนักเรียนอายุ 8 ถึง 9 ปี โดยให้แสดงบทบาทของอินเดียนแดงที่แสดงความรู้รักในการถูกรุกรานที่อยู่ เป็นการเน้นคุณค่าของการพิทักษ์สื่อสาร แสดงหาทางโดยไม่ใช้คำพูด ผลการศึกษพบว่านักเรียนมีความเข้าใจและประทับใจในเรื่องที่แสดงมาก เกิดความรู้รักสื่อสารและเห็นใจอินเดียนแดง และในปีเดียวกันนี้ เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219 - 235) ได้ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองมาแสดงบทบาทสมมติเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟัง ทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน โดยใช้วิดีโอเทปเข้าช่วยในการแสดงบทบาทสมมติ ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองนั้นมีความเชื่อฟังเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

✓ จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่สามารถช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น เช่น การปรับตัว ความเอื้อเฟื้อ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออกที่ดี แรงจูงใจไปสัมผัสอีก อีกทั้งช่วยให้เกิดนิมโนภาพแห่งตนสูงขึ้น ซึ่งทำให้เด็กมองเห็นคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้การแสดงบทบาทสมมติมีส่วนช่วยในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และช่วยให้ครูเข้าใจเด็กได้มากขึ้น ทว่าเหตุผลวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิภูกูล จังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมเป็นการประพฤตินุติของบุคคลในสังคม ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นสิ่งที่พึงงาม ทำให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน โดยมีผู้ให้คำจำกัดความแตกต่างกันดังนี้คือ

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2521 : 3) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ควรประพฤติ ในการปลูกฝังจริยธรรม ควรจะคำนึงว่า สิ่งที่ควรประพฤตินั้นควรปฏิบัติในกรณีใด ในสถานการณ์ใด ในโอกาสหรือเวลาใด เพื่อให้หลักจริยธรรมที่จะปลูกฝังนั้นสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมที่กำลังพัฒนาไม่ขัดต่อการพัฒนาและส่งเสริมให้การพัฒนานั้นเป็นไปด้วยดียิ่งขึ้น สาโรช บัวศรี (2522 : 18) ให้ความหมายว่า จริยธรรมคือแนวทางในการประพฤติเพื่อยุติกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม นอกจากนี้ กอ สวัสดิ์พาณิชย์ (2522 : 18) กล่าวว่า จริยธรรม คือประมวลความประพฤติและความนึกคิดในส่วนที่ตรงกันข้าม ซึ่งสอดคล้องกับ กองแก้ว เจริญอักษร (2522 : 36) กล่าวว่า ผู้ที่มีจริยธรรม คือมีความประพฤติที่งามอย่างแท้จริง อำนวย ทะสิงค์แก และชยันต์ วรรณะภักดิ์ (2522 : 192) ให้ความหมายว่า จริยธรรมเป็นเรื่องของสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดีงามและความถูกต้องในสังคม มีจุดหมายปลายทางอยู่ที่คุณงามความดีของสังคมในส่วนรวม สำหรับ พันธิ์ หันนาคินทร์ (2523 : 48) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติของตนเอง ที่ผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ชุมชนในสังคม และสมาชิกในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติต้องรู้จักว่า สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้น การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจึงต้องประกอบกันทั้งความรู้สึทางจิตใจและการปฏิบัติทางกาย อันสอดคล้องกับความรู้สึทางจิต ส่วน มาโนชญ์ ศอธวินชัย (2523 : 41) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ห่อหุ้มทั้งปรารถนาของผู้อื่นที่กระทบเห็น ความประพฤติในตน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนที่แสดงออกมาเป็นประจำ เป็นอุปนิสัยสืบเนื่องมาจากความนึกคิด เชื่อถือ หรือนิสัยที่ใคร่สะสมไว้ มิใช่เป็นการกระทำที่แสดงออกมาโดยเสแสร้ง หังกาย วาจา และใจ จริยธรรมจึงมีความหมายว่าความดีที่พึงประพฤติปฏิบัติ ต่อตนเองและผู้อื่น ได้แก่ มีความสำนึกในเรื่องชาติ เกียรติวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต สุภาพ อ่อนโยน ละเอียดและเกรงกลัว ต่อบาป หรือความชั่ว มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร ประหยัดในการใช้จ่าย มีความสามัคคี กตัญญูทุกเวที รู้จักขออภัยและให้อภัย ตลอดจนการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ครอบครัวยุติเพื่อน ชุมชน ควบความชอบธรรม

จริยธรรมตามหลักศาสนา หมายถึง เสนบรหัทคและเครื่องกล่อมเกลาในมนุษย์ เลื่อนไหวประพฤติปฏิบัติทางกาย วาจา และใจ อย่างมีกตिका (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี. 2522 : 21) นอกจากนี้ คงเคื่อน พันธุนาวิน (2522 : 13) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นความสำคัญบุคคลในเรืองความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด ความยุติธรรม และไม่ยุติธรรม ลักษณะพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประการใดประการหนึ่งในสองประเภท คือ ลักษณะที่สังคมต้องการให้อยู่ในสมาชิกของสังคม นั้น ๆ เป็นการกระทำที่สังคมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม อีกประเภทหนึ่งเป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้อยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ พยายามกำจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ส่วนมากจะรู้สึกว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมควร และถูก (Good. 1959 : 373) กล่าววว่าจริยธรรม หมายถึง การปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้องและดีงาม

จากคำจำกัดความข้างต้น สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติ ประพฤติชอบ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรือง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

คงเคื่อน พันธุนาวิน (2524 : 2) กล่าวว่า ลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้น แบ่งออกได้เป็นหลายประเภทด้วยกัน เช่น ความรู้ หัสนคติ การให้เหตุผล และพฤติกรรมทาง ๆ เป็นต้น

ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของชนนั้นถือว่าการกระทำผิดคือการกระทำ และการกระทำผิดนั้นใดควรลงโทษ ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยในช่วงอายุ 2 - 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านั้นเป็นพิเศษ

ทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทาง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคล

ส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แม้บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติทางไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความหมายกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทัศนคตินั้นรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุผลใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมคือ เพียเจท์ และโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของบุคคลด้วย คือพัฒนาการทางศาสนปัญญา อารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลด้วย

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยม ชมชอบ หรือค่อนแคะการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุน มีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่ง คือพฤติกรรมในสถานที่เขายวนใจ หรือในสภาพที่ยั่วยู่ให้บุคคลกระทำความผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตน บางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่วยู่ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน การลักขโมย และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางผิดและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรม จึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget) เป็นผู้ริเริ่มทางความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความฉลาดที่จะรับรู้กฎเกณฑ์ และลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล (ดวงเคือน พันธุมนาวิน, 2524 : 27) เพียเจต์ อธิบายว่า จริยธรรมจะแบ่งอยู่ในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และในการเล่นเกมต่าง ๆ ของเด็ก จะต้องมีกฎเกณฑ์ที่เป็นระบบซับซ้อนและแบ่งอยู่ เขาได้ศึกษาแนวทางต่าง ๆ เกี่ยวกับการพิจารณาทัศนคติทางจริยธรรม แต่การค้นคว้าส่วนใหญ่ของเขาเฉพาะที่จะใช้ทฤษฎี 2 ขั้นตอน คือ

1. เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 10 หรือ 11 ปี ถือกฎระเบียบเป็นสิ่งตายตัว และสมบูรณ์ โดยเชื่อว่าระเบียบเหล่านั้นจะถูกสร้างขึ้นโดยผู้ใหญ่หรือพระเจ้า ซึ่งไม่มีใครสามารถเปลี่ยนแปลงได้

2. เด็กที่มีอายุมากกว่า 10 ปี เข้าใจว่ากฎระเบียบต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ตามทุกคนตกลงยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น กฎระเบียบต่าง ๆ ไม่ใช่สิ่งที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และสมบูรณ์ แตกต่าง ๆ เป็นเพียงเครื่องมือที่มนุษย์ใช้เพื่อความร่วมมือที่ยาวนานซึ่งกันและกัน

เพียเจต์ พบว่า โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงความคิดเชิงจริยธรรมจะเกิดขึ้นในระหว่าง 10 - 12 ปี และพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กจะบรรลุขั้นสูงเมื่ออายุ 8 - 10 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาถึงขั้นสูงสุด

สรุปแนวคิดของ เพียเจต์ นั้น เขาเน้นความสำคัญของสติปัญญา ว่าเป็นส่วนที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก ได้ศึกษาตามแนวคิดของ เพียเจต์ และพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น มิได้บรรลุจุดสมบูรณ์ในบุคคลอายุ 10 ปี เป็นส่วนมาก แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมหลายขั้นตอน จากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี (Kohlberg, 1969 : 391) และจากการที่ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ที่สำคัญคือ ความรู้เชิงจริยธรรม ทัศนคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีผู้พบว่า

ความรู้เชิงจริยธรรมนั้นส่วนใหญ่เด็กจะมีอยู่แล้วภายในแรกที่เข้าโรงเรียน และการพัฒนาทาง
 ด้านนี้ก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากภายในช่วงอายุต่อมา ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนั้น
 ส่วนมากจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งทำให้การศึกษาพัฒนาการทางด้านนี้เป็นไปอย่าง
 ยากลำบาก (Kohlberg. 1969 : 13) โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 58 - 63)
 จึงเห็นว่า การใช้เหตุผลเพื่อตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ
 ย่อมจะแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผน และหาบสรุปอาจทำให้
 สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นเครื่องทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเขา
 ในสถานการณ์แต่ละชนิดได้

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969 : 405) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมโดยอาศัย
 หนุมานี เพียเจต์ เป็นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นทั้งเด็กวัยรุ่น และผู้ใหญ่ การศึกษาใช้ทั้งวิธีการ
 สัมภาษณ์ และการเขียนตอบ โคลเบอร์ก ได้จัดลำดับเหตุผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เป็น 6 พวก
 แล้วทำการตรวจสอบหลายครั้ง จึงสรุปว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของเขามี 6 ขั้น ขั้นของ
 พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ และพัฒนาการทางสติปัญญา โคลเบอร์ก กำหนดขั้น
 ของจริยธรรมโดยถือจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ว่าอยู่ในระดับอายุใดให้เหตุผลมีลักษณะแบบ
 แต่ละขั้นจะแทนระบบความคิด ซึ่งได้จากส่วนใหญ่ว่ามีกระบวนการความคิดทางจริยธรรมอย่างไร
 แต่ละขั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของขั้นที่สูงขึ้นไป ขั้นที่สูงกว่าจะแสดงถึงความเข้าใจที่เหนือกว่า มีการ
 รับรู้ที่กว้างขวาง ลึกซึ้งและเป็นนามธรรมมากกว่า การแก้ปัญหาที่มีหลักการเหตุผลมากกว่า
 พัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ขั้น จัดเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ขั้น ดังนี้

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์หรือระดับเริ่มมีจริยธรรม (Preconventional Level)
 เป็นระดับที่อยู่ในเด็กส่วนมากที่อายุต่ำกว่า 10 ขวบ การตัดสินใจเลือกการกระทำในสิ่งที่จะเป็น
 ประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น จะไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในระดับนี้รางวัลและการลงโทษเป็น
 แรงกระตุ้นที่สำคัญ

ขั้นที่ 1 ชั้นหลบหนีการลงโทษ (The Punishment and Obedience
 Orientation) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ชอบให้อักรการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษ เป็น
 เหตุผลในการกระทำหรือเขาจะเลือกกระทำในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ตัวเองมากกว่า แต่
 เนื่องจากเด็กเล็กนี้ยังเป็นบุคคลที่พึ่งพาและอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้อง

เชื่อฟังคำสั่ง เด็กในระยะนี้เข้าใจคำว่า ความดี ไปในความหมายว่า คือสิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เช่น เด็กยอมสั้หลังอาหารเพราะกลัวแม่ดุ ฉะนั้นการกระทำที่ถูกมองจึงหมายถึง การเชื่อฟัง บ่อยครั้งน่าจะเห็นว่า เหตุผลในการกระทำหรือไม่กระทำการสิ่งใดขึ้นอยู่กับ การไม่ถูกลงโทษเป็น เรื่องสำคัญ

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เด็กเล็ก ๆ นั้นจะถูกผู้ใหญ่ดูว่าหรือเขินทีเพื่อที่จะให้เขาทำในถูกหรือ กระทำตนเป็นคนดี เมื่อเด็กอายุมากขึ้น ระหว่าง 7 ขวบ ถึง 10 ขวบ จะมีความรู้สึกว่าเป็น ของธรรมดาสำหรับการกระทำของผู้ใหญ่ เด็กจะคอย ๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัล หรือคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขากระทำความดีไ้มากกว่า การคุกคามหรือขู่ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กผู้หญิงจะช่วยบิดามารดาทำความสะอาดบ้าน เพื่อว่าจะได้ เงินรางวัลมากขึ้น และเด็กชายจะช่วยรดน้ำต้นไม้ ก็เพื่อจะได้รับความชมเชย และเด็กในระยะนี้ เริ่มรู้จักแยกแยะกันแบบเด็ก ๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉี่มา ฉี่ก็ต้องคอยบนทนเขาไป เริ่มมีความ เข้าใจในความคิดเห็นของคนอื่น

2. ระดับตามกฎเกณฑ์หรือระดับทำตามสังคมและประเพณีนิยม (Conventional Level) อายุ 10 - 16 ปี เป็นระดับที่ในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ส่วนมากในทุก ๆ สังคม การทำผิด และการยกย่องชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ

ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance or "Good Boy-Nice Girl" Orientation) เด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นจะให้ความสำคัญแก่ กลุ่มเพื่อนมาก เด็กในวัยนี้ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ ของเพื่อนฝูง และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หลักการขั้นนี้จะใช้มากในเด็กอายุประมาณ 13 ปี

ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามสังคม (The "Law and Order" Orientation) วัยรุ่น เป็นวัยที่มีความรู้ มีประสบการณ์มากพอที่จะทราบว่า สังคมประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ แต่ละกลุ่ม มีกฎเกณฑ์ให้สมาชิกยึดถือ บางกลุ่มมีเจ้าหน้าที่รักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นคอย และเขามีความเข้าใจ ในหน้าที่ของตนในกลุ่มต่าง ๆ และมีศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร เขามีความเข้าใจ บทบาทของคนอื่นด้วยว่าคนนั้น มีตำแหน่งอย่างนั้น จึงปฏิบัติอย่างนั้น การกระทำที่ถูกมองนั้นจะ พิจารณาเพื่อกลุ่มเพื่อส่วนรวมด้วย

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หรือระดับทำความเข้าใจจริยธรรมของตัวเอง (Postconventional Level) วัยผู้ใหญ่เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีจริยธรรมในระดับนี้ และมักจะเป็นอายุ 16 ปีขึ้นไป บุคคลระดับเหนือกฎเกณฑ์จะเป็นผู้ซึ่งแยก "ตน" ออกจากกฎเกณฑ์และความคาดหวังของผู้อื่นและกำหนดค่าของตัวเองในรูปของหลักจริยธรรมที่ตนเลือก คนในระดับเหนือกฎเกณฑ์บางคนจะเข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคม แต่การยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรม โดยทั่วไปที่กำหนดขึ้นอย่างที่เป็นที่ยอมรับกัน และเป็นรากฐานของกฎของสังคม (Society's Rules) หลักจริยธรรมเหล่านี้ในบางกรณีจะเกิดขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งในกรณีเช่นนี้ พวกเหนือกฎเกณฑ์จะพิจารณาตัดสินโดยใช้หลักจริยธรรมมากกว่าที่จะใช้กฎเกณฑ์

ขั้นที่ 5 ขั้นทำความเข้าใจความสัมพันธ์ (The Social Contract, Legalistic Orientation) บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้ จะมีการกระทำที่พยายามหลบหลีก มิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคนขาดเหตุผล เป็นคนไม่แน่นอน ใจโอ้อวดไม่มีหลักยึด ไม่มีจุดหมายที่แน่นอน คำว่า "หน้าที่" ของบุคคลในขั้นนี้ หมายถึง การทำตามข้อตกลงหรือสัญญาไว้กับผู้อื่น โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น เติบโตขึ้นจนส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเคารพตนเอง และต้องการให้คนอื่นเคารพตนเองด้วย จริยธรรมขั้นนี้พบมากในผู้ใหญ่หรือวัยรุ่นตอนปลายบางคน

ขั้นที่ 6 ขั้นยึดหลักศีลธรรมสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์และมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของตนเองและของสังคมอื่น ๆ ในโลก บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของยูเจนีอูว์แอมีมีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มและสังคมของตนที่เป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ เช่น บัณฑิตโลกบาธธรรม 2 ประการ คือ หิริ ความละอายแก่ใจตนเองในการที่จะกระทำชั่ว และมีโอทตัปปะ คือความเกรงต่อบาป เพราะมีความเชื่อในหลักสากลที่ว่าความเลวนั้นถ้าบุคคลกระทำแล้วถึงแม้จะรอกันไม่ถูกยูโยโกลโหม แต่โทษที่ได้รับคือผู้กระทำความเลวนั้นจะมีจิตใจต่ำลง

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ทั้ง 6 ขั้นดังกล่าว สามารถสรุปให้เห็นได้ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและอายุของบุคคล ดังนี้

ขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2 - 7 ปี) ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 - 10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 - 10 ปี)
ขั้นที่ 3 หลักการทำความดีขึ้นเห็นชอบ (10 - 13 ปี) ขั้นที่ 4 หลักการทำความดีที่ทางสังคม (13 - 16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 - 16 ปี)
ขั้นที่ 5 หลักการทำงานตามความรับผิดชอบ (16 ปีขึ้นไป) ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	3. ระดับเหนือเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์. 2524 : 43)

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969 : 394) เชื่อว่า พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามลำดับขั้น จากขั้นหนึ่งขึ้นไปตามลำดับจนถึงขั้นที่หก จะข้ามขั้นไม่ได้ เพราะคนเราจะให้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก่อน ต่อมาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าได้มากขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การให้เหตุผลในขั้นที่สูงมีมากขึ้น ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าจะได้รับการใช้น้อยลงทุกทีและถูกทิ้งไปในที่สุด อย่างไรก็ตามอาจจะชะงักอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งก็ได้

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาเป็นตัวกำหนดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม คนอาจมีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นที่สูงกว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่เป็นไปได้ที่ไม่มีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญา

ส่วนบ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก มีความเห็นว่าเป็นมาจากการพัฒนาทางการรู้ ในขณะที่เกิดได้มีโอกาสติดต่อกับสัมพันธกับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้มีความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปอย่างรวดเร็ว เขาเชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมนั้น มิใช่การรับความรู้จากการทราบดีของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองกับผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย ซึ่งจะผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม (ทวงเกียน พันธุนาวิน. 2524 : 31)

ทวงเกียนกล่าวว่า ทฤษฎีของ โคลเบอร์ก ในการที่จะแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมตามความสามัคคีของนักวิจัยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิภูกุล จังหวัดอุบลราชธานี

องค์ประกอบของจริยธรรม ประกอบด้วย

1. ด้านเนื้อหาของจริยธรรม หมายถึง สิ่งซึ่งสังคมแต่ละสังคมยอมรับลูกหลานของตนว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ควรทำ สิ่งใดเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาความรู้ทางศาสนา ทางกฎหมาย และระเบียบประเพณีของหมู่เหล่าอาจอยู่ในรูปของคำนิยามของสังคม หรือเจตคติของบุคคล และอยู่ในรูปของคุณธรรม และทฤษฎีต่าง ๆ จริยธรรมในลักษณะที่เป็นเนื้อหาจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม สิ่งซึ่งสังคมหนึ่งว่าควรทำ อีกสังคมอาจบอกให้หลีกเลี่ยง ฉะนั้นการเปรียบเทียบคนต่างสังคมว่าใครจะมีจริยธรรมสูงหรือต่ำกว่ากันทางด้านเนื้อหานี้ทำได้ยากอาจทำได้ภายในสังคมเดียวกัน

2. ด้านโครงสร้างของจริยธรรม ลักษณะทางด้านโครงสร้างของจริยธรรมนี้ คือ ทหารให้เหตุผลเชิงจริยธรรม การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่า บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกัน

อาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ และท้ายสุดระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้ (Likona.

1976 : 10) นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969 : 391) ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงการบรรลุพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนี้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ของบุคคลโดยเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1963 : 394 - 395) และนักวิจัยอื่น ๆ พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลนั้นด้วย

ฉะนั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจึงมีลักษณะที่เป็นสากลได้มากกว่าลักษณะอื่น ๆ ของจริยธรรม และอาจจะเปรียบเทียบคนในทางสังคมว่าอยู่ขั้นเดียวกันหรือต่างชั้นกันก็ได้ และทำได้ดีพอ ๆ กับการเปรียบเทียบคนในสังคมเดียวกัน

วิธีส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม

การส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมนี้ทำได้หลายวิธี เช่น การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น การอบรมทางศาสนา การให้แสดงบทบาทสมมติ การชักจูงเพื่อให้เกิดการคล้อยตาม และการเลียนแบบจากตัวแบบ (คงเคียน พัทธนาวัน. 2524 : 63 - 67)

1. การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น วิธีการฝึกฝนเด็กให้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำ ให้สามารถชี้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้น เริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเล็กตามทฤษฎีของ เพียเจต์ นักจิตวิทยาได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เด็กใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ความรู้ขั้นที่สูงขึ้นกว่าที่ตนเองมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลอันใหม่เด็กจะนำมาคิดเปรียบเทียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน ซึ่งจากการเปรียบเทียบนี้เด็กจะเกิดการรู้ที่ขัดแย้งกัน หรือเกิดความไม่สมคูลทางความคิดขึ้น ความไม่สมคูลนี้จะ เป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กมีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เกิดความสมคูลขึ้นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจและยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

2. การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้าน โดยเฉพาะเพศชายมีโอกาสเข้ารับการอบรมทางพุทธศาสนา โดยการบวชเป็นสามเณรและภิกษุ

ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันตามสะดวก แต่ที่ปฏิบัติกันมากคือ ใช้เวลาประมาณสามเดือนในระยะเช้าพรรษา คือระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคมของทุกปี การได้มาเรียนนี้ในวัฒนธรรมไทยถือว่าเป็นการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ สามารถรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ครอบครัว และประเทศชาติ ผู้ผ่านการมาเรียนมาแล้วจึงถือว่าเป็นผู้ที่มีความเปลี่ยนแปลงทางจิตลักษณะและพฤติกรรมไปในทางที่ดีความเห็นแก่ตัว และเพิ่มความเห็นแก่พวกพ้อง เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่มนุษยชาติ นอกจากนั้นผู้ผ่านการมาเรียนแล้ว ยังควรเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ในรสนพระธรรมมากกว่าผู้ที่ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับศาสนาอีกด้วย

3. การให้แสดงบทบาทสมมติ โดยให้เด็กแสดงบทบาทเป็นตัวละครในเรื่องที่มีปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กมีความผูกพันใกล้ชิดกับปัญหาของตัวเขาในเรื่องเหมือนกับเป็นปัญหาของตนเอง ทูเรียล (ทวงเคียน พันธุมนาวัน. 2524 : 66 ; อ้างอิงมาจาก Turiel. 1966) ได้วัดระดับจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นตอนต้น แล้วให้เด็กแสดงเป็นบุคคลในเรื่องซึ่งมีปัญหาและไปขอคำแนะนำจากเพื่อนสองคน เพื่อนสองคนนี้จะแนะนำเด็กไปคนละทาง โดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นเดียวกัน เด็กบางคนจะได้รับฟังคำแนะนำที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนเพียงหนึ่งขั้น บางคนได้รับเหตุผลที่สูงกว่าระดับจริยธรรมของตนถึงสองขั้น บางคนได้รับเหตุผลต่ำกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งขั้น เด็กบางคนไม่ได้รับประสบการณ์ดังกล่าวเลย หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า เด็กที่ได้รับคำแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งขั้นนั้น มีพัฒนาทางจริยธรรมมากที่สุด

4. การให้กลุ่มให้เกิดการถ้อยถาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจทำได้โดยการใช้อธิพจน์ของกลุ่มเพื่อน ซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กวัยรุ่นจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่าง และถ้อยถามลักษณะของเพื่อน ๆ ไปได้โดยง่าย ลีเฟอจี และวาโลชิน (ทวงเคียน พันธุมนาวัน. 2524 : 67 ; อ้างอิงมาจาก Lefurgy and Waloshin. 1969) ให้เด็กชายและหญิงได้รับฟังเหตุผลของเพื่อน ๆ ผู้แสดงเหตุผลสูงหรือต่ำกว่าระดับจริยธรรมของวัยรุ่นผู้นั้นหนึ่งขั้น ผลปรากฏว่ากลุ่มเพื่อนที่มีอธิพจน์รุนแรงมากสามารถทำให้เกิดการเพิ่มหรือลดขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทน

วัดได้หลังจากการฝึก 100 วัน แต่การเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขั้นที่สูงขึ้นกว่าเดิมมีผลคงทนมากกว่า การเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขั้นที่ต่ำกว่าเดิม

5. การให้เขียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ถูกทดลอง เห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้ การจัดตัวแบบเพื่อให้เกิดการเขียนแบบเป็นวิธีที่การศึกษาค้นคว้ามาพอสมควร เพราะเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า เด็กจะเรียนรู้จากสิ่งคนมากที่สุด และเป็นวิธีการที่เด็กอาจทำตามโดยไม่รู้สึกตัวว่ากำลังถูกชักจูง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม

งานวิจัยในประเทศ

จากการที่ โคลเบอร์ก (สกล เทียงแท้. 2525 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1964) พบว่า การเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้บุคคลมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ กิจงานนั้น ไม่สามารถจะปฏิบัติได้ด้วยการบอกเล่าสั่งสอนตามปกติ แต่การสร้างเสริมลักษณะนิสัย แก่เด็กนั้นจะต้องส่งเสริมให้เด็กอย่างมีเหตุผลและมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง งานวิจัยที่เป็นการบุกเบิก ที่จะบ่งชี้ความสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม คือการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" ของ กวงเกื้อน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520 : 210) ซึ่งได้ศึกษา กลุ่มตัวอย่างอายุ 11 - 25 ปี จำนวน 1,400 คน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคตนั้นควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่เด็กจะมี อายุ 10 ปี เพราะเมื่อเริ่มวัยรุ่นลักษณะทางจริยธรรมสองประการนี้จะเริ่มคงที่ ผู้ที่มาจาก ครอบครัวยากจน จะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยอายุตอนต้น แต่จะทันกลุ่มอื่นในวัยรุ่น ตอนปลาย ในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ และพบว่า ในครอบครัว ยากจน มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้ผู้ที่มีจริยธรรมสูงได้ ในนี้ เกี่ยวกับนี้ วิรัช จาตุณอม (2520 : 73) ได้ศึกษาการคิดหาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์และ การคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในกรุงเทพฯ และชนบท อายุ 13 - 15 ปี

ของการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกตามหลักตรรกศาสตร์กับการศึกษาเหตุผลเชิง
จริยธรรมแต่อย่างใด

วิเชียร ทองบุษ (2521 : 117) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกศึกษาเหตุผลตามหลัก
อนุรักษและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ผ่านการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ศึกษาเด็ก
อายุ 9 - 12 ปี จำนวน 120 คน ผลที่พบคือ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน (ประชาธิปไตย
กับเข้มงวด) มีถิ่นที่อยู่ต่างกัน มีอายุต่างกัน จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน และพบว่า
การให้เหตุผลตามหลักอนุรักษมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สุริยา
เพตะสีป (2521 : 44) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับระดับสติปัญญา และการ
ยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ระดับสติปัญญา การยอมรับ
ตนเอง มีความสัมพันธ์กันทางบวก แต่เมื่อทดสอบรายคู่ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสัมพันธ์กับการ
ยอมรับตนเองแต่ไม่สัมพันธ์กับสติปัญญา การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กในกรุงเทพฯ และ
ต่างจังหวัด (ปัตตานี) ไม่มีความแตกต่างกัน ทอมา ทิพวรรณ กิติวิบูลย์ (2522 : 124)
ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 4 - 6 ปี จำนวน 83 คน พบว่า
เด็กไทยก่อนวัยเรียนบางคนมีระดับจริยธรรมต่ำ บางคนมีระดับจริยธรรมสูง เด็กที่มารดาได้รับ
การศึกษาสูง เด็กที่อยู่ในกรุงเทพฯ รอบใน เด็กที่มารดาทำงานหารายได้ เด็กที่มารดาอบรม
เลี้ยงดูแบบรักมาก และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก จะมีคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า
เด็กที่มีลักษณะตรงกันข้าม และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเหตุผลเชิง
จริยธรรมของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เคช วิโย (2522 : 68) ซึ่งศึกษาพัฒนาการ
ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามหัวข้อจริยศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมพัฒนาขึ้นตามลำดับชั้นเรียน และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
ต่างกันจะให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน โดยเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะ
ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงสุด และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรม
สูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทศพร มณีศรีขำ (2524 : 52) ได้ทำ
การวิจัยโดยใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 48 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ย
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนหลังการเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มกับ

ก่อนการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า พัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนหลังการเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่ม สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

นอกจากนี้ โกศล มีคุณ (2524 : 122) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวมบทบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษา" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 อายุ 9 - 14 ปี จำนวน 191 คน จากโรงเรียนสามแห่งในจังหวัดราชบุรี อันเป็นตัวแทนของโรงเรียนในชนบท โรงเรียนชุมชนของชนบทและโรงเรียนในเมือง เขตละ 1 แห่ง นักเรียนได้รับการจัดเข้ากลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม 4 กลุ่ม เพื่อใช้วิธีการฝึกต่างกันดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้รับการฝึกสวมบทบาทรวมกับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกสวมบทบาทอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 ได้รับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียว กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ในการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมใช้วิธีเรียนด้วยตนเองจากบทเรียนสำเร็จรูป ประกอบกับวิธีการรวมกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน ส่วนการฝึกสวมบทบาทใช้วิธีการรวมกิจกรรมกลุ่มอย่างเดียว ทุกกลุ่มใช้เวลาในการฝึก 15 ครั้ง ครั้งละ 60 ถึง 100 นาที ฝึกทุกวัน วันละครั้ง ผลการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่าการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมและฝึกสวมบทบาทมีอิทธิพลที่ฝึกนี้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด โดยกลุ่มที่ได้รับการฝึกสองด้านให้ผลเท่าเทียมกับกลุ่มฝึกด้านเดียว เมื่อพิจารณาอิทธิพลของบุคคลประกอบการฝึก พบว่า ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนิบาตมีคะแนนการสวมบทบาทหลังฝึกสูงกว่าผู้ได้รับการอบรมแบบรักสันนิบาตน้อย ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก ผู้มีการคิดแบบเอกลัทธิสูง และผู้มีการสวมบทบาทสูงเป็นผู้มีคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีอิทธิพลตรงข้าม นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถในการสวมบทบาทเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่ใช้ทำนายคะแนนความสามารถในการสวมบทบาทและคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการฝึกได้คือ ตัวแปรสำคัญที่ทำนายคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมคือ ระดับความสามารถในการสวมบทบาท การฝึก ถิ่นที่อยู่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก การคิดแบบอเนกนัย การทำงานของมารดา และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล โกศล มีคุณ ได้สรุปว่าการที่พบว่าความสามารถในการสวมบทบาทและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนทางจังหวัดสามารถจะพัฒนาได้จาก

การฝึกอบรมระยะสั้น และผู้ที่มีลักษณะบางประการแตกต่างกัน จะได้รับประโยชน์จากการฝึก
แตกต่างกัน ทำให้การวิจัยนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยศึกษา และอาจนำวิธีการและเนื้อหา
ไปใช้ในวงกว้างได้เป็นอย่างดี

สถล เทียงแท้ (2525 : 103) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับ
เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง
เป็นนักเรียนในจังหวัดราชบุรี จำนวน 256 คน ผลการศึกษาพบว่า การฝึกฝนใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มนั้นสามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกมีพัฒนาการในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า
ผู้ไม่ได้รับการฝึกอย่างเชื่อมั่นได้สูง ทั้งที่ก่อนฝึกนั้นผู้ถูกศึกษาทั้งสองกลุ่มเริ่มมีความสามารถ
ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย
สูงและค่าแตกต่างนั้น จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ต่างกัน แต่หลังการทดสอบแล้วพบว่าผู้ที่อยู่ใน
บรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูงได้ประโยชน์จากการฝึกมากกว่าผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย
ต่ำ ผลที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และปานกลาง จะมีความ
สามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงทั้งก่อนฝึก และในระหว่างฝึก กลุ่มดังกล่าวมีพัฒนาการ
ในจิตลักษณะมากกว่ากลุ่มที่เรียนอ่อนกว่า ส่วนในด้านบุคลิกภาพนั้น ก่อนฝึกและหลังฝึก ผู้มีลักษณะ
เก็บตัว แสงตัว จะใช้เหตุผลไม่แตกต่างกัน และพบว่าผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิง
จริยธรรมสูงนั้น ได้แก่ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมสูง
ในปีเดียวกัน สมเดช อีแสง (2525 : 59 - 61) ได้ศึกษาโดยการทดลองสอนยกระดับเหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน
ผลการศึกษาพบว่า ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการสอนโดยใช้หนังสือ
นิทานประกอบสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจิรพรหม สุทธอดิศัย (2530 : 60) ได้ศึกษา
พัฒนาการของการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ กับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ
มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนตามวิธีปกติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

ทูเวียส ได้วัดระดับจริยธรรมของเด็กวัยร่นตอนต้น แล้วให้เด็กแสดงเป็นบุคคลอื่นในเรื่อง มีปัญหาและไปขอคำแนะนำจากเพื่อน 2 คน เพื่อน 2 คนนี้ จะแนะนำเด็กไปคนละทาง โดยให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เด็กบางคนจะได้รับคำแนะนำที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับของตน 1 ชั้น บางคนได้รับเหตุผลที่สูงกว่าระดับของตน 2 ชั้น บางคนได้รับเหตุผลต่ำกว่าระดับของตนเอง 1 ชั้น และบางคนไม่ได้รับประสบการณ์เลย หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับจริยธรรมอีกครั้ง ผลปรากฏว่า เด็กที่ได้รับการแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าระดับของตน 1 ชั้นนั้น มีพัฒนาการด้านจริยธรรมมากที่สุด (ควงเคียน พันธุมนาวิน. 2522 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Turiel. 1966) ไกรวเล่ย์ ได้ทดลองเกี่ยวกับหลักการตัดสินใจที่สูงกว่าหลักที่เด็กเคยใช้เพื่อให้เด็กยอมรับหลักการตัดสินใจใหม่ โดยการทดลองกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเดิมใช้หลักการตัดสินใจจริยธรรมตามปริมาณความเสียหายทางวัตถุเป็นการใช้อธิบายตัดสินตามความพอใจที่จะกระทำผิดแทน พบว่า วิธีการดังกล่าวนี้ใช้ได้ผล คือเด็กมีแบบการตัดสินใจที่สูงกว่าเดิม และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคงทนอยู่ไปอีกนานหลังจากการฝึกผ่านไปสอง (ควงเคียน พันธุมนาวิน. 2522 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Glowley. 1968)

เลอเพอจี และวอลโลชิน ได้ให้เด็กชายและหญิง รับฟังเหตุผลของเพื่อน ๆ ซึ่งแสดงเหตุผลสูงกว่า หรือต่ำกว่าระดับจริยธรรมของวัยร่นนั้น 1 ชั้น ผลปรากฏว่า กลุ่มเพื่อนที่มีอิทธิพลรุนแรงมาก สามารถทำให้เกิดการเพิ่มหรือลดขั้นการพัฒนาจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้ยังคงพบวัดได้หลังจากการฝึก 100 วัน แต่การเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขั้นสูงขึ้นไปกว่าเดิมมีผลคงทนกว่าการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมเป็นขั้นที่ต่ำกว่าเดิม (ควงเคียน พันธุมนาวิน. 2522 : 51 ; อ้างอิงมาจาก Lefurgy and Waloshin. 1969) สำหรับ ทูเวียส และโรธแมน รายงานว่าเด็กวัยร่นที่มีจริยธรรมชั้น 4 คือผู้ใช้หลักการทำความถูกต้องของศาสนาและกฎหมาย เป็นผู้คอยตามการชักจูงด้วยการใช้เหตุผลทางไปจากชั้นจริยธรรมของตน 1 ชั้น (ควงเคียน พันธุมนาวิน. 2522 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Turiel and Rothman. 1972) ส่วน รไลเฟอร์ และคักลาส ได้ทดลองกับเด็กอายุ 3 - 6 ปี โดยมุ่งฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก จากการตัดสินใจโดยพิจารณาจากความเสียหายของวัตถุ ขึ้นสู่ระดับการพิจารณาความตั้งใจ

ของผู้กระทำ โดยแบ่งเป็นสามกลุ่ม กลุ่มที่ 1 ใช้เพื่อนเป็นตัวแบบ กลุ่มที่ 2 ใช้หลักการเสริมแรง กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองทั้งสองให้ผลไม่แตกต่างกัน และกลุ่มทดลองทั้งสองจะให้ผลเปลี่ยนแปลงการทัศนใจของเด็กให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่า การฝึกฝนให้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้ตัวแบบนั้น ใช้ได้โดยเด็กเล็ก ๆ ควบคู่กัน สามารถนำไปใช้ได้ทั้งสองวิธี (Schleifer and Douglas. 1973 : 62 - 68)

ในปี ค.ศ. 1974 ทราวีส และปีเตอร์ ได้ทดลองกับเด็กชาย-หญิงเกรด 5 โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการฝึกสมมติบทบาทสัปดาห์ละสองครั้ง เป็นเวลา 12 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมเน้นการจำและการค้นหาคำตอบปัญหาขัดแย้งทางศีลธรรม ผลการทดลองพบว่า การฝึกกระบวนการสมมติบทบาทช่วยส่งเสริมพัฒนาการในการทัศนใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มทดลองมีพัฒนาการขึ้นเฉลี่ยประมาณ 1.5 ชั้น ในเวลา 3 เดือน (คงเดือน พันธุมนาวิน. 2522 : 50 ; อ้างอิงมาจาก Travis and Peter. 1974) ในปี ค.ศ. 1976 ทราวีส และปีเตอร์ (Travis and Peter. 1976 : 3397 - 3398-A) ได้ใช้การสมมติบทบาทเพื่อปลูกฝังความยุติธรรม ของปรากฏว่า การพัฒนาศีลธรรมเกี่ยวกับความยุติธรรมของนักเรียนที่ชั้นกว่าเดิม เช่นเดียวกับ เมอร์ฟี (Murphy. 1976 : 1994-A) ซึ่งใช้การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อสร้างภาพพจน์ และการใช้เหตุผลที่ชอบธรรมของเด็กระดับ 2 และระดับ 4 จากผลการศึกษาพบว่า การแสดงบทบาทสมมติสามารถช่วยให้เด็กมีเหตุผลที่ชอบธรรมตามอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ แมนเดลบูม (Mandelbaum. 1976 : 859) ซึ่งเปรียบเทียบการฝึกพัฒนาการทางจริยธรรมตามหลักของ เพียเจต์ และโคลเบอร์ก โดยใช้การฝึกการแสดงบทบาทสมมติกับการไม่ฝึก ปรากฏว่าการฝึกโดยการใช้อการแสดงบทบาทสมมติมีผลดีกว่าไม่ฝึก

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ดังที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและกำลังเป็นที่ได้รับความสนใจ จากการศึกษางานวิจัยพบว่าได้มีการนำวิธีการต่าง ๆ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การให้ความรู้ที่สูงขึ้น การใช้เหตุผลของกลุ่มเพื่อน การให้เลียนแบบจากตัวแบบมาใช้ในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มองเห็นความสำคัญของการใช้

เหตุผลเชิงจริยธรรม และสนใจวิธีการแสดงบทบาทสมมติ ทั้งนี้จึงได้นำวิธีการแสดงบทบาทสมมติมาพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิภูกอ จังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี

ความหมายของความสามัคคี

ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกัน (พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ. 2530 : 532) และกนกวลี เจ่งฮวน (2529 : 6) ให้ความหมายว่า ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกในลักษณะของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกัน เพื่อกำจัดการใด ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมาย ไม่คิดเอาตัวหรือตนเอง แต่ตัวเอง มีความจงรักภักดีต่อหมู่คณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ นอกจากนี้ วิจิตร สุกการ (2523 : 57) กล่าวว่า ความสามัคคี คือการแสดงออกซึ่งการรวมแรงรวมใจกัน เพื่อปฏิบัติงานให้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความอดทน ความเสียสละ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบทั้งในความผิดของผู้อื่น ด้วยความใจกว้าง ความมีเหตุผล ความเมตตากรุณา ทำให้เกิดมีไมตรีและก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย สำหรับ สุวิรัตน์ พันธุทิ (2529 : 5) กล่าวว่า ความสามัคคี คือการแสดงออกซึ่งการรวมแรงรวมใจกัน เพื่อปฏิบัติงานให้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างประโยชน์และความสุขแก่ส่วนรวม สอดคล้องกับ จงจรธ แจนจันทร์ (2524 : 8) กล่าวว่า ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เช่นเดียวกับ นภา กัลยาณสูตร (2521 : 147 - 148) ที่ให้ความหมายความสามัคคีว่า คือการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามประสงค์ กำลังที่รวมกันนั้นเป็นได้ทั้งกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้กำลังความสามารถเหล่านั้นร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยไม่มีการทะเลาะวิวาทหรือแก่งแย่งกัน สอดคล้องกับแนวความคิดของ สุรางค์ รุ่งเรือง (2525 : 59) ว่าความสามัคคี หมายถึง การรวมกำลังกันของหน่วยต่าง ๆ ซึ่งทำให้พลังในการปฏิบัติงานสูงขึ้น กำลังในที่นี้หมายถึง กำลังกาย

กำลังสติปัญญา ความรู้ กำลังใจ กำลังทรัพย์ ความสามัคคีเป็นการรวมกันเพื่อสร้างประโยชน์และความสุขไม่ไขว่รวมกันเพื่อทำลายหรือสร้างความเดือดร้อนในชุมชน

อาภา ถนิตขาง (2531 : 49) กล่าวว่า ความสามัคคี คือการร่วมแรงร่วมใจในการคิดและการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้กลุ่มบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และความสามัคคี คือการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อกำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามประสงค์ตามความต้องการของกลุ่มหรือสังคม และกำลังที่รวมกันนั้น เป็นกำลังกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ กำลังทรัพย์ โดยใช้ความสามารถเหล่านั้นร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว โดยไม่มีการทะเลาะวิวาททำลาย หรือแก่งแย่งชิงดีกัน (กรมวิชาการ. 2521 : 293 - 296)

นอกจากนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2529 : 36) ได้ให้ความหมาย ความสามัคคีไว้ว่า หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำการให้สำเร็จจุดมุ่งหมาย โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และอาทิตย์ (2528 : 39) กล่าวว่า ความสามัคคี หมายถึง ความรักใคร่กลมเกลียวกัน และช่วยเหลือกันทำงานเพื่อส่วนรวม

จากความหมายของความสามัคคีดังกล่าวข้างต้น ได้มีผู้กำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

อาภา ถนิตขาง (2531 : 49 - 50) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคีมีดังต่อไปนี้คือ

1. สมาชิกทุกคนพร้อมใจกันปฏิบัติงาน โดยไม่มีการบังคับ
2. เมื่อมีความขัดแย้งกันเกิดขึ้น สมาชิกพร้อมใจกันรับฟังข้อเท็จจริง โดยไม่โยนความผิดให้แก่กันและกัน และร่วมมือกันแก้ปัญหา
3. เมื่องานสำเร็จลง สมาชิกต่างยินดีถือเป็นความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม และต่างยกย่องให้เกียรติกัน โดยเฉพาะผู้มีส่วนช่วยเหลือกลุ่มอย่างมาก
4. เมื่อกลุ่มต้องการความช่วยเหลือ สมาชิกพร้อมใจที่จะเสียสละโดยไม่มีการเกี่ยงกัน
5. ความสามัคคีควรได้รับการส่งเสริม คือการร่วมมือกันสิ่งสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2529 : 36) กล่าวถึงพฤติกรรมของความสามัคคีว่าต้องแสดงออกตามลักษณะดังนี้

1. ปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้
2. รับผิดชอบส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
3. เขามีส่วนรวมอย่างแข็งขันในกิจการของส่วนรวม
4. เป็นประธานความสามัคคีในกลุ่ม
5. ไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขาพวกเรา
6. รักหมู่คณะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูล ในทางไม่ผิดศีลธรรม
7. มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ

สุรางค์ รุ่งเรือง (2525 : 59) กล่าวถึง พฤติกรรมของความสามัคคีว่า สมาชิกในกลุ่มต้องมีพฤติกรรมดังนี้

1. ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
2. มีความรักใคร่ปรองดอง ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท
3. ไม่อิจฉาริษยาแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน

นอกจากนี้ สุวีริยา สันติ (2529 : 51) กล่าวว่า พฤติกรรมของความสามัคคีมีดังนี้

1. รู้จักทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
2. ไม่ทะเลาะวิวาทกันจนเป็นเหตุให้แตกแยกกัน
3. มีความเห็นอกเห็นใจกันและให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้
4. รู้จักแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทำตามความสามารถ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความสามัคคี หมายถึง การที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกซึ่งการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงออกมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน
2. ไม่ขุ่นใจให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน
3. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน

4. ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ซึ่งตามสามัญคติดังกล่าว เป็นการมาร่วมกันเพื่อสร้างประโยชน์และความสุข ไม่ใช่รวมกันเพื่อทำลายหรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

องค์ประกอบของความสามัคคี

อาภา ติตฺตาง (2531 : 50) กล่าวว่า ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. สมาชิกแต่ละคนต้องได้รับการยกย่อง และมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. บรรยาการสภาวะการทำงานควรเป็นประชาธิปไตย คือสามารถคิดและปฏิบัติงานร่วมกันโดยปราศจากความเกรงกลัวและอคติส่วนตัว
3. สมาชิกแต่ละคนจะต้องศรัทธาในงานและคณะบุคคลที่ทำงานร่วมกัน
4. สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความรู้สึกรับผิดชอบว่าตนจะได้รับการพิทักษ์จากกลุ่มหรือหัวหน้า
5. สมาชิกจะต้องได้รับความเป็นธรรม ในการทำงานและการตอบแทนในผลงาน
6. จะต้องมีการจัดอุปสรรคและความขัดแย้ง ด้วยสติปัญญา และควรจัดความอิทธิพล และควบคุมทำลายความสามัคคี หรือความก้าวหน้าของกลุ่มด้วยวิธีต่าง ๆ

และนา กัลยาณสูตร (2521 : 148) กล่าวว่า ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ จะต้องฝึกฝนตนเองก่อนโดย

1. ฝึกตนเป็นคนสุภาพอ่อนน้อมมีเมตตากรุณา
2. มีความซื่อสัตย์ยกตน มีใจเอื้อเฟื้อ
3. อารมณ์เย็น
4. ใจถ้อยคำไพเราะ
5. รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น

ลักษณะของผู้มีความสามัคคีดังกล่าวถึงขั้นขั้นสอดคล้องกับเนื้อหาในแบบเรียนสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเพื่อนบ้านของเรา (2521 : 241) ซึ่งมีข้อความดังนี้ ความสามัคคี

เกิดขึ้นได้โดยอาศัยหลักธรรม คือเริ่มด้วยการศุภโศภะอันหวาน ไม่หยามคาย มีความเชื่อเพื่อ
 ใฝ่ฝัน ไม่คับแค้นเห็นแก่ตัว ห่วงใยให้เป็นประโยชน์แก่มนุษย์ ไม่ใจำหรือนิ่งดูเฉย ท่องวางตน
 เสนอตนเสนอปลาย ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีผลต่อความสามัคคีพอจะสรุปได้ว่า ความ
 สามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ควรเกิดจากตัวสมาชิกเอง กล่าวคือ สมาชิกต้องฝึกฝนตนให้เป็นคนที่มี
 หลักธรรม คือเป็นคนที่มีสุภาพอ่อนน้อม เชื่อเพื่อใฝ่ฝัน ไม่เห็นแก่ตัว ซื่อสัตย์ต่อคน ทุจากด้วย
 ถ้อยคำที่ไพเราะมีอารมณ์เย็น ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และภายในกลุ่มจะต้องมีบรรยากาศ
 การทำงานที่เป็นประชาธิปไตย สมาชิกมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับการยกย่อง
 และความเป็นธรรมจากกลุ่ม มีศรัทธาในงานและบุคคลภายในกลุ่ม ตลอดจนรู้สึกปลอดภัยขณะอยู่
 ในกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าการวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรม
 ด้านความสามัคคียังมีอยู่น้อย ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเสนอไว้ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

นภา กัลยาณสุต (2521 : 109 - 110) ได้ฉีกชุดการสอนชั้น 3 ชุด คือชุดที่ 1
 เรื่องความกตัญญู ชุดที่ 2 เรื่องความเชื่อเพื่อ และชุดที่ 3 เรื่องความสามัคคี สำหรับ
 ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนเรื่อง
 ความสามัคคี มีประสิทธิภาพ 84.00/82.50 อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ยอมรับ คะแนนแบบสอบ
 ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสรุปศักดิ์
 สันติชัยภาโส (2521 : 122 - 123) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 3 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรม
 ที่แสดงคุณลักษณะดังนี้ คือในด้านการรักษาระเบียบวินัย ความยุติธรรม และความสามัคคี ซึ่งสอดคล้อง
 กับ อุบล เรียงสุวรรณ (2522 : 90) ซึ่งสรุปผลการวิจัย การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของ
 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในประเทศไทย ปรากฏว่า คุณลักษณะทางจริยธรรมที่

เป็นปัญหาในทุกภาคมี 6 คุณลักษณะ คือ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดุสาหะ และความยุติธรรม และในปีเดียวกัน ได้บูรณาการกันศึกษาเป็นคณะ โดยศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตและภาคต่าง ๆ ดังนี้

ภาคใต้ (ประภาศรี จิตรภักดิ์. 2522 : 137 - 139)

ภาคเหนือ (วิมล เสวตกนิษฐ์. 2522 : 105 - 107)

ภาคกลาง (บุพผาพร รุ่งเรืองจาน. 2522 : 87 - 89)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สุรพล นาควานิช. 2522 : 130 - 132)

เขตกรุงเทพมหานคร (พรทิพย์ สันติพิชญ์ภาค. 2522 : 111 - 113)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อสำรวจพฤติกรรมด้านจริยธรรมของนักเรียน

10 คุณลักษณะ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวที การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัดและการออมทรัพย์ ความยุติธรรม ความอดุสาหะ และเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนกับเกณฑ์ค่าคาดหวัง โดยใช้แบบสอบถามซึ่งกำหนดสถานการณ์ขึ้นมาและมีตัวเลือกที่จะปฏิบัติต่อสถานการณ์นั้น ๆ 4 ตัวเลือก ตามเกณฑ์การจัดระดับจริยธรรม 4 ชั้น ของพุทธปรัชญา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกภาค ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 3 และ 4 มีพฤติกรรมทางจริยธรรมต่ำกว่าเกณฑ์ค่าคาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ทั้ง 10 คุณลักษณะจริยธรรม เกณฑ์ที่คาดหวังตั้งไว้ว่า การกระจายของพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนในระดับชั้นจริยธรรม ทั้ง 4 ชั้น จะเป็นอัตราส่วน 1 : 2 : 3 : 4 ตามลำดับ นักเรียนที่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ คือ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมในชั้นที่ 2 - 4 รวมกันเป็นความถี่ร้อยละ 90 ปรากฏว่า นักเรียนในภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณลักษณะทางจริยธรรมที่น่าพอใจ 4 คุณลักษณะ คือ ความเสียสละ ความกตัญญูกตเวที ความมีเหตุผล และการประหยัดและออม ส่วนอีก 6 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาระเบียบวินัย ความสามัคคี ความยุติธรรม ความอดุสาหะ ยังอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ สำหรับนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะทางจริยธรรมที่น่าพอใจเพียง 3 คุณลักษณะเท่านั้น คือ ความเสียสละ การประหยัดและการออมทรัพย์ และความกตัญญูกตเวที อีก 7 คุณลักษณะที่เหลือ คือ ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การรักษาระเบียบวินัย ความสามัคคี

ความยุติธรรม และความถูกต้อง ยังอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ นอกจากนี้ พศวร มณีศรีขำ (2524 : 52) ได้ทำการวิจัยโดยใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 48 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนหลังการเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มกับก่อนการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนหลังการเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียน

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยยังไม่พบว่า มีงานวิจัยในต่างประเทศที่เน้นเฉพาะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี มีแค่งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ดังได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า พฤติกรรมด้านความสามัคคีเป็นพฤติกรรมทางจริยธรรมที่มีความสำคัญด้านหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันเยาวชนของชาติ ส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมด้านนี้อยู่ในขั้นที่น่าพอใจ แนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เยาวชนมีพฤติกรรมด้านนี้ดีขึ้น คือการสอนให้เป็นผู้ให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพราะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ (อวยชัย โรจนนิรันดร์กิจ, 2526 : 3) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญและสนใจที่จะพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี เพราะจริยธรรมด้านความสามัคคีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิภูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2532 ที่มีคะแนนจากแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 125 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิภูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2532 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีต่ำ จำนวน 30 คน โดยมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรที่มีความสนใจ แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเข้าเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน ซึ่งวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ทดสอบนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิภูล ปีการศึกษา 2532 จำนวนทั้งหมด 500 คน
2. เรียงลำดับคะแนนของนักเรียนที่ได้จากแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี จากสูงลงมาต่ำ แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เฉพาะผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา
3. นำนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา มาสอบตามถึงความสนใจและความพร้อมในการเข้ารับการทดลอง
4. สุ่มนักเรียนที่สนใจเข้ารับการทดลองเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย
5. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการสอนโดยการโต้ตอบหาสมบัติเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความสามัคคี

2. โปรแกรมการสอนแบบปกติเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

3. แบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

1. โปรแกรมการสอนโดยการโต้ตอบหาสมบัติเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความสามัคคี

วิธีดำเนินการสร้างโปรแกรมการสอนโดยโต้ตอบหาสมบัติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง
ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ ความหมายจริยธรรม จริยธรรมด้านความสามัคคี
เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี และบทบาทสมมติจากทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอน เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี โดย
การโต้ตอบหาสมบัติ

1.2 สร้างโปรแกรมการสอนโดยการโต้ตอบหาสมบัติ ซึ่งโปรแกรมการสอนจะ
ประกอบไปด้วยสถานการณ์และบทบาทสมมติที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

ขั้นตอนในการสอนโดยโต้ตอบหาสมบัติมีขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน หรือจุดที่ต้องการชี้ให้รู้
เห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ

2. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติ และเขียนบทบาทสมมติที่จะให้รู้
แสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนาซักถามหรือ
เล่าประสบการณ์ให้ซึ่งกันและกันฟัง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือขั้นที่นักเรียนมีความ
เข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน

2. การเลือกตัวผู้แสดง ในการทดลองนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัคร เป็นผู้แสดงในแต่ละครั้ง ซึ่งมีการคัดเลือกเปลี่ยนผู้แสดงให้โคแสดงครบทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์ในการแสดง และผู้วิจัยช่วยดูความเหมาะสมของผู้แสดงในบทบาทต่าง ๆ ควบ

3. การจัดทำฉาก เป็นการจัดทำฉากแบบสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้น ดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในการทดลองนี้ผู้วิจัยจัดทำฉากในลักษณะแบบง่าย ๆ เช่น เชื้อโคเคะ เพียงตัวเดียว จัดเก้าอี้เตรียมอุปกรณ์ในการแสดงเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงในครั้งนั้น เป็นผู้สังเกตการณ์ คือช่วยกันสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ในการแสดง เพื่อนำไปสู่การอภิปราย และวิเคราะห์ผลการแสดงร่วมกันในขั้นที่ 3

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้ผู้แสดง ของแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น คีโจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น เพื่อช่วยระจึกความคุ้นเคย ประเมินา วิตกกังวล แล้วจึงให้ผู้แสดงเริ่มแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

6. การแสดง ผู้แสดงแสดง แสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

7. การจับท ผู้แสดงแสดงไปพอสมควรแล้ว สามารถจับทได้เพื่อไม่ให้ เสียเวลาและเกิดความเบื่อหน่าย

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกัน ว่า ทัวละครแสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีวิธีการแก้ปัญหาที่คิดหรือไม่ ควรมีอะไรแก้ไขเพิ่มเติม โดย ผู้วิจัยจะช่วยทุกเสนอแนะหรือกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มพูด และผู้วิจัยอาจแทรกการวิจารณ์เพิ่มเติมบาง หึ่งนี้การอภิปรายต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา เน้นที่เหตุผลของการแสดงและพฤติกรรมที่พบแสดง ออกมา โดยพิจารณาว่านักเรียนแสดงได้สมบทบาทหรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่ม

ถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังไม่สมบทบาท ผู้วิจัยอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมทัก ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลายครั้งจนกว่าจะแสดงได้สมบทบาทเป็นที่น่าพอใจ หากผู้วิจัย เห็นว่าการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น อาจจะข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายทั่ว ๆ ไป โดเมนากจะให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับให้กันและกันทั้ง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุป หรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

1.3 นำโปรแกรมการสอนโดยการโอบนพาทสมบัติที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ศ.ดร.ทองพรรณ เกิกพิทักษ์ รศ.ดร.คมเพชร จักรสุกฤต และรศ.ณอริกัน หาดสว่าง ตรวจสอบความเหมาะสม

1.4 นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านการเหมาะสมของสถานการณ์และบทบาทสมมติ ตลอดจนวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการแสดง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการสอนโดยการโอบนพาทสมบัติ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
1	การปฐม นิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนและครู ได้รู้จักกันมากขึ้น สร้าง ความคุ้นเคยและสร้าง บรรยากาศ ความเป็น กันเองภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ วิธีดำเนินการของ บทบาทสมมติ จุดมุ่งหมาย	<u>วิธีการสอน</u> 1. ใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการ สร้างความคุ้นเคยระหว่าง สมาชิกภายในกลุ่ม และ ระหว่างครูกับสมาชิก ซึ่งกิจกรรมมีชื่อว่า "เกมสร้างความคุ้นเคย" โดยมีวิธีการเล่นดังนี้	1.30 ช.ม.

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		ของการแสดง หน้าที บทบาท ของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และ สถานที่ในการแสดง 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ จุดมุ่งหมายของวิธีฝึก การแสดงบทบาทสมมติเพื่อ พัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี	1.1 ครูและสมาชิกทุกคน แนะนำตนเองให้ ทุกคนในกลุ่มรู้จัก ในเรื่องของ ชื่อ- สกุล อายุ ลักษณะ นิสัย ฯลฯ ใช้เวลา ไม่เกินคนละ 1 นาที 1.2 ครูแจกกระดาษเปล่า และปากกาให้สมาชิก คนละ 1 ชุด พร้อม กับให้สมาชิกเขียนชื่อ ตนเองไว้บนหัว กระดาษ 1.3 ครูอธิบายวิธีการเล่น เกมว่า ภายในเวลา 5 นาที ให้นักเรียน วิ่งไปหาความรู้จัก กับเพื่อน ๆ โดย เอากระดาษที่ครู แจกให้ (ที่เป็นของ นักเรียน) ไปให้ เพื่อนเขียนเกี่ยวกับ ตัวของเขาเอง	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ในเรื่องที่กำหนด ต่อไปนี้ คือ รือ-สกุล อายุ รือเจน กติ ประจำใจ อาหารที่ ชอบ และให้นักเรียน พยายามจำขอบของ เพื่อนแต่ละคนทีเรียน ให้เราให้แม่นยำที่สุด 1.4 เปิดโอกาสให้สมาชิก ซักถามวิธีการเล่น จนเข้าใจ จากนั้น เริ่มเล่นเกม 1.3 ให้สมาชิกแต่ละคน แนะนำเพื่อนที่ตนจำได้ แม่นยำที่สุดคนละ 1 คน โดยไม่ให้ซ้ำกัน 1.6 ครุ่นทนากับสมาชิกใน กลุ่มเพื่อให้เกิดความ เป็นกันเอง คุณเคยกัน ไว้วางใจกันมากขึ้น และสามารถถอยรวม กันได้อย่างอบอุ่น	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			2. เมื่อบรรยายภาคในกลุ่มมีความอบอุ่นเป็นกันเอง ครูและสมาชิกในกลุ่มรู้จักกันดีแล้ว ครูเริ่มชี้แจงจุดมุ่งหมาย ตลอดจนวิธีดำเนินการของมหานาคสมบัติ และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 3. ครูอธิบายเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของโปรแกรม การฝึกการแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามัคคี และให้ความรู้ในเรื่องจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามัคคีอย่างสังเขปพอเข้าใจ 4. สันทนา ชักถาม และแจกตารางวัน เวลา สถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมให้นักเรียนทราบ	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
2	บ้านของ อาญา	เพื่อให้นักเรียนสามารถ ยกระดับการให้เหตุผลเชิง จริยธรรมด้านความสามัคคี ได้แก่ มีความรักใคร่ กลมเกลียวและเห็นอก เห็นใจ ประองคองกัน ตามขั้นตอนการทาง จริยธรรมของ โคสเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับถาม นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความ สามัคคี ในประเด็นของ ความรักใคร่กลมเกลียว และ เห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน 2. <u>ขั้นสอน</u> 2.1 หาผู้อาสาสมัครเพื่อ เตรียมตัวแสดง จำนวน 5 คน 2.2 แยกเอกสารบทบาท สมมติเรื่อง "บ้านของอาญา" ให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัว แสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เริ่มแสดงบทบาท สมมติเรื่อง "บ้านของอาญา" ให้ผู้แสดงแสดงตามบทของตน ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้ แสดงจำนวน 10 คน ให้ตั้งใจดู	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "บ้านของอารยา" จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษขอคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "บ้านของอารยา" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวบเร็ว ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการรวมอภิปราย 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในรื้อคำถามเกี่ยวกับให้นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชี้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตาม	

ครั้งที่	ชื่องาน	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ความสามัคคี ไ้แก่ มีความรัก ใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และปรองดองกัน ในชั้นที่ สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2 2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียน เล่าประสบการณ์ในเรื่องที่ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ ตั้งไว้ในครั้งนี้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกัน สรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับ จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "บ้านของอารยา"	
3	ไม่บริจา คไ้ไข	เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ไ้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียวและ เห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน ตามขั้นตอนการทางจริยธรรม ของ โคเนอร์ก ไปสู่ชั้นที่ สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับถาม นักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และปรองดองกัน 2. <u>ขั้นสอน</u> 2.1 หาผู้อาสาสมัครเพื่อ เตรียมตัวแสดง จำนวน 9 คน	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			2.2 แจกเอกสารรบทบาท สมมติเรื่อง "ไม่บริจาคนิโคไทน์" ให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัว แสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เว้นแสดงบทบาท สมมติเรื่อง "ไม่บริจาคนิโคไทน์" ให้ผู้แสดงแสดงทามบทของตน ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดง จำนวน 6 คน ให้ตั้งใจดู 2.4 นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์เรื่อง "ไม่บริจาคนิโคไทน์" จากนั้นผู้วิจัยแจก กระดาษขอคำถามเกี่ยวกับ เรื่อง "ไม่บริจาคนิโคไทน์" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษ เขียนตอบของแต่ละคน 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษ คำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลา อย่างรวกเร็ว หั้น เพื่อความสะดวกคล่องตัว	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ของคำทบทวนและหลังการรวมอภิปราย 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับให้นักเรียนได้ทบทวนในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ผู้วิจัยจะช่วยชี้แนะเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ใฝ่ดี มีความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และปรองดองกัน ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2 2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในเรื่องที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "โมบิจากไคโง"	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
4	ใครสำคัญกว่า	เพื่อให้ นักเรียนสามารถตระหนัก การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตาม ความสามัคคี ไต่ถาม ไม่ยอมให้ เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการ ทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่ง ชิงดีกัน ตามขั้นตอนการทาง จริยธรรมของ โคลเบอร์ก ไปสู่ ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องความสามัคคี ในประเด็นของการไม่ยอม ให้เกิดความแตกแยก ไม่ ก่อการทะเลาะวิวาท และ ไม่แก่งแย่งชิงดีกัน 2. <u>ขั้นสอน</u> 2.1 หาผู้อสาสมัครเพื่อ เตรียมตัวแสดง จำนวน 9 คน 2.2 แจกเอกสารบทบาท สมมติเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัว แสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เริ่มแสดงบทบาท สมมติเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทของตน ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดง จำนวน 6 คน ให้ตั้งใจดู 2.4 นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์เรื่อง "ใครสำคัญกว่า"	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษ ขอคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ให้นักเรียน ตอบลงในกระดาษเขียนตอบ ของแต่ละคน 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษ คำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วทรวจหาคำตอบโดยใช้เวลา อย่างรวดเร็ว หึ่งนี้เพื่อก ความสอดคล้องกัน ของคำตอบ ก่อนและหลังการรวมอภิปราย 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียน ร่วมกันอภิปรายในขอคำถาม เกี่ยวกับให้นักเรียนได้ตอบ ในกระดาษ โดยในช่วงการ อภิปรายนี้ผู้วิจัยจะช่วยซักถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ ความคิดในการพิจารณาหา เหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้ เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความ สามัคคี ได้แก่ ไม่บุงให้ เกิดการแตกแยก ไม่กอดการ	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการในการ	เวลา
			ทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในชั้นที่สูงกว่า ชั้นที่ 1 และ 2 2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในเรื่องที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ใครสำคัญกว่า"	
5	ขั้นตอนที่ 1 เก่งกว่า	เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ได้แก่ ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ตามขั้นตอนการพัฒนาทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องความสามัคคี ในประเด็นของการไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน 2. <u>ขั้นสอน</u> 2.1 หาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง จำนวน 12 คน	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" ให้นักเรียนอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" ให้นักเรียนแสดงสถานการณ์ของตน ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงจำนวน 3 คน ให้ตั้งใจดู 2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษขอคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วทรวจากคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว หวังเพื่อ	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ความสอดคล้องกัน ของคำตอบ ก่อนและหลังการรวมอภิปราย 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียน ร่วมกันอภิปรายในข้อคำถาม เกี่ยวกับให้นักเรียนได้ทบทวน ในกระดาษ โดยในช่วงการ อภิปรายนี้ผู้วิจัยจะช่วยชี้ถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ ความคิดในการพิจารณาหา เหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อ นำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผล เชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ได้แก่ ไม่บ่อนทำลายให้เกิดการ แยกแยะ ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกับ ในชั้นที่สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2 2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่า ประสบการณ์ในเรื่องที่สอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายที่ทั้งไว้ในครั้งนี้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกัน สรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้รับ จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ฉันทองเกดกาว"	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
6	ช่วยกันคิด หนอยสี	เพื่อให้นักเรียนสามารถ ยกระดับการให้เหตุผลเชิง จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ได้แก่ ร่วมกันแสดงความคิด เห็นในการทำงาน ตาม ขั้นตอนการทางจริยธรรม ของ โคธเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่ สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2	1. <u>ชั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนารักถามนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องความซื่อสัตย์ ใน ประเด็นการร่วมกันแสดงความคิด เห็นในการทำงาน 2. <u>ขั้นสอน</u> 2.1 หาผู้อสาสมัครเพื่อ เตรียมตัวแสดง จำนวน 6 คน 2.2 แจกเอกสารบทบาท สมมติเรื่อง "ช่วยกันคิดหนอยสี" ให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัว แสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ช่วยกันคิดหนอยสี" ให้ ผู้แสดงแสดงบทบาทของตน ใช้ เวลาประมาณ 10 - 20 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดง จำนวน 9 คน ในทั้งใจ 2.4 นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์เรื่อง "ช่วยกันคิด หนอยสี" จากนั้นผู้วิจัยแจก กระดาษขอคำถามเกี่ยวกับ	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			เรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ" ให้ นักเรียนทบทวนในกระดาษเขียน ตอบของแต่ละคน 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษ คำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลา อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อความ สอดคล้องกัน ของคำตอบก่อน และหลังการรวมอภิปราย 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียน ร่วมกันอภิปรายในข้อคำถาม เกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงใน กระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถาม เพื่อกระตุ้น ให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการ พิจารณาหาเหตุผลในการตอบ คำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสัมพันธ์ ไต่ถาม ร่วมกัน แสดงความคิดเห็นในการ ทำงาน ในขั้นที่สูงขึ้นกว่า ขั้นที่ 1 และ 2	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในเรื่องที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ"	
7	อย่างไรก็ได้	เพื่อให้ นักเรียนสามารถกระทำการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ใ้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ตามขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของ ไคลเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสามัคคี ในประเด็นการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน 2. <u>ขั้นสอน</u> 2.1 ให้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง จำนวน 5 คน 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง "อย่างไรก็ได้" ใหญ่แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "อย่างไรก็ได้" ให้ ผู้แสดงแสดงบทบาทของตน ไร เวลาประมาณ 10 - 20 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงจำนวน 10 คน ในทั้งใจ 2.4 นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์เรื่อง "อย่างไรก็ได้" จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษ ข้อความเกี่ยวกับเรื่อง "อย่างไรก็ได้" ให้นักเรียน ตอบลงในกระดาษเขียนตอบของ แต่ละคน 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษ คำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลา อย่างรวดเร็ว หวังเพื่อความ สอดคล้องกัน ของคำตอบก่อน และหลังการรวมอภิปราย 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียน ร่วมกันอภิปรายในข้อความ เกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลง	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ในกระดานโดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ไต่ถาม ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2 2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในเรื่องที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "อย่างไรก็ไ้"	
8	สามัคคี คือพลัง	เพื่อให้นักเรียนสามารถตระหนัก การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ไต่ถาม ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำ	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสามัคคี ในประเด็นของการร่วมกันรับผิดชอบ	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการดำเนินการ	เวลา
		และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ตามขั้นตอนการพัฒนาทางจริยธรรมของโคออร์เกท ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2	ในงานที่ทำ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ 2. <u>ขั้นสอน</u> 2.1 หาผู้อสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง จำนวน 12 คน 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ใหญ่แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เว้นแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ใหญ่แสดงแสดงทบทวนของบท ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงจำนวน 3 คน ให้ความสนใจ 2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "สามัคคีคือพลัง" จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษขอคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษ	

ครั้งที่	ชื่องาน	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			เรียนตอบของแต่ละคน 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วทรวจากคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวกเร็ว ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องกัน ของคำตอบก่อน และหลังการรวมอภิปราย 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับให้นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ไ้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในเรื่องที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ทั้งไว้ในครั้งนี้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "สามัคคีคือพลัง"	
9	ร่วมแรงร่วมใจ	เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ได้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะตามขั้นตอนการทางจริยธรรมของ โคสเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสามัคคีในประเด็นของการร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ 2. <u>ขั้นสอน</u> 2.1 หาผู้อสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง จำนวน 10 คน 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" ให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัว	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			แสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "รวมแรงรวมใจ" ให้ผู้แสดงแสดงบทบาทของตนใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงจำนวน 5 คน ให้ตั้งใจดู 2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "รวมแรงรวมใจ" จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษขอคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "รวมแรงรวมใจ" ให้นักเรียนทอกลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน 2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว หวังเพื่อความสะดวกคล่องกัน ของคำตอบก่อน และหลังการรวมอภิปราย 2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในขอคำถาม	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			เดี๋ยวกันให้นักเรียนได้ทบทวน ในกระดาษ โดยในช่วงการ อภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ ความคิดในการพิจารณาหา เหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อ นำไปสู่การพัฒนา การให้ เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้าน ความสามัคคี ใฝ่ดี ร่วมกัน รับผิดชอบในงานที่เท่าและ ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ ของหมู่คณะ ในชั้นที่สูงขึ้น กว่าชั้นที่ 1 และ 2 2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเข้า ประชุมการณ์ในเรื่องที่สอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายที่ทั้งไว้ในครั้งนี้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกัน สรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้รับ จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ"	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการดำเนินการ	เวลา
10	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ในเรื่องความ สามัคคีและเกิดความ เพลิดเพลิน สนุกสนาน 2. เพื่อให้นักเรียนสรุปบทวน สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการ แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี	<u>วิธีการสอน</u> 1. ใช้เพลงเป็นสื่อในการสรุป เนื้อหา โดยครูแจกเนื้อเพลง ให้นักเรียน (ประกอบด้วย เพลงสามัคคีชุมนุม รักกัน ไว้เถิด จันทิมาภิไธย) 2. ครูเปิดเพลงให้ฟัง 3. เพลง ให้นักเรียน ฟัง 1 เทียบ พอเทียวที่ 2 ให้นักเรียนร้องคลอไปด้วย 3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มย่อย แล้วเปิดการ อภิปราย แล้วให้ช่วยกัน สรุป สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการ เรียนรู้ในการแสดงบทบาท สมมติเกี่ยวกับการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน ความสามัคคี จากนั้นให้ ตัวแทนทั้ง 2 กลุ่ม ออกมา รายงานผลการสรุปให้ สมาชิกทุกคนทราบและ ครูจะคอยช่วยเหลือ ในจุดที่บกพร่อง	1.30 ชม.

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
			จนเป็นที่พอใจของทุกคน 4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงความคิดเห็นในการ เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ 5. ครูกล่าวปิดกิจกรรม จากนั้น ครูและนักเรียนยืนเป็น วงกลมจับมือประสานกัน ร้องเพลงสามัคคีชุมนุม พร้อม ๆ กัน	

หมายเหตุ

1. การประเมินผล ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ

- 1.1 สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่นักเรียนมีต่อบทเรียนและกิจกรรม
- 1.2 สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย สนทนา ซักถามเกี่ยวกับเรื่อง
การแสดงบทบาทสมมติและโปรแกรมการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

2. การประเมินผล ครั้งที่ 2 - 11

- 2.1 สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
- 2.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

3. การประเมินผล ครั้งที่ 12 ปฐมนิเทศ

- 3.1 ดูจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียน
- 3.2 สังเกตจากการรวมอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยได้ ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ ความหมายของจริยธรรม จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างโปรแกรม การสอน เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยใช้การสอนแบบปกติ

2.2 สร้างโปรแกรมการสอนการใช้การสอนแบบปกติ ซึ่งมีเนื้อหาและ จุดมุ่งหมายของ การเรียนการสอน เช่นเดียวกับเนื้อหาเหมาะสมกับ การสอนแบบปกติวิธีการสอน โดยใช้วิธีการบรรยาย ตลอดจนซักถามและโต้ตอบเป็นส่วนใหญ่

2.3 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ ศ.ดร.ทองทรงถน เกียรติพิทักษ์ รศ.ดร.คมเพชร จักรสุภกุล และรศ.กมลรัตน์ หล้าสูงรังษ์ พิจารณาความสอดคล้อง ระหว่างจุดมุ่งหมายและเนื้อหา เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

โปรแกรมการสอนโดยการสอนแบบปกติ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
1 การปฐม นิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคย กัน 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมาย ของการทดลอง 3. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดและ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรม	1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ การที่จะมาอยู่ร่วมกันเพื่อทำ กิจกรรมจำเป็นที่ครูและ นักเรียนจะต้องมารู้จักกัน เริ่มด้วยครูแนะนำตัวเอง ให้นักเรียนทุกคนรู้จัก จากนั้น ให้นักเรียนยลัดกันแนะนำ ตัวเองจนครบทุกคน	1.30 ช.ม.

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
	4. เพื่อให้เด็กวัยนี้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมและความสามัคคี	2. ครูแจกกระดาษพร้อมปากกาให้สมาชิกคนละชุด และให้สมาชิกเขียนชื่อตัวเองไว้บนหัวกระดาษเสร็จแล้วครูอธิบายวิธีการเล่นเกมภายในเวลา 5 นาทีให้นักเรียนรีบไปทำความสะอาดรู้จักกับเพื่อน ๆ โดยเอากระดาษของตนไปให้เพื่อนเขียนเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องต่อไปนี้ คือ ชื่อ-นามสกุล อายุ ร่อเล่น อดใจอดใจ อาหารที่ชอบ และพยายามจำชื่อคนที่เพื่อนแต่ละคนเขียนให้เราได้มากที่สุด จากนั้นครูให้สมาชิกแต่ละคนแนะนำเพื่อนคนที่ตนจำได้แม่นยำที่สุด 1 คน 3. ครูสนทนากับนักเรียนทั้งกลุ่มเพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นกันเองและรู้สึกอบอุ่นยิ่งขึ้น 4. ครูอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการสอน 5. ครูอธิบายเรื่อง จริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม และ	

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		ความสามัคคี เพื่อให้นักเรียน เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง 6. เปิดโอกาสให้นักเรียนสนทนา ซักถาม และแจกตารางวัน เวลา สถานที่ในการเข้าร่วม กิจกรรมให้นักเรียนทราบ	
2	เพื่อให้นักเรียนสามารถยกระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ได้แก่ มี ความรักใคร่กลมเกลียว และ เห็นอกเห็นใจ ประองตองกัน ตามขั้นตอนการพัฒนาทางจริยธรรม ของ โคลเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่า ขั้นที่ 1 และ 2	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องความสามัคคีในประเด็น ของความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ประองตองกัน ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่องสั้น เรื่อง "บ้านของอารยา" ให้ นักเรียนทุกคน 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "บ้านของ อารยา" 3. ผู้วิจัยแจกกระดาษขอคำถาม เกี่ยวกับเรื่อง "บ้านของอารยา" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษ เขียนตอบของแต่ละคน 4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของ นักเรียนแล้วตรวจคำตอบ โดย ใช้เวลาอย่างรวกเร็ว ทั้งนี้	50 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		เพื่อทดสอบความสอดคล้องของคำทอมนก่อนและหลังการรวมอภิปราย 5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่นักเรียนได้ทอมนลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชี้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ไ่แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจปรองดองกัน ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2 6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครู ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้	
3	เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ไ่แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และ	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสามัคคีในประเด็นของความรักใคร่กลมเกลียวเห็นอกเห็นใจ และปรองดองกัน	50 นาที

๕๗ กรงท	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
	ปรองดองกัน ทบทวนพัฒนาการทาง จริยธรรมของ โคสเบอร์ก ไปสู่ชั้นที่ สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2	2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ไม่บริจาคนิโคไทน์" 3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ไม่บริจาคนิโคไทน์" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน 4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแล้วทรวัดคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องของคำตอบ ก่อนและหลังการรวมอภิปราย 5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับให้นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชี้ถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการให้เหตุผลเชิง	

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		จริยธรรมด้านความสามัคคี ไคแก มีความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และปรองดองกัน ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2 6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป เนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจาก การสอนของครู ให้สอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้	
4	เพื่อให้นักเรียนสามารถยกระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ไคแก ไม่บุง ให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการ ทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่ง ชิงดีกัน ตามขั้นตอนการพัฒนาทาง จริยธรรมของ โคสเซอร์ก ไปสู่ ชั้นที่สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องความสามัคคี ในประเด็น ของการไม่บุงให้เกิดการ แตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะ วิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ใครสำคัญ กว่า" 3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถาม เกี่ยวกับเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษ เขียนตอบของแต่ละคน 4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของ นักเรียนแล้วตรวจคำตอบ	50 นาที

ครั้งที่ ครึ่งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		โดยใช้เวลาอย่างรวดเร็วจนถึงที่สุด เพื่อความสอดคล้องของคำตอบก่อนและหลังการรวมอภิปราย 5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชี้ถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี โลกกลม ไม่บงกชให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2 6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครู ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ทั้งไว้ในครั้งนี้	
5	เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระดับการให้เหตุผล	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสามัคคี ในประเด็น	50 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
	เชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ใฝ่ดี ไม่ยุ่งยงให้เกิดการ แตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะ วิวาท และไม่แก่งแย่ง ชิงดีกัน ตามขั้นตอนการทาง จริยธรรมของ โคสเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2	ของการไม่ยุ่งยงให้เกิดการ แตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะ วิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ฉันท้อง เก่งกว่า" 3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถาม เกี่ยวกับเรื่อง "ฉันท้องเก่งกว่า" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษ เขียนตอบของแต่ละคน 4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของ นักเรียนแล้วตรวจคำตอบโดย ใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกของของคำตอบ ก่อนและหลังการรวมอภิปราย 5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ในข้อคำถามเกี่ยวกับให้นักเรียน ได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วง การอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะชวนซักถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบ คำถามเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการให้เหตุผล	

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		เชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ได้แก่ ไม่บงกชให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และ ไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในชั้นที่สูงกว่า ชั้นที่ 1 และ 2 6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป เนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจากการ สอนของครู ให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายทั้งไว้ในครั้งนี้	
6	เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ได้แก่ ร่วมกัน แสดงความคิดเห็นในการทำงาน ตามขั้นตอนการทางจริยธรรม ของ โคสเบอร์ก ไปสู่ชั้นที่สูงกว่า ชั้นที่ 1 และ 2	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องความซื่อสัตย์ ในประเด็น ของการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ในการทำงาน 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ช่วยกันคิด หน่อยสิ" 3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับ เรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ" ให้นักเรียน ทอบลงในกระดาษเขียนตอบของ แต่ละคน 4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลาอย่าง	50 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		รวบเร็ว หึ่งนี้เพื่อทดสอบความสอดคล้องของคำตอบ ก่อนและหลังการรวมอภิปราย 5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามความสามัคคี ไ้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ในชั้นที่สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2 6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครูให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้	
7	เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามความสามัคคี ไ้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ตาม	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสามัคคี ในประเด็นของการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน	50 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
	ขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ของ โคสเมอร์ก ไปสู่ชั้น ที่สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2	2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "อย่างไรก็ได้" 3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับ เรื่อง "อย่างไรก็ได้" ให้แก่นักเรียนตอบ ลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน 4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลาอย่าง รวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อความสะดวกของ ของคำตอบ ก่อนและหลังการรวม อภิปราย 5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายใน ข้อคำถามเกี่ยวกับให้นักเรียนได้ตอบลงใน กระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชี้ถาม เพื่อกระตุ้นให้ นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณา หาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไป สู่การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี โลกแก่ รวมกันแสดง ความคิดเห็นในการทำงาน ในชั้นที่ สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2 6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและ ข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครู ให้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้	

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
8	เพื่อให้นักเรียนสามารถยกระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี โลก ร่วมกันรับผิดชอบในงาน ที่ท่า และร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ตามขั้นตอนการทางจริยธรรม ของ โคสเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่ สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความสามัคคี โลก ประเด็นของการ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ท่าและ ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของ หมู่คณะ 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" 3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับ เรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ให้นักเรียน ตอบลงในกระดาษเขียนตอบของ แต่ละคน 4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลาอย่าง รวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ คำตอบ ก่อนและหลังการรวมอภิปราย 5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายใน ข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลง ในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชี้ถาม เพื่อกระตุ้นให้ นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณา หาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไป สู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี โลก ร่วมกันรับผิดชอบ ในงานที่ท่าและร่วมมือกันทำงานเพื่อ	50 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		ประโยชน์ของหมู่คณะ ในชั้นที่สูงกว่า ชั้นที่ 1 และ 2 6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา และข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครู ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ในครั้งนี้	
9	เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ได้แก่ ร่วมกัน รับผิดชอบในงานที่ท่า และ ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ ของหมู่คณะ ตามขั้นพัฒนาการ ทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ไปสู่ชั้นที่สูงกว่าชั้นที่ 1 และ 2	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความสามัคคี ในประเด็นของ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ท่าและ ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ ของหมู่คณะ 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" 3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับ เรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" ให้ นักเรียน ตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน 4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียน แล้วตรวจคำตอบโดยใช้เวลาอย่าง รวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ของคำตอบ ก่อนและหลังการรวมอภิปราย 5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายใน ข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงใน กระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้	50 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		ผู้วิจัยจะช่วยซักถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ใ้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ท่าและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2 6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการสอนของครู ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในครั้งนี้	
10 ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนสรุปบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเรียนในเรื่องของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องความสามัคคี และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน	<u>วิธีการสอน</u> 1. ให้นักเรียนช่วยกันตอบว่าได้รับความรู้ในเรื่องของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีอย่างไรบ้างจากการเรียนที่ผ่านมา ครูจกคำตอบของนักเรียนไว้บนกระดานดำ 2. ให้นักเรียนซักถามในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ และครูช่วยเพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องให้ถูกต้องสมบูรณ์ 3. เพื่อใช้เพลงเป็นการสรุปเนื้อหาเรื่องความสามัคคีอีกครั้ง ครูแจกเนื้อเพลงให้นักเรียน (ประกอบด้วยเพลงสามัคคีชุมนุม รักกันไว้เถิด จันทมิตรไว้) 4. ครูเปิดเพลงทั้ง 3 เพลง ให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนร้องคลอไปด้วย	

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	เวลา
		5. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ 6. ครูกล่าวปิดกิจกรรม จากนั้นครู และ นักเรียนขึ้นเป็นวงกลม จับมือ ประสานกันร้องเพลงสามัคคีชุมนุม พร้อม ๆ กัน	

หมายเหตุ

1. การประเมินผลครั้งที่ 1 การประเมินนิเทศ
 - 1.1 สังเกตความสนใจ และความตั้งใจของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม
 - 1.2 สังเกตจากการสนทนา ซักถามในเรื่องที่สอน
2. การประเมินผลครั้งที่ 2 - 11
 - 2.1 สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
 - 2.2 สังเกตจากการรวมอภิปรายของนักเรียน
 - 2.3 สังเกตจากการสรุปของนักเรียน
3. การประเมินผลครั้งที่ 12 ปัจจัยนิเทศ
 - 3.1 สังเกตจากการสรุปของนักเรียน
 - 3.2 สังเกตจากการอภิปรายซักถาม
 - 3.3 สังเกตความสนใจและตั้งใจขณะร่วมกิจกรรม

3. แบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ โคลเบอร์ก

3.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมด้านความสามัคคี

3.3 ให้นิยามปฏิบัติการของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

3.4 สร้างแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีโดยปรับปรุงและดัดแปลง

มาจากแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ วิเชียร ทองบุษ (2521 : ไม่มีเลขหน้า) อโนชา

จิงจิง (2529 : 120 - 140) จงจรัส แจ่มจันทร์ (2524 : 136 - 141) ทวีรัตน์ นาคเนิณ

(2530 : 120 - 128) จีรพันธ์ พิทักษ์ (2524 : 64 - 74) ทศพร มณีศรีรำ (2524 :

87 - 97) ชูศักดิ์ องค์ศิริพร (2528 : 90 - 107) สกต เทียงแท้ (2525 : 146 - 151)

โกศล มีคุณ (2524 : 312 - 317) สุเชษฐ มาเหิม (2519 : 69 - 73 และวัชรี แสงอรุณ

2526 : 98 - 129) ที่เกี่ยวข้องกับให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก โดยผู้วิจัย

ปรับปรุงเหตุการณ์ ภาษา ให้เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.5 นำแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรง

เชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ศ.ดร.เพ็ญแข ประจวบจิตร

รศ.ณรัตน์ หล้าสูงเนิน และผศ.บังอร แสนนท์ ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงและดัดเลือกข้อความที่มีความ

เหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอนี้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมา

ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่จะนำไป

ใช้จริง และจากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ปรากฏว่า แบบทดสอบจำนวน 27 ข้อ สามารถ

นำไปใช้ได้ทั้งหมด

3.6 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนหญิง ที่กำลัง

ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุนารีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คน แล้วนำ

คะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบโดยใช้เทคนิค 25% สูง - 25% ต่ำ

โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาจัดเรียงลำดับจากคะแนนสูงที่สุดมายังคะแนนต่ำสุด แล้วแยกนักเรียนออกเป็น

25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อของทั้ง 2 กลุ่ม มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

โดยใช้ (t-test) และพิจารณาจาก t ทั้งคู่ 1.75 ขึ้นไป บ่งจากการวิเคราะห์ปรากฏว่าแบบทดสอบเหตุผล

เชิงจริยธรรมจำนวนทั้งหมด 27 ข้อ มีค่า t ทั้งคู่ 1.75 ขึ้นไป จึงสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมด แต่

ผู้วิจัยคัดเลือกไปใช้จริงเพียง 20 ข้อ เท่านั้น (ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ก)

3.7 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9267 (ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ก)

ลักษณะและวิธีการตอบแบบทดสอบ

ลักษณะของแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี เป็นแบบหทัวเลือก ซึ่งแต่ละตัวเลือกอยู่ในชั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ครบ 6 ชั้น ดังตัวอย่าง

๐ ในการเรียนวิชาภาษาไทย อาจารย์ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทำงาน ในกลุ่มของ แววมยุรา เธอได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำงานเธอจะรวมปรึกษาน้าหรือและฟัง ความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ทุกคนในกลุ่ม และร่วมกันทำงานจนสำเร็จ ถ้าข้าพเจ้าเป็นแววมยุรา จะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะ

- _____ ถ้าไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ อาจารย์จะตำหนิได้
- _____ ทอการทำให้อาจารย์เกิดความพอใจ และชมเชยข้าพเจ้า
- _____ เพื่อนทุกคนในกลุ่มเสนอแนะว่าการทำงานควรจะต้องรับฟังความคิดเห็นของ สมาชิกทุกคน ข้าพเจ้าจึงปฏิบัติตามคำแนะนำ
- _____ เป็นหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มที่จะต้องทำให้สมาชิกทุกคนร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จ
- _____ การอยู่รวมกันกับคนหมู่มาก เราจะต้องเคารพในสิทธิและความคิดเห็นของสมาชิก
- _____ เป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตย โดยให้ทุกคนได้รวมแสดงความคิดเห็น

ในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ เกณฑ์การให้คะแนน แบบทดสอบแต่ละข้อมีตัวเลือก 6 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดให้ ตรงกับชั้นในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ในการตอบนักเรียนเลือกได้เพียง 1 ตัวเลือก เท่านั้น ด้วยการขีดเครื่องหมาย X ใต้ตัวเลือกนั้น ๆ ถ้าตรงกับชั้นที่ 6 ให้ 6 คะแนน ชั้นที่ 5 ให้ 5 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึงชั้นที่ 1 ให้ 1 คะแนน ดังนั้นคำถามแต่ละข้อ ผู้ตอบจะได้คะแนนในช่วง 1 - 6 คะแนน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design (ฉวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 225 - 236)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E_r	T_1	X	T_2
C_r	T_1	$\sim X$	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

- R แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม (Random Assigned)
 E แทน กลุ่มทดลอง (Experiment Group) โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
 C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group) โดยการสอนแบบปกติ
 X แทน การจัดการกระทำ (Treatment) โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
 $\sim X$ แทน การสอนแบบปกติ
 T_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
 T_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

การดำเนินการทดลอง

วิธีการดำเนินการทดลองมีลำดับขั้น

1. การทดสอบครั้งแรก (Pretest) โดยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบทดสอบเหฺกษอเชิงจิตกรรรมค่านความสามัคคี

2. กำหนดการสอน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มทดลอง สอนโดยการโฆษณาตามมติตามโปรแกรมการสอนเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน โดยสอนวันจันทร์ และวันพุธ รวม 10 ครั้ง ครั้งที่ 1 และ 10 ใช้เวลาครั้งละ 1.30 ชั่วโมง ครั้งที่ 2 - 9 ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที โดยใช้เวลา หลังเลิกเรียนตอนเย็น ในช่วงเวลา 15.30 - 16.20 น.

2.2 กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนที่สร้างขึ้น เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน โดยสอนวันอังคาร และวันพฤหัสบดี รวม 10 ครั้ง ครั้งที่ 1 และ 10 ใช้เวลาครั้งละ 1.30 ชั่วโมง ครั้งที่ 2 - 9 ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนตอนเย็น เวลา 15.30 - 16.20 น.

3. การทดสอบครั้งหลัง (Posttest) หลังสิ้นสุดการทดลองโดยโฆษณาตามมติและการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนของแต่ละกลุ่มแล้วทำการตรวจวัดทั้งสองกลุ่มอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการโฆษณาตามมติ

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน โคนิก

1.1 ค่าเฉลี่ย โดยวิธีสูตร (จวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 71)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคน

1.2 ค่าความแปรปรวน โดยวิธีสูตร (จวน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2524 : 75)

$$s^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคน

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หากค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบใหญ่ของ เจริญชัยธรรมคำนวณความสำคัญ
โดยวิธีสูตร t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซ็นของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ดังนี้ (จวน สายยศ
และอังคณา สายยศ. 2524 : 187)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่คะแนนสูง

$\bar{X}_L$	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ใดคะแนนต่ำ
S_H^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มใดคะแนนสูง
S_L^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มใดคะแนนต่ำ
n_H, n_L	แทน จำนวนผู้ทำแบบทดสอบในแต่ละกลุ่ม

2.2 หากหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมตามความสามัคคี

โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ดังนี้ (อาน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด
n	แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด
S_i^2	แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งหมด

3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน ไคแกล

3.1 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมตามความสามัคคีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample) ดังนี้ (อาน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 96)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t	แทน ค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
$\bar{X}_1$	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
$\bar{X}_2$	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม

s_1^2	แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
s_2^2	แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
n_1	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
n_2	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) ดังนี้ (ฉวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 96)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n-1$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบครั้งแรกและครั้งที่สอง

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ยกกำลังสอง

$(\sum D)^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคู่ของคะแนนจากการสอบครั้งแรกและครั้งที่สอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาคนควา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
N_1	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
N_2	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_1$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
$\bar{X}_2$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
S^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน
S_1^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มทดลอง
S_2^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มควบคุม
ΣD	แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองแต่ละตัวยกกำลังสอง
t	แทน ค่าวิกฤตที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบ t

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การทดลอง โดยใช้แบบทดสอบที ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง การทดลองโดยใช้แบบทดสอบที

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนทดลอง	15	48.9333	527	18961	24.1152**
หลังทดลอง	15	84.0667			

$$t_{.01, 14} = 2.624$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ปรากฏว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการสอนโดยใช้แบบทดสอบที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการสอนสูงกว่า ก่อนการสอน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มควบคุมก่อนและ
หลังการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง
การสอนแบบปกติ

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนทดลอง	15	46.8667	390	10426	22.2792**
หลังทดลอง	15	72.8667			

$$t_{.01, 14} = 2.624$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มควบคุม
ก่อนและหลังการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ เหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนกลุ่มควบคุม หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน
ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอน โดยใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอน โดยใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	s^2	t
กลุ่มทดลอง	15	84.0667	43.2095	4.1269**
กลุ่มควบคุม	15	72.8667	67.2667	

$$t_{.01, 28} = 2.467$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ปรากฏว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทบาทสมมติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน แบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิภูล จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี
รายละเอียด ดังนี้

1. เปรียบเทียบ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนและ
หลังการใช้บทบาทสมมติ
2. เปรียบเทียบ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนและ
หลังการสอนแบบปกติ
3. เปรียบเทียบ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่ได้รับการสอน
โดยการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิภูล อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2532 ที่มีคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
ต่ำกว่า เปอร์เซนต์ไควล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 125 คน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ
โรงเรียนนาวิภูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2532 จำนวน 30 คน
โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด จำนวน 500 คน ตอบแบบทดสอบ
เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ นำค่าทอมมาทรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
นำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงคะแนนจากสูงไปต่ำ แล้วคัดเลือกผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

4.2 หลังจากการสอนโดยการให้บททดสอบแก่กลุ่มทดลอง และ การสอนแบบปกติแก่กลุ่มควบคุมแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มตอบแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีอีกครั้งหนึ่ง และบันทึกคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการสอน (Posttest)

4.3 นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ก่อนและหลังการทดลอง มาวิเคราะห์หาวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ดังนี้

1. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t -test แบบ Dependent
2. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t -test แบบ Dependent
3. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ภายหลังจากการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t -test แบบ Independent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ ดังนี้

1. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยใช้บททดสอบบทที่ พบว่า นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้บททดสอบบทที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ผลของกรณีบทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรที สิริพิฑูร (2523 : 39 - 40) ที่ได้ศึกษาการพัฒนามโนภาพแห่งตนโดยการ角色扮演สมมติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้แสดงบทบาทสมมติ ที่ครูกำหนดสถานการณ์ มีมโนภาพแห่งตนสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ จิราภรณ์ พุ่มตระกูล (2528 : 49 - 55) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธ์ทางกับเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยการ角色扮演สมมติ มีพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธ์ทางกับเพื่อนสูงกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ เลเซอร์ (Layser. 1976 : 7342-A) ได้ศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีสังคมมิติต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 3 ถึง 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง จำนวน 65 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้แสดงบทบาทสมมติในการเรียนสามารถช่วยเด็กที่มีสังคมมิติต่ำ มีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูงได้ดีขึ้น

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมติ สามารถช่วยพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะในการแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ทำให้เข้าใจเรื่องชัดเจนขึ้น เพราะเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่มีสมมติจากเรื่องจริง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกให้นักเรียน

ไ้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริง รู้จักการแก้ปัญหาที่คลั่งใจ สามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และจากประสบการณ์การเรียนรู้เหล่านี้ จะส่งเสริมให้นักเรียนไ้มีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมก้านความสามัคคีสูงขึ้น

2. นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไ้รับการสอนแบบปกติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมก้านความสามัคคีสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ทั้งไว้ในข้อ 2 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา มัชฌาย (2529 : 79) ไ้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติไ้มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวิทยาลัย จังหวัดเลย ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไ้รับการสอนแบบปกติ มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย สูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ สุวรรณ ทวีสิน (2530 : 42) ไ้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติไ้มีต่อแรงจูงใจไ้สัสมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมกานหาร จังหวัดมุกกานหาร จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ไ้รับการสอนแบบปกติ มีแรงจูงใจไ้สัสมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ไ้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติไ้มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนที่ไ้รับการสอนแบบปกติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห้เห็นว่า การสอนแบบปกติเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมก้านความสามัคคีสูงขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยไ้ทำการสอนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม โดยในกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติคือ หลังจากผู้วิจัยบรรยายเสร็จก็จะเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นซึ่งพบว่า นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจและสนใจในการเรียนที่ เช่น ตั้งใจฟังการบรรยายตั้งใจตอบคำถาม ตลอดจนช่วยกันแสดงความคิดเห็นในช่วงการอภิปราย และในการสอนครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ไ้รับจากการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห้เห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้มีประโยชน์ต่อนักเรียนมาก คือ นักเรียน

ได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ซึ่งเป็นประโยชน์แก่นักเรียนโดยตรงในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยครูใช้การสอนแบบปกติ จึงเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนได้

3. ภายหลังการทดลอง เมื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีที่สอนโดยการให้บทบาทสมมติ และสอนโดยใช้การสอนแบบปกติ พบว่า การสอนโดยให้บทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี สูงขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉวยศรี มีใจเย็น (2526 : 57 - 59) ได้ศึกษาทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 5 จำนวน 30 คน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการแสดงบทบาทสมมติมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทีสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ จิตรพรณ สุทธลลลลลล (2530 : 60) ได้ศึกษาพัฒนาการของการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนทบทวนวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากผลการวิจัยของ แมนเดลบวอัน (Mandelbuan, 1976 : 859-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกเพื่อพัฒนาทางศีลธรรมตามหลัก เฟียเจท์ และ โคล เบอร์ก โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับการไม่ฝึก ผลปรากฏว่า การฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลดีกว่าไม่ฝึก

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยให้บทบาทสมมติเป็นการสอนที่วิธีหนึ่งที่จะช่วยทำให้นักเรียนมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะ วิธีการแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีที่เด็กได้มีโอกาสสวมบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 78) ที่ชี้หลักว่า

"การเรียนรู้ควรเกิดขึ้นจากการกระทำโดยผู้เรียนเอง มีประโยชน์จากวิธีการถ่ายทอดของครูโดยตรง" อีกทั้งตรงกับปรัชญาการศึกษา คิววี (Dewey. 1974 : 173 - 178) ที่ว่า "การเรียนรู้โดยการกระทำ" (Learning by doing) ก็ควรจะเรียนรู้จากการได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดโดยตรงจากครู อีกทั้ง ทัศนา แชนมณี (2519 : 42) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งซึ่งช่วยในการสอนได้มาก ครูสามารถนำบทบาทสมมติไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในด้านต่าง ๆ หลายด้าน เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี ผู้เรียนมีโอกาสดำรงค่านิยมของตนเองและหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ทัศนคติในสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม รู้จักการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ คือ นักเรียนไม่มีโอกาสได้สวมบทบาทในสถานการณ์สมมติ ซึ่งวิธีการสอนแบบปกติเป็นวิธีการโดยทั่ว ๆ ไปที่นักเรียนมีความคุ้นเคยอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าในการวิจัยครั้งนี้จะพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงเกินกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติก็ตาม แต่เป็นการพัฒนาที่ได้ผลน้อยกว่าการเรียนรู้โดยการสวมบทบาทสมมติ ด้วยเหตุนี้การใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนการสอนเรื่องการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ทำให้เกิดพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี สูงเกินกว่าเด็กที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ในการสอนโดยสวมบทบาทสมมติครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า ในระยะแรก นักเรียนยังไม่กล้าที่จะออกมาแสดงบทบาทต่าง ๆ กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัยขออาสาสมัครในการแสดง นักเรียนต่างนั่งมองหน้ากันไปมาและบิ้ม มองดูแล้วพฤติกรรมของนักเรียนเป็นลักษณะกลัว ๆ ก้าว ๆ ยังกังวลใจไม่ได้ ผู้วิจัยยอมเสียเวลาเล็กน้อยโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนทดลองกันเองว่าใครจะเข้าร่วมกิจกรรมในที่สุดก็ได้ผู้อาสาสมัครตามจำนวนที่ต้องการ แต่เมื่อทดลองไปไคร่ระยะหนึ่ง ปรากฏว่า นักเรียนต่างแย่งกันเป็นอาสาสมัคร บรรยายากสับสนจนกระทั่งครู สนุกสนานเป็นกันเอง ทุกคนกล้าที่จะแสดงออก และคนที่ไม่ได้แสดงต่างก็ตั้งใจอยู่ในฐานะผู้สังเกตการณ์ สำหรับการเตรียมตัวก่อนแสดง ผู้วิจัยจะให้ผู้แสดง

เตรียมตัวประมาณ 10 นาที โดยให้ผู้แสดงอ่านบทของตนเอง และให้ข้างคนลองทำท่าทาง
ก่อนแสดงจริง เช่น ท่าทางก่อนแสดงจริง เช่น ท่าทางที่ใจ เสียใจ โกรธ เศร้า
เป็นต้น ในช่วงของการวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียน นักเรียนทุกคนต่างกล้าแสดง
ความคิดเห็น และตอบคำถามดีมาก และในการทดลองทั้ง 10 ครั้ง นักเรียนทุกคนมีความ
กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
สามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้ จึงเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว
และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำวิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิง
จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

1.2 ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติแก่ครู และ
ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแก่นักเรียนหรือเยาวชน เพื่อให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ และด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นระดับอื่น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
เพื่อที่จะได้พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ในทุกระดับชั้น

2.2 ควรทดลองใช้บทบาทสมมติ พัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านอื่น ๆ
เช่น ด้านความรับผิดชอบ ความเสียสละ เป็นต้น

2.3 ควรทดลองใช้วิธีการอื่น เช่น เทคนิคเฉพาะแบบ เพื่อพัฒนาเหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เพราะจะทำให้ทราบว่านอกจากการแสดงบทบาทสมมติ
แล้ว จะมีวิธีอื่นอีกหรือไม่

મનપાવતી

บรรณานุกรม

- X ทนกลี เจ่งอ้วน. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพความมีน้ำใจนักกีฬา. ปรินต์งานพิมพ์
 ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักสาเนา.
- กอ ชวศิกพานิชย์. "จริยธรรมในสังคมไทย," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน.
 กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2522.
- กองแก้ว เจริญอักษร. "การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์,"
การศึกษา. 9(2) : 36 - 53 ; มีนาคม - เมษายน 2522.
- โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองปีกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสวมบทบาท.
 ปรินต์งานพิมพ์ ศศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
 อักสาเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2522.
- ✓ คมเพชร ฉัตรสุกกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์,
 2522.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. "หลักจริยธรรมที่ควรคำนึงในการให้การศึกษา," วัฒนธรรมไทย.
 17(7) : 3 ; กรกฎาคม 2521.
- X จงจรัส แจ่มจันทร์. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัด
นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524.
 อักสาเนา.
- จัญญ์ คุณมี. การสอนวิชาสังคมศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 มหาสารคาม, 2520.
- จิรพรพร สุขตลอดชีพ. ผลของการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร. ปรินต์งานพิมพ์ ศศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อักสาเนา.

จิราธร หุ่นตระกูล. การทดลองใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี. ปริญญาโท กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักษรย่อ.

จิราธร หุ่นตระกูล. จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เคยเรียนและไม่เคยเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์. ปริญญาโท

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักษรย่อ.

จุฑาทิพย์ ชีระภาค. วิเคราะห์จริยธรรมในหนังสืออ่านนอกเวลา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักษรย่อ.

ฉวยศรี มีใจเย็น. การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักษรย่อ.

ฉวีวรรณ กิมวงศ์. การละครสำหรับครูประถม. วิทยุโลก : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยุโลก, 2520.

ชูศรี สนิทประชากร. วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวนหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ : วัชรการพิมพ์, 2525.

ชูศักดิ์ องค์ศิริพร. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ชั้นกลาง 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. อักษรย่อ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. การพัฒนาจริยธรรม : ตำราจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

_____. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 1530.

- คุณหญิง หทัยปราง. ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักสาเนา.
- เคศ วิโย. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดในเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อักสาเนา.
- ทวีรัตน์ นาคเนียม. ผลของการฝึกสมาธิที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ทองช้าง.
 ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2530. อักสาเนา.
- ฉัตรพร มณีศรีชา. การพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคีโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม. ปรินิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสาเนา.
- ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนใน
กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2522. อักสาเนา.
- ทัศนา แชนมณี. "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน," ครูศาสตร์. 6(2) ; 41 - 48 ;
 กรกฎาคม - สิงหาคม 2519.
- ธวัช แสงอรุณ. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการการให้เหตุผลทางจริยธรรมของนักเรียนไทยพุทธ
และนักเรียนไทยอิสลาม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อักสาเนา.
- ณภา ก้อยยาณุต. การสร้างชุดการสอนเรื่อง "ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อ และความสามัคคี"
สำหรับห้องเรียนแบบบูรณาการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
 หอสมุดมหาวิทยาลัย, 2521. อักสาเนา.
- บุรพท วิระชัย. "ความมั่นคงแห่งชาติและกำลังอำนาจของชาติ," รัฐชาติวิจัย. 17(4) :
 107 - 126 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2518.
- ประกอบ ระกิติ. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมกิจการทหารบก, 2523.

✓ ประคับ เรืองมาลัย. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2525.

ประกาศรี จิตรภักดี. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อักสาเนา.

ประหยัศ จิระวรพงศ์. เทคโนโลยีทางการสอน. พินิจโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก, 2532.

✓ ปราณี งามสุก. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : รุ่งวัฒนาการพิมพ์, 2528.

นภา สัตยธรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2524.

๔ พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พุทธศักราช 2530. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2530.

พนัส หันนาคินทร์. การสอนคำนิยาม. พินิจโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก, 2520.

_____ . การสอนคำนิยามและจริยธรรม. พินิจโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก, 2523.

พรพิมล สันติพิริฎาภ. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อักสาเนา.

พรพนัส วาณิชการ. คู่มือแนะแนวการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2528.

๔ ไพฑูริย์ สินารัตน์. "คำนำ," จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

มาโนชญ์ กัณวณิชย์. "ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ," คุรุปริทัศน์. 5(9) : 41 - 48 ; กันยายน 2523.

บุพพัทธ จุนเจือจาม. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อักสาเนา

เขาวพา เกษะคุปต์. วิทยุกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อักสาเนา.

- รักษา นฤมิตร. การเปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีบรรยายการให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติแก่นักศึกษาจิตวิทยาการปรึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักซ่าเนา.
- ๕ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทวีการพิมพ์, 2524.
- วาทิ สิริพิตร. การพัฒนานโยบายแห่งตนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประเพณีสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักซ่าเนา.
- วาศนา ปัทมาลัย. ผลการใช้บทบาทสมมติที่ก่อความซนเห็นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลขานุการวิทยาลัย จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักซ่าเนา.
- วิจิตรรา สุภากร. วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในคำคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2520 - 2522. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อักซ่าเนา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : โอเคเอ็นสโตร์, 2525.
- วิชาการ, กรม. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส.203 - ส.204 เพื่อเยาวชนของเรา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2521.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2521.
- วิเชียร ทองบุษ. เปรียบเทียบการคิดให้เหตุผลตามหลักการการอนุรักษ์และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีการเลี้ยงดูและภูมิหลังทางสังคมต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อักซ่าเนา.
- วินส เสวตกนิษฐ์. การศึกษาดุติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อักซ่าเนา.

- ✕ **โมรวัณ ชัยสิทธิ์.** การแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสาเนา.
- วิรัช จามทนอม.** เปรียบเทียบการให้เหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์และการคิดให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมของนักเรียนระดับอายุ 13 และ 15 ปี ในกรุงเทพมหานคร และในชนบท.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2520. อักสาเนา.
- วิภา วิสเทญ.** "การสอนโดยการให้บทบาทสมมติ," วิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน.
 1(1) : 1 - 9 ; มกราคม - มิถุนายน 2529.
- ศิริกาญจน์ โกศลภ.** "การให้บทบาทสมมติในห้องเรียน," วิทยาสาร. 30(7) : 10 - 13 ;
 เมษายน, 2522.
- ✓ **ศึกษาธิการ, กระทรวง.** หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์,
 2520.
- สกล เทียงแท้.** ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถม
ปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสาเนา.
- สมเดช ลีแสง.** การทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
 อักสาเนา.
- สาโรช บัวศรี.** "จริยธรรมในสังคมไทย," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน.
 กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.
- สุจิตรา บัจจภา.** การศึกษาการสอนจริยศึกษากายการใจและไม่ใจในการแสดงบทบาทสมมติใน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสาเนา.
- ✓ **สุเชษฐ์ มาเหม.** อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน. วิทยานิพนธ์
 ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อักสาเนา.

สุเทพ อ่อนไหว. รายงานการวิจัยเรื่องการทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศึกษา 131
หลักการสอน และเทคนิคประกอบการณ์ ภาคปฏิบัติโดยให้หน่วยการเรียนการสอนกับ
การสอนปกติ. ม.ป.ท. 2521. อักสาเนา.

สุนีย์ ชุมจิต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่องานกลุ่มของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในเขตนาน" ควบการสอนแบบไฮและไม่ใช่การแสลง
บทบาทสมมติ. ปริญญาโท ศึกษ.ม. กรุงเทพฯ . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อักสาเนา.

สุนน ธรรมวิวัฒน์ แรมสมร อุษณภาพ และโสภณพรณ ชัยสมบัติ. หลักและแนวปฏิบัติใน
โรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.

สุรพล นาคานิช. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2522. อักสาเนา

สุรศักดิ์ สันติชัยญาโชค. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2515.
อักสาเนา.

สุรางค์ รุ่งเรือง. วิเคราะห์คุณธรรมในหนังสือการ์ตูนไทย เล่มละ 3 - 10 บท. ปริญญาโท
ศศ.ม. กรุงเทพฯ . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสาเนา.

สุริยา เขมตะศิลป์. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม ระดับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของ
เด็กวัยรุ่นตอนต้น. ปริญญาโท ศศ.ม. กรุงเทพฯ . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2521. อักสาเนา

สุริวัณห์ พันธุ์ทิ. การศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ใช้อยู่ในโรงเรียน
ประถมศึกษา. ปริญญาโท ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2529. อักสาเนา

สุวรรณ ทวีชัย. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมการการ จังหวัดนุกการการ. ปริญญาโท ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อักสาเนา.

- อโนชา จังจวัง. ผลของการบวชชราภรณ์ต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา
วิทยาลัยศึกษา ในจังหวัดภาคกลาง, ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักสาเนา.
- อัฒรา เนตรลอมวงศ์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อักสาเนา.
- อาทิตย์ (นามแฝง). "เอกลักษณ์ไทย," ก้านกล้วยนิพนธ์, 36(4) : 39 ; เมษายน 2528.
- (อาภา) ถิ่นกลาง. แนวคิดการสร้างจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน, กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,
2531.
- อำนวย หะพิงค์แก และชยันต์ วรธนะภักดิ์. "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักการศึกษา,"
วารสารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 13(3) : 23 - 45 ; มิถุนายน
2522.
- เอกวิทย์ ฃกลาง. "จริยศึกษาคือยอกของการศึกษา," แนวการอบรมจริยศึกษาของโรงเรียน,
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2506.
- เอนกกุล กริแสง. จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์แสงการพิมพ์, 2520.
- อุบล เรียงสุวรรณ. "ผลการวิจัยทางการศึกษา, " การประชุมวิชาการครั้งที่ 17 ภาควิชา
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ป. สัมพันธ์พานิช, 2522.
- ✓ อวชัย โรจนนิรันดร์กิจ. ผลของการฝึกอานาปานสติสมาธิในพุทธศาสนาต่อการพัฒนาการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรม, ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อักสาเนา.
- Clore, Gerald L. and Robert M. Bray. "The Effects of Children's Stories
on Behavior and Attitudes Modeling and Vicarious Role Playing,"
Resources in Education (ERIC), 13 : 156 ; April, 1978.
- Conoley, Jane Close. "The Effects of Interdependent Learning Tasks
and Role Play on Sociometric Patterns, Work Norm Measures and
Behavior in Elementary Classroom," Dissertation Abstracts
International, 37 : 5977-A ; February, 1977.

Dewey, John. Experience and Education. New York : Collier, 1974.

Geller, Daniel M. "Involvement in Role-Playing Simulations : A Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology. 36 : 219 - 235 ; March, 1978.

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill, Book Company, 1959.

Handley, Leslie Mills. "The Relationship of Role Playing and Opinion Change in Elementary School Children," Dissertation Abstracts International. 36 : 3383 - 3384-A ; December, 1975.

✓ Kohlberg L. "The Development of Children's Orientations Toward a Moral Order : I Sequence in the Development of Moral Thought," In Vita Humana. 1963.

_____. "Moral Stages and Moralization : The Cognitive Developmental Approach in Lickona," In Moral Development and Behavior : Theory Research and Social Issues. New York : Holt Rinehart and Winston, 1976.

_____. "Stage and Sequence : The Cognitive-Development Approach to Socialization in Goslin," In Handbook of Socialization Theory and Research. Chicago : Rand McNally and Company. 1969.

✓ Laysen, Yana. "The Effects of Role Playing in Elementary School Classroom on Children With Low Sociometric Status," Dissertation Abstracts International. 36 : 7343-A ; May, 1976.

Lee, John R. Teaching Social Studies in The Elementary School. New York : Free Press, 1974.

Likona, Thomas. Moral Development and Behavior : Theory Research and Social Issue. New York : Holt Rinehart and Winston, 1976.

Mandelbaum, David Ira. "A Comparative Study of Role-Taking Training for the Enhancement of Moral Development," Dissertation Abstracts International. 37 : 859-A ; August, 1976.

Murphy, Herbert Joseph. "The Contribution of Role Playing to the Social Perspective-Taking Levels and Moral Reasoning Levels of Elementary School Pupils," Dissertation Abstracts International. 37 : 1995-A ; October, 1976.

Schleifer, Michael and Virginia I. Douglas. "Effects of Training on The Moral Judgment of Young Children," Journal of Personality and Social Psychology. 28(1) : 62 - 68 ; October, 1973.

Shafteel, Fannie R. and George Shafteel. Role Playing for Social Value : Decision Making in the Social Studies. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967.

- Shoudt, John Thomas. "The Effect of Varying Levels of Role-Taking Skills on The Efficacy of Role Playing Training With Kindergarten Children," Dissertation Abstracts International. 37 : 2754-A ; November, 1976.
- Taylor, John L. and Rex Walford. Simulation in the Classroom. Middlesex, Marmonsworth; Penguin, 1974.
- Travis, O.P. and Sister Mary Peter. "The Growth of Moral Judgment of Fifth Grade Children Through Role Playing," Dissertation Abstracts International. 35 : 3581-A ; December, 1976.
- Wagner, Betty Jane. "The Use of Role," Resources in Education (ERIC). 13 : 56 : March, 1978.

חברת

ภาคผนวก ก

- รายละเอียดของโปรแกรมการสอนโดยการใช้บทาหสมมติ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความสามัคคี
- รายละเอียดของโปรแกรมการสอนแบบปกติ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

รายละเอียดของโปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ
เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
แผนการสอนครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม การปฐมนิเทศ และเกมสร้างความคุ้นเคย

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนและครูได้รู้จักกันมากขึ้น สร้างความคุ้นเคยและสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองภายในกลุ่ม
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการดำเนินการของบทบาทสมมติ จุดมุ่งหมายของการแสดงหน้าที่ บทบาทของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ในการแสดง
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของวิธีการการฝึกการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

สื่อการเรียน

1. วัสดุที่ใช้ประกอบการเล่นเกม ได้แก่ ปากกา กระดาษเปล่า
2. เอกสารเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามัคคี เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

วิธีการสอน

1. ใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการสร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและระหว่างครูกับสมาชิก ซึ่งกิจกรรมนี้มีชื่อว่า "เกมสร้างความคุ้นเคย" โดยมีวิธีการเช่นดังนี้
 - 1.1 ครูและสมาชิกทุกคนแนะนำตนเองให้ทุกคนในกลุ่มรู้จักในเรื่องชื่อ-สกุล อายุ ลักษณะนิสัย ใช้เวลาไม่เกินคนละ 1 นาที

1.2 ครูแจกกระดาษเปล่าและปากกาให้สมาชิกคนละ 1 ชุด พร้อมกับบอกให้สมาชิกเขียนชื่อตนเองไว้บนหัวกระดาษ

1.3 ครูอธิบายวิธีการเล่นเกมว่า ภายใน 5 นาที ให้สมาชิกรีบไปหาความรู้จากเพื่อน ๆ โดยนำกระดาษที่ครูแจกให้ (ที่เป็นของนักเรียน) ไปให้เพื่อนเขียนเกี่ยวกับตัวของเขาเอง ในเรื่องที่กำหนดต่อไปนี้คือ ชื่อ-สกุล อายุ ชื่อเล่น คติประจำใจ อาหารที่ชอบ และให้นักเรียนพยายามจำข้อมูลของเพื่อน ๆ แต่ละคนที่เขียนให้เรา ให้แม่นยำที่สุด

1.4 เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถาม วิธีการเล่นจนเข้าใจ จากนั้นเริ่มเล่นเกม

1.5 ให้สมาชิกแต่ละคนแนะนำเพื่อนที่ตนจำได้ แม่นยำที่สุดคนละ 1 คน โดยไม่ให้ซ้ำกัน

1.6 ครูสนทนากับสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กับเคยกันไว้ว่างใจกันมากขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างอบอุ่น

2. เมื่อบรรยายภาคในทูลมีความอบอุ่น เป็นกันเอง ครูและสมาชิกในกลุ่มรู้จักกันดีแล้ว ครูเริ่มชี้แจงจุดมุ่งหมาย ทลออกจนวิธีดำเนินการของบทบาทสมมติ และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. ครูอธิบายเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการฝึกการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี และให้ความรู้ในเรื่อง จริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามัคคี และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี อย่างสังเขปพอเข้าใจ

4. สนทนา ซักถาม และแจกตารางวัน เวลา สถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมให้นักเรียนทราบ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่นักเรียนมีก่อนหน้าและกิจกรรม

2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย สนทนา ซักถามเกี่ยวกับเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ และโปรแกรมการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

เนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามัคคี
และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

1. จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ ประพฤติชอบ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรือง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการศึกษาเหตุผล เพื่อจะเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ประสบในขณะนั้น

3. ความสามัคคี หมายถึง การที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกซึ่งการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงออกมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และปรองดองกัน
2. ไม่ขุ่นใจให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่ง

จึงก็กัน

3. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน
4. ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของ

หมู่คณะ

4. เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการศึกษาเหตุผล เพื่อจะเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่ทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในด้านความสามัคคี

แผนการสอนครั้งที่ 2

ชื่อกิจกรรม "บ้านของอาญา"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้เด็กเรียนสามารถแยกแยะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ใฝ่ดี มีความรักใคร่กลมเกลียวและเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน ความรับผิดชอบ การทาง จริยธรรมของ โคลเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "บ้านของอาญา"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ใฝ่ดี ใฝ่ดี เก้าอี้ เครื่องเพท กลึงเพท ไม้วาก แปรงซัก ดินน้ำ ออก
3. กระดาษข้อคำถามเรื่อง "บ้านของอาญา" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับ เขียนตอบ

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับชีวิตภายในครอบครัวว่าสมาชิกภายใน ครอบครัวควรจะมีปฏิบัติกันอย่างไรต่อกันและกันจึงจะเกิดความรักใคร่กลมเกลียว และ เห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน นักเรียนคนใดบ้างที่ทำการให้สมาชิกภายในครอบครัว เห็นอกเห็นใจ รักใคร่ ประองคองกัน เพราะเหตุใดจึงต้องการเช่นนี้

2. ขั้นสอน

2.1 หาผู้อสาสมัครจำนวน 5 คน เพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "บ้านของอารยา" โดยให้ผู้แสดงทั้ง 5 คน แสดงไปตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน 10 คน ที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาแสดงประมาณ 10 - 20 นาที

2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "บ้านของอารยา" หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "บ้านของอารยา" ให้ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

2.4.1 นักเรียนคิดว่าการยอมรับสิ่งชอบลูกของนางใจเดียวส่งผลดีหรือไม่ อย่างไร แก่ลูกของเธอ

2.4.2 ถ้านักเรียน เป็นพี่ของอารยา จะอนุญาตให้เธอไปกับหมีเพราหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.3 ถ้านักเรียนเป็นอารยา จะตัดสินใจเช่นเธอหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.4 การที่อารยาปฏิเสธคำชวนของหมีเพรา ถ้านักเรียนเป็นหมีเพราจะโกรธอารยาหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคนแล้วตรวจดูคำตอบ โดยใช้เวลาอย่างรวบเร็ว ทั้งนี้เพื่อดูความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ทดลองในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถามว่าเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจปรองดองกัน ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตภายในครอบครัวที่สมาชิกมีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน แลกสามัคคีกัน ว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลอย่างไรต่อการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้ รับจากการสนทนาหาคณะ เรื่อง "บ้านของอาบา" ด้านความสามัคคี ได้แก่ ความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมนำวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริงของนักเรียน

4. การประเมินผล

1. สังเกตจากการสนทนาหาคณะของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 2 เรื่อง "บ้านของอารยา"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ
ดังนี้

สถานการณ์สมมติ

มีหญิงหม้ายคนหนึ่งชื่อใจเดียว มีอาชีพรับราชการ และมีบุตร 3 คน คนโตชื่อดวงใจ อายุ 18 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ม.6 คนที่ 2 ชื่อเสมอแธ อายุ 16 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ม.4 คนสุดท้องชื่อ อารยา อายุ 13 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ม.1

ในตอนเย็นของทุกวัน หลังจากลูก ๆ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่ลูก ๆ จะทำการบ้าน อ่านหนังสือ ใจเดียวจะให้ลูก ๆ คุยกันก่อนนอน โดยในชั้นนี้ เธอจะไต่ถามทุกข์สุขของลูก ๆ ในแต่ละวัน ว่าใครมีปัญหาอะไร มีเรื่องอะไรจะปรึกษาและ เอาใจแม่และพี่ ๆ น้อง ๆ พัง พร้อมกับเธอจะอบรมสั่งสอนลูก ๆ ให้เป็นคนดี เช่นสอนในเรื่องการเรียน ศึกษามารยาทต่าง ๆ การรักใคร่ปรองดองกันในหมู่พี่น้อง ฯลฯ ซึ่งลูก ๆ ของเธอก็ไม่ทำให้เธอผิดหวัง จะอยู่ในโอวาทของเธอเสมอ จนได้รับคำชมเชยจากทาง โรงเรียนและเพื่อนบ้านอยู่บ่อย ๆ

วันนี้เป็นวันหยุดราชการ เธอจำเป็นต้องออกไปทำธุระนอกบ้าน ก่อนไปเธอได้ มอบหมายงานให้ลูก ๆ ทำ งานดังกล่าวคือให้ลูก ๆ ช่วยกันถนอมถนอมผักประตุ หน่อกุ้งทุกบ้าน มาทำความสะอาด ซึ่งลูกทั้ง 3 ก็รับปากอย่างแข็งขัน

ในการทำงาน ดวงใจ เสมอแธ และอารยา ตกลงกันว่าจะร่วมกันรับผิดชอบงานที่ทำร่วมกันจนกว่างานจะเสร็จ และทุกคนต่างทำงานด้วยความสนุกเพลิดเพลิน เปิกเพลิดเพลินและร้องล่อไปด้วย

สักครู่เสียงออกก้องขึ้น ดวงใจจึงบอกให้อารยารับไปดูว่าใครมา อารยารับทำตาม คำบอกปรากฏว่าคนที่ออกมาคือ หมีแพะ เพื่อนสนิทของเธอเอง อารยาพาหมีแพะไปแนะนำให้พี่ ๆ รู้จัก หมีแพะยกมือไหว้ และเอ่ยขอบคุณจากพี่ ๆ พาอารยาไปเป็นเพื่อนเล่นชื่อของขวัญวัน เกิดให้เพื่อนที่โรงเรียน

ที่ดวงใจ ที่เสมอแธ พยักหน้าอัญญาท และบอกให้อารยาไปอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า แต่อารยาถึงเลหยุกกลุ่มลิกลิกครู่ และพาหรีมเพราไปห้อง รมแบท พร้อมกับกล่าวขอโทษ หรีมเพราที่เธอจะขอตัวไม่ไปด้วย เพราะต้องช่วยที่ ๆ ทำงานให้เสร็จตามที่ไ้กับปากไว้กับแม่ จะหึ่งไปก็รู้สึกสงสารที่ถึงสอง เพราะงานยังเหลืออีกเยอะ หรีมเพราคงจะเข้าใจเธอ และเธอถามหรีมเพราว่าไปซื้อวันหลังไ้หรือไม่ หรีมเพราตอบว่าไ้ และบอกว่าเข้าใจเธอที่ไม่ต้องกังวล และหรีมเพราเองเกิดความรู้สึกชื่นชมอารยาและที่ ๆ ที่มีความเข้าใจห่วงโซ และรักใคร่กลมเกลียวกัน สมแล้วที่เพื่อนบ้านทุกคนถึงครอบครัวนี้อย่างชื่นชม

ให้นักเรียนแสดงเป็นนางใจเดียว อารยา ดวงใจ เสมอแธ หรีมเพรา

บทพากนางใจเดียว

ฉันชื่อใจเดียว เป็นหญิงหม้าย ฉันมีอาชีพรับราชการ มีบุตร 3 คน คือ ดวงใจ เสมอแธ และอารยา ในตอนเย็นหลังจากที่ลูก ๆ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเสร็จ ก่อนจะทำ การบ้าน อ่านหนังสือ ฉันจะให้ลูก ๆ ไ้พักผ่อนกัน โดยในช่วงนี้ฉันจะไ้ถามทุกข์สุข ของลูก ๆ ทุกคน และฉันจะยอมรับสิ่งสอนลูกด้วยเพื่อให้เขาเป็นคนดี เช่น จะสอนให้เขา คึงใจเรียน มีกิริยามารยาที่ดีงามมีความรักใคร่กลมเกลียวกันในหมู่พี่น้อง ฯลฯ เป็นต้น วันนี้ วันพฤหัสบดีฉันจำเป็นต้องออกไปทำธุระนอกบ้าน ก่อนออกไปฉันไ้มอบหมายงานให้ลูกทำ คือให้ เขาช่วยกันถอกมุ้งลวด ประทูลนาต่างทุกบานมาทำความสะอาด

บทพากอารยา

ฉันชื่ออารยา เป็นบุตรของนางใจเดียว ฉันเป็นลูกคนสุดท้อง ขณะนี้ฉันกำลังเรียน อยู่ชั้น ม. 1 หลังเลิกเรียนฉันจะรับปฏิบัติกิจวัตรประจำวันให้เสร็จ ก่อนที่ฉันจะทำ การบ้านและ อ่านหนังสือ แม่จะให้ฉันไ้พักผ่อน ฉันเล่าเรื่องที่โรงเรียนให้แม่และที่ ๆ หึ่ง แม่จะ อบรมสั่งสอนฉันให้เป็นคนดี ฉันไม่เคยทำให้แม่ผิดหวัง จะอยู่ในโอวาทแม่เสมอ วันนี้เป็น วันพฤหัสบดีช่วยที่ ถอกมุ้งลวดประทูลนาต่างมาทำความสะอาด ฉันสนุกและเพลิดเพลินใน การทำงาน เปิกเพลงฟังเพลง และร้องกลอไปด้วย เสียงออกก้องขึ้น ฉันวิ่งไปคว้าไ้ใครมา ปรากฏว่าเป็นหรีมเพราเพื่อนสนิทฉัน ฉันพาเธอไปแนะนำไ้ที่ ๆ รู้จัก หรีมเพราขออัญญาท พาฉันไปธุระด้วย ฉันถึงเลหยุกลิก และพาหรีมเพราไปห้อง รมแบท และกล่าวขอโทษเธอที่

ไปด้วยไม่ได้ เพราะท้องข่วยที่ ๆ ห้างงาน ตามที่รับปากไว้กับแม่ หากจะทิ้งไว้ ฉันสงสาร
ที่ทิ้งสอง เพราะงานยังเหลืออีกเยอะ ฉันคุยกับพริ้มแล้วว่า เธอคงจะเข้าใจฉันนะ และ
ถามเธอว่าไปซื้อวันหลังไหม

บทบาทของดวงใจ

ฉันชื่อดวงใจ เป็นพี่คนโตของอารยา ขณะนี้ฉันกำลังเรียนอยู่ชั้น ม.6 หลังเลิกเรียน
ฉันจะรีบปฏิบัติกิจวัตรประจำวันให้เสร็จเรียบร้อย ก่อนที่ฉันจะทำการบ้านและอ่านหนังสือ
แม่จะให้ฉันโกหกก่อน ฉันปรึกษาแม่เรื่องการเรียนต่อของฉัน แม่จะอบรมสั่งสอนฉันให้เป็นคนดี
ฉันไม่เคยทำให้แม่ผิดหวัง และอยู่ในโอวาทแม่เสมอ วันนี้เป็นวันหยุด ฉันและน้อง ๆ ช่วยกันถนอม
มุ้งฉลุประตูหน้าต่างมาทำความสะอาด ตามที่แม่สั่ง ฉันสนุกเพลิดเพลินในการทำงาน ฉันเปิด
เพลงฟังเพลง และร้องกลอไปค่ายเสียงออกกังจัน ฉันบอกให้อารยาวิ่งไปคุ ฉันรับไหวพริ้มเพรา
เพื่อนของอารยา และพยักหน้าอนุญาตให้อารยาออกไปข้างนอกกับพริ้มเพรา ฉันบอกอารยาให้
ไปอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า

บทบาทของเสมอแธ

ฉันชื่อเสมอแธ เป็นพี่สาวคนที่ 2 ของอารยา ขณะนี้ฉันกำลังเรียนอยู่ชั้น ม.4
หลังเลิกเรียนฉันจะรีบปฏิบัติกิจวัตรประจำวันให้เสร็จเรียบร้อย ก่อนที่ฉันจะทำการบ้านและ
อ่านหนังสือ แม่ฉันจะให้ฉันโกหกก่อน ฉันคุยเรื่องการจะไปเข้าค่ายพักแรมยุวกาชาดให้
แม่และพี่ ๆ ฟัง ฉันฟังแม่อบรมสั่งสอน ฉันไม่เคยทำให้แม่ผิดหวัง จะอยู่ในโอวาทแม่เสมอ
วันนี้เป็นวันหยุด ฉันช่วยพี่และน้องถนอมมุ้งฉลุประตูหน้าต่างมาทำความสะอาด ฉันสนุกเพลิดเพลิน
ในการทำงาน เปิดเพลงฟังเพลงและร้องกลอไปค่าย ฉันรับไหวพริ้มเพราเพื่อนของอารยาและ
พยักหน้าอนุญาตให้อารยาไปข้างนอกกับพริ้มเพรา

บทบาทของพริ้มเพรา

ฉันชื่อพริ้มเพราเป็นเพื่อนสนิทของอารยา วันนี้เป็นวันหยุด ฉันได้มาหาอารยาที่บ้านเธอ
ฉันถนอมหน้าต่าง อารยาเป็นคนมาเปิดประตู และพาฉันไปแนะนำให้รู้จักกับพี่ ๆ เธอ ฉัน
ยกมือไหว้ และเอ่ยขออนุญาตหาอารยาไปเป็นเพื่อนเดินซื้อของขวัญวันเกิดให้เพื่อนที่โรงเรียน

ที่ ๆ อนุญาต อารยาศาสน์เดินไปที่ห้อง รับประทานอาหาร และให้เหตุผลฉันในการขอตัวไม่ไปกับฉัน
ฉันรับบอกเธอว่าเข้าใจเธอ ไปกันวันหลังก็ได้ไม่ต้องกังวล ฉันรู้สึกชื่นชมเธอและที่ ๆ ที่มี
ความเข้าใจ หัวใจ และรักใคร่กลมเกลียวกัน สมกับที่เพื่อนบ้านทุกคนถึงครอบครัวนี้อย่าง
ชื่นชม

แผนการสอนครั้งที่ 3

ชื่อกิจกรรม "ไม่รู้จักโตไหม"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกกระตือรือร้นให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ใฝ่ดี มีความรักใคร่กลมเกลียวและเห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน ตามขั้นตอนการทาง จริยธรรมของโคธเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ไม่รู้จักโตไหม"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ใฝ่ดี โต๊ะ เก้าอี้ เงิน กล่องรับบริจาค
 3. กระดาษข้อความจากการแสดงบทบาทสมมติ "ไม่รู้จักโตไหม" ปากกา
- กระดาษเปล่าสำหรับเขียนตอบ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับหลักและวิธีการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน ของสมาชิกเพื่อให้เกิดความสุชนั้น ความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนพึงยึดปฏิบัติ นักเรียนคนใด เคยอยู่ท่ามกลางของบรรยากาศที่สมาชิก ในกลุ่มมีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน และขณะนั้นนักเรียนมีความรู้สึกเช่นไร และต้องการให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มปฏิบัติตนต่อกันเช่นนั้นตลอดไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ขั้นสอน

- 2.1 หาผู้อาสาสมัครจำนวน 9 คน เพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ไม่รู้จักไค้ไหม" โดยให้ผู้แสดงทั้ง 9 คน แสดงไปตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน 6 คน ที่ไม่ได้แสดง ให้ตั้งใจดูใช้เวลาแสดงประมาณ 10 - 20 นาที

2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "ไม่รู้จักไค้ไหม" หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ไม่รู้จักไค้ไหม" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

2.4.1 ถ้านักเรียนเป็นสุชาดา จะไม่รู้จักเช่นเชอหรือไม่ว่า
เพราะเหตุใด

2.4.2 ถ้านักเรียนเป็นคาว จะถูกตอบสุชาดาแทนหัวหน้าห้องเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.3 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนร่วมห้องกับสุชาดา เมื่อทราบจากหัวหน้าห้องว่า สุชาดาฐานะยากจนไม่มีเงินมาร่วมบริจาค นักเรียนจะเกิดความรู้สึกเช่นไรต่อสุชาดา เพราะเหตุใดจึงเกิดความรู้สึกเช่นนั้น

2.4.4 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนร่วมห้องกับสุชาดา จะมีวิธีการช่วยเหลืออย่างไร

2.4.5 นักเรียนคิดว่า การใกล้ชิดของหัวหน้าห้องจะส่งผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อกับสุชาดา และสมาชิกภายในกลุ่ม

2.4.6 นักเรียนคิดว่าเพื่อน ๆ ในห้องสุชาดา ควรมีปฏิบัติเช่นไรจึงจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เพราะเหตุใด

2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วทราวจุดคำตอบ โดยใช้เวลาอย่างรวบเร็ว ทั้งนี้เพื่อความสะดวกคล่องตัวของคำตอบก่อน และหลังการร่วมอภิปราย

2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้

ความคิดในการพิจารณาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิง จริยธรรมด้านความสามัคคีไค้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่ม ที่สมาชิกมีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน เพื่อให้นักเรียนจะได้เข้าใจ เรื่องที่ไ้รับจากการแสดงบทบาทสมมติแจ่มชัดยิ่งขึ้น

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ไ้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "โม้วิจากไค้ใหม่" ด้านความสามัคคีไค้แก่ ความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมกับวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริงของนักเรียน

4. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 3 เรื่อง "ไม่บริจาคได้ไหม"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ
ดังนี้

สถานการณ์

ในการแข่งขันวอลเลย์บอลระหว่างห้องในระดัชั้น ม.1 สัปดาห์หน้า ห้อง ม.1/10 ซึ่งเป็นห้องของสุรাকা จะได้เข้าชิงชนะเลิศกับห้อง ม.1/4 อรทัยซึ่งเป็นหัวหน้าห้องต้องการจะได้เงินสัก 100 - 200 บาท เพื่อใช้เป็นเงินสวัสดิการสำหรับกองเชียร์และนักกีฬา เช่น ซื้อส้ม มะนาว น้ำ ลูกอม เป็นต้น จึงได้ประชุมเพื่อน ๆ ในห้อง และนำความคิดของตนมาเสนอต่อเพื่อน ๆ เพื่อขอความเห็นชอบ ซึ่งเสียงส่วนมากสนับสนุนความคิดของหัวหน้า สำหรับสุรakanั่งเงียบไม่พูดอะไร ต่อจากนั้นหัวหน้าไปปรึกษาถึงวิธีการที่จะได้เงินมา แต่ละคนก็ช่วยกันเสนอความคิดเห็น เช่น นภาพรเสนอว่าควรไปขอบริจาคจากห้างร้าน เพราะเวลาเรามีน้อยทำอะไรไม่ทันแล้ว ภรณ์ทิพย์เสนอว่าควรรับชมมาจำหน่ายให้นักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน ถ้าโรงหอใช้จ่ายในกิจกรรม และที่สำคัญคือ ไม่ต้องควักกระเป๋าให้เดือดร้อนกัน จรรยาเสนอว่าควรขอบริจาคจากเพื่อนทุกคนในห้อง เพราะจำนวนเงินที่จะใช้ก็ไม่มากนัก เวลาเรามีน้อยทำวิธีอื่นคงไม่ทัน และไม่สะดวก พอหัวหน้าให้โหวตเสียงลงมติ สุรกายกมือสนับสนุน ภรณ์ทิพย์คนเดียว นอกนั้นสนับสนุนจรรยา จึงสรุปว่าจะขอบริจาคเงินกันทุกคน คนละไม่ต่ำกว่า 3 บาท จากนั้นหัวหน้าไ้บอกให้ทุกคนนำเงินมาบริจาคในวันพรุ่งนี้

สุรการู้สึกภูมิใจมาก เพราะเธอมีปัญหारेื่องการเงิน เนื่องจากบ้านเธอมีฐานะค่อนข้างจะยากจน เธอได้เงินมาโรงเรียนวันละ 5 บาทเท่านั้น ทุกครั้งที่มีการกิจกรรมที่ต้องใช้เงิน เธอจะอดใจอดไม่สบายใจเสมอ เช่นครั้งนี้ ถ้าเธอขอไป 3 บาท เธอก็จะเหลือเงิน 2 บาท ไม่พอเป็นค่ารถและค่าอาหารกลางวัน เธอไม่อยากจะรบกวนพ่อแม่โดยไม่จำเป็นจริง ๆ เพราะพ่อแม่ต้องรับภาระดูแลน้องอีก 3 คน

วันนี้เป็นวันที่หัวหน้านักเรียนให้ทุกคนเอาเงินมาบริจาค สุรคาได้เงินมาโรงเรียน 5 บาท เช่นทุกวัน เธอรู้สึกอึดใจ และกระสับกระส่าย เมื่อหัวหน้าเดินถือกล่องรับบริจาค

ไปตามโตะเพื่อนโตะโตะเมื่อหัวหน้าเดินมาถึงโตะเธอ เธอมองหน้าหัวหน้า และพูดตะกุกตะกักว่า ไม่ชอบวิจจากโตะใหม่ หัวหน้าที่้องซึ่งพอจะรู้ว่าฐานะทางบ้านของเธอเป็นอย่างไร พอไต่ป็นเธอถามเช่นนี้ ไม่รู้จะตอบเธอเช่นไร คาวเพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ สุซาคา ทอแพนหัวหน้าด้วยเสียงอันคงว่า ไม่ไ้ เป็นการเอาเปรียบกัน มติของห้องเป็นอย่างไรทุกคนต้องทำเหมือนกัน เพื่อน ๆ ทุกคนในห้องหันมามองสุซาคา เธอรู้สึกอยากจะร้องไห้และไ้พูดไ้ขอความช่วยเหลืออันสั้นเครื่อว่า ก็เธอเกิดมาจน ไม่รวยเหมือนคาว คาวเลี้ยงกลับ จึงเกิดปากเสียงกันขึ้น หัวหน้ารีบห้ามไว้ และรีบไกล่เกลี่ยเพื่อต้องการให้ทั้ง 2 ฝ่ายเข้าใจกันโดยบอกให้เพื่อน ๆ ทราบว่า สุซาคามีฐานะค่อนข้างจะยากจน เธอคงมีความจำเป็นจริง ๆ จึงไม่สามารถร่วมบริจาคเงินในครั้งนี้ ขอให้ทุกคนมีความเห็นอกเห็นใจเธอบ้าง ขณะหัวหน้าที่สุซาคาพูดโตะร้องไห้

ให้นักเรียนแสดงเป็น สุซาคา อรทัย (หัวหน้าที่้อง) คาว นภาพร ภรณ์ทิพย์ จรรยา เพื่อนร่วมห้อง (3 คน)

บทบาทของสุซาคา

ฉันชื่อสุซาคา เป็นนักเรียนชั้น ม. 1/10 หัวหน้าที่้องเรียกฉันเข้าประชุม และเสนอความคิดที่จะหาเงินเป็นสวัสดิการให้กองเชียร์และนักกีฬา ฉันนั่งเงียบไม่พูดอะไร ไ้แต่นั่งฟังเพื่อน ๆ เขาอภิปรายกัน หัวหน้าที่้องให้ยกมือเป็นการลงมติ ฉันยกมือสนับสนุนความคิดของภรณ์ทิพย์ สรุปแล้วมติประชุม จะชอบวิจจากเงินด้วย เพื่อน ๆ ทุกคนในห้องคงจะไม่คำกว่า 3 บาท เวลาที่มีกิจกรรมต้องใช้เงินฉันรู้สึกภูมิใจ และไม่สบายใจมาก ครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน เพราะฉันมีปัญหาเรื่องเงิน บ้านฉันฐานะค่อนข้างยากจน ฉันไ้เงินมาโรงเรียนวันละ 5 บาทเท่านั้น ถ้าขวิจจากไป 3 บาท ฉันก็ไม่มีค่ารถและค่าอาหารกลางวัน ฉันไม่อยากไปทวงถามพ่อแม่ เพราะท่านคงมีภาระคุณอันองอีก 3 คน วันนี้หัวหน้านักเรียนให้ทุกคนเอาเงินมาขวิจจาก ฉันก็ไ้เงินมาโรงเรียน 5 บาทเช่นทุกวัน ฉันรู้สึกอึดอัดใจ และกระสับกระส่ายเมื่อหัวหน้าเดินถือกล่องรับขวิจจากไปตามโตะ พอมาถึงโตะฉัน ฉันพูดตะกุกตะกักว่า ไม่ชอบวิจจากโตะใหม่ คาวทอแพนหัวหน้า ฉันอยากจะร้องไห้และเสียงกลับด้วยเสียงอันสั้นเครื่อว่า ก็ฉันเกิดมาจน ไม่รวยเหมือนเธอ เราจึงเกิดปากเสียงกัน หัวหน้ารีบห้ามไว้ ฉันพูดโตะร้องไห้

บทพาหของอรทัย

เป็นหัวหน้าห้อง ม. 1/10 ห้องฉันจะได้เข้าชิงชนะเลิศวอลเลย์บอลกับห้อง ม. 1/4 ในสัปดาห์หน้า ในฐานะหัวหน้าห้องฉันจึงคิดอยากจะได้เงินสด 100 - 200 บาท เพื่อให้เป็นเงินสวัสดิการสำหรับกองเชียร์ และนักกีฬา เช่น ชี้อ้อม มะนาว น้ำ ลูกอม ฉันจึงเรียกเพื่อน ๆ ประชุม และเสนอความคิดของฉันต่อที่ประชุม เพื่อนส่วนมากสนับสนุน สำหรับวิธีการที่จะได้เงินสดนั้นฉันเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ เสนอแนะแนวทาง และฉันได้ไหวทเสียงเป็นการลงมติ สรุปได้ว่าวิธีการของจรรยาชนะ คือขอบริจาคจากเพื่อน ๆ ทุกคนในห้อง คนละไม่ต่ำกว่า 3 บาท ฉันก็นึกเพื่อน ๆ ให้นำเงินมาขอรืจากในวันพรุ่งนี้ ถึงวันนั้นก็ฉันเดินถือกล่องเก็บขอรืบริจาคตามโต๊ะเพื่อนโต๊ะคน มาถึงโต๊ะสุรชภา เธอถามฉันว่า ไม่ขอรืจากใครไหม ฉันก็อะไรไม่ออกเพราะฉันพอจะรู้ว่าบ้านเธอมีฐานะค่อนข้างยากจน กวาคอยแหยงฉันทั้งสองจึงเกิดมีปากเสียงกันขึ้น ฉันรีบเข้าห้าม และทำการไกล่เกลี่ยเพื่อต้องการให้ทั้ง 2 ฝ่ายเข้าใจกันโดยฉันบอกให้เพื่อนทราบว่า บ้านสุรชภา มีฐานะค่อนข้างยากจน ครั้งนี้เธอคงมีความจำเป็นจริง ๆ จึงไม่สามารถขอรืบริจาคกับพวกเราได้ ขอให้ทุกคนมีความเห็นอกเห็นใจเธอบ้าง

บทพาหของคารว

ฉันชื่อคารว เป็นนักเขียนชั้น ม. 1/10 ห้องเกี่ยวกับสุรชภา หัวหน้าห้องเรียกฉันเข้าประชุม ฉันยกมือสนับสนุนความคิดของหัวหน้า ฉันฟังเพื่อน ๆ เสนอแนะวิธีการหาเงินเมื่อหัวหน้าให้ยกมือเป็นการลงมติฉันยกมือสนับสนุนแนวคิดของจรรยา เมื่อถึงวันนักขรียาฉันเตรียมเงินมาขอรืจาก พอหัวหน้าเดินถือกล่องขอรืบริจาคมาที่โต๊ะฉัน ฉันก็ขอรืจาก ฉันนั่งโต๊ะใกล้ ๆ สุรชภา พอไต่ขึ้นเธอถามหัวหน้าว่า ไม่ขอรืจากใครไหม ฉันคอยแหยงหัวหน้าด้วยเสียงอันดังว่า ไม่ได้ เป็นการเอาเปรียบกัน มติของห้องเป็นเช่นไรทุกคนต้องทำเหมือนกัน สุรชภาโต้ตอบฉัน เราจึงเกิดปากเสียงกัน หัวหน้าห้ามฉันไว้ ฉันฟังหัวหน้าพูดเกี่ยวกับสุรชภา ด้วยความสงสารและเห็นใจ

บทพาหของเพื่อน ๆ ในห้อง (3 คน)

พวกเราเป็นนักเรียนห้อง ม. 1/10 ห้องเกี่ยวกับสุรাকা หัวหน้าเรียกพวกเราเข้าประชุม พวกเรายกมือสนับสนุนความคิดของหัวหน้า พวกเราทั้งเพื่อน ๆ เสนอนะวิธีการหาเงิน เมื่อหัวหน้าให้ยกมือเป็นการลงมติพวกเรายกมือสนับสนุนวิธีการของจรรยา เมื่อถึงวันนัดหมายพวกเราเตรียมเงินมาบริจาค พวกเราได้ยื่นคำทูลทุกด้วยเสียงอันดัง พวกเราจึงหันไปดู พวกเราทั้งหัวหน้าทุกคนเกี่ยวกับสุรাকাด้วยความรู้สึกสงสารและเห็นใจ

บทพาหของนภาพร

ฉันชื่อนภาพร เป็นนักเรียนห้อง ม. 1/10 หัวหน้าห้องเรียกฉันเข้าประชุม ฉันยกมือสนับสนุนความคิดของหัวหน้า ฉันลุกขึ้นเสนอวิธีการหาเงินควรไปขอบริจาคตามห้างร้าน เพราะเวลาเรามีน้อย ทำอะไรไม่ทันแล้ว เมื่อมีการลงมติ ข้อเสนอฉันไม่มีใครสนับสนุนเลย เมื่อถึงวันหัวหน้าก็เอาเงินบริจาค ฉันเตรียมพร้อมและร่วมบริจาค ฉันได้ยื่นคำทูลทุกด้วยเสียงอันดัง ฉันจึงหันไปดู ฉันทั้งหัวหน้าทุกคนเกี่ยวกับสุรাকাด้วยความรู้สึกสงสารและเห็นใจ

บทพาหของภรณ์ทิพย์

ฉันชื่อภรณ์ทิพย์ เป็นนักเรียนห้อง ม. 1/10 ในที่ประชุมฉันยกมือสนับสนุนความคิดของหัวหน้า ฉันลุกขึ้นเสนอวิธีการหาเงินว่า ควรไปขอร้องมาจำหน่ายให้นักเรียนและเพื่อน ๆ ในโรงเรียน ถ้าใครคงพอใช้จ่ายในกิจกรรม และที่สำคัญคือไม่ต้องควักกระเป๋าให้เกิดรบกวนกัน เมื่อมีการลงมติ มีสุราคาคนเดียวที่สนับสนุนวิธีการฉัน เมื่อถึงวันนัด ฉันเตรียมเงินบริจาค ฉันได้ยื่นคำทูลทุกด้วยเสียงอันดัง ฉันจึงหันไปดู ฉันทั้งหัวหน้าทุกคนเกี่ยวกับสุรাকা ด้วยความรู้สึกสงสารและเห็นใจ

บทพาหของจรรยา

ฉันชื่อจรรยา เป็นนักเรียนชั้น ม. 1/10 ในที่ประชุมฉันยกมือสนับสนุนความคิดของหัวหน้า ฉันเสนอวิธีการหาเงินว่า ควรขอบริจาคกับเพื่อน ๆ ทุกคนในห้องนี้ ทั้งนี้เพราะเวลาเรามีน้อยไม่สามารถจะไปหาเงินด้วยวิธีการอื่นได้ทันการ และจำนวนที่จะใช้ก็ไม่มากนัก ถ้าช่วยกันบริจาคไม่ต่ำกว่าคนละ 3 บาท ก็จะได้เงินมาตามที่ต้องการ เมื่อลงมติเพื่อน ๆ

สนับสนุนความคิดฉัน เป็นส่วนใหญ่' เมื่อถึงวันนักฉันเตรียมเงินมาขอร้องจาก ฉันได้ยื่นการทุกด้วย
เสียงอันดัง ฉันจึงหันไปดู ฉันหงันหน้าทุกเกี่ยวกับสุชาดา ด้วยความรู้สึกละอายและเห็นใจ

แผนการสอน ครั้งที่ 4

ชื่อกิจกรรม "ใครสำคัญกว่า"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถกระตือรือร้นให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
ได้แก่ ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน
ตามขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคล เบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ใครสำคัญกว่า"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ โทะ เก้าอี้ หมอน เสื้อ
หน้าท่างจำลอง มีก
3. กระดาษข้อคำถามจากการแสดงบทบาทสมมติ "ใครสำคัญกว่า" ปากกา
กระดาษเปล่าสำหรับเขียน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้คนเราเกิดพฤติกรรม
การไม่สามัคคีกัน เช่น สาเหตุจากการหยาบคาย การก่อการทะเลาะวิวาท และการแก่งแย่งชิงดีกัน
สิ่งเหล่านี้ถ้าเกิดขึ้น ณ ที่ใดก็จะทำให้สมาชิก ณ ที่นั้น ไม่มีความสุข นักเรียนคนใดมีวิธีการ
เสนอแนะที่จะไม่ให้พฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นได้บ้าง

2. ขั้นสอน

- 2.1 หาผู้อสาสมัครจำนวน 9 คน เพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" โดยให้ผู้แสดงทั้ง 9 คน แสดงไปตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน 6 คน ที่ไม่ได้แสดง ให้ตั้งใจดู ใช้เวลาแสดง ประมาณ 10 - 20 นาที

2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "ใครสำคัญกว่า" หลังจากที่ได้ดู การแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งคำถามมีดังนี้คือ

2.4.1 ถ้านักเรียนเป็นมายาจะถูกข่มขืนให้ขารทิพย์และน้อง เกิด การแตกแยกกันหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.2 ถ้านักเรียนเป็นชกาจะเชื่อคำบอกเล่าและคำแนะนำของมายา หรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.3 ถ้านักเรียนเป็นชกาและน้องทั้ง 3 คน จะมีปฏิกริยาต่อขารทิพย์ เช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.4 ถ้านักเรียนเป็นขารทิพย์ จะปฏิบัติตนได้เช่นเธอหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.5 เหตุการณ์เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นในครอบครัวของขารทิพย์ ถ้า

2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน และตรวจดูคำตอบ โดยใช้เวลาอย่างรวบเร็ว ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วม อภิปราย

2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบ ลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ ความคิดในการพิจารณาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพิจารณา การให้เหตุผลเชิง จริยธรรมด้านความสามัคคี ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่นักเรียนได้อยู่ในเหตุการณ์ที่มี การก่อการทะเลาะวิวาท การถูกข่มขืนให้เกิดการแตกแยก การแก่งแย่งชิงดีกัน และนักเรียน มีความรู้สึกเช่นไร เพราะเหตุใด

3. ชั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ด้านความสามัคคีได้แก่ ไม่ขุ่นงันให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมกับวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน

4. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 4 เรื่อง "ใครสำคัญกว่า"

ใช้เนื้อเรื่องเกี่ยวกับทั้งการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ
ดังนี้

สถานการณ์สมมติ

นายไชยา และนางรักมี มีบุตรด้วยกันทั้งหมด 5 คน ขาริพย์ ลูกสาวคนโตเป็น
เด็กเรียนหนังสือเก่ง เธอสอบชิงทุนการศึกษาได้ที่ 1 มาตลอด และได้รับใบประกาศ
เกียรติคุณนักเรียนเรียนดีและความประพฤติดี จากโรงเรียนทุกปี พ่อแม่จะชื่นชมและภูมิใจ
ในตัวขาริพย์มาก

วันหนึ่งนายไชยา และนางรักมี ได้ไปนั่งคุยที่บ้านของนางคารา ซึ่งนางคารา
มีลูกสาวชื่อมายา เรียนอยู่ห้องเดียวกันกับขาริพย์มายาเรียนสู้ขาริพย์ไม่ได้ และพ่อแม่
ของเธอมักจะบอกให้เธอดูขาริพย์เป็นแบบอย่างทำให้เธอเกิดความอิจฉาและไม่ชอบ
ขาริพย์มาก ขณะที่นายไชยาและนางรักมี สนทนากับนางคารานั้น มายาก็ก่อกวน เรื่องหนึ่ง
ที่นายไชยา และนางรักมี ใ้่นำมาสนทนาคือ การที่ขาริพย์ชื่นชมขาริพย์และพูดว่าถ้าทุกคนทุกคน
เป็นเหมือนขาริพย์คงจะมีความสุขที่สุด และได้พูดถึงความขี้ขลาดของขาริพย์มากมาย

มายาเกิดความคิดที่จะให้ขาริพย์และน้อง ๆ แยกแยกกัน จึงได้ชวนนักพนันยกกา
น้องคนโตจากขาริพย์ และมายาก็ได้เล่าให้ยกาฟังว่าพ่อแม่ของยกกาไปคุยกับแม่เธอที่บ้าน
ที่ขาริพย์ชื่นชมขาริพย์มาก และพ่อแม่ยกกาเล่าว่าหาทุกคนอื่น ๆ ไม่ใช่ ทำความหนักใจให้พ่อแม่และ
มายาก็ได้แต่ง เรื่องที่ไม่ดีขึ้นมาอีกมากมาย เพื่อให้ยกาเกิดความอิจฉาและเกลียดขาริพย์
สุดท้ายมายาแนะนำยกกาว่า ควรจะเอาเรื่องที่เธอเล่าให้ฟังวันนี้ไปบอกน้องทั้ง 3 คนด้วย

กลับถึงบ้านยกกาได้เล่าเรื่องที่ได้ยินมาจากมายาให้น้องทั้ง 3 คนฟัง ด้วย น้องทั้ง 3
ต่างโกรธ และน้อยใจให้พ่อแม่ที่ไปพูดเช่นนั้น และทั้ง 4 คน ก็ตกลงกันว่าจะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับ
ขาริพย์ ปล่อยให้ยกกาคนเดียว เพราะเป็นกันเองให้พ่อแม่ทำหนักหนา ซึ่งขาริพย์เองก็รู้สึก
แปลกใจที่น้อง ๆ ไม่ยอมคุยกับเธอ และทุกคนมีท่าทางมีนัยที่ขอร้องเธออย่างเห็นได้ชัด เธอถามถึง
สาเหตุ น้อง ๆ ก็ไม่ยอมบอก ได้แต่มองเธอแล้วทำตาซ้อน เธอรู้สึกไม่สบายใจมาก แต่ก็
ไม่กล้าเอาไปเล่าให้พ่อแม่ฟัง

วันหนึ่งพ่อแม่ต้องไปค้างต่างจังหวัด. 1 คืน ก่อนไปก็เรียกลูก ๆ มาสั่งงาน และกำชับให้ช่วยกันดูแลความเรียบร้อย ปลอดภัยของบ้าน ก่อนนอนให้ช่วยกันปิดประตู หน้าต่างให้เรียบร้อย

พอพ่อแม่ออกจากบ้านไปแล้ว ขาริพย์ก็ทำงานตามที่คุณแม่สั่ง น้องทั้ง 4 ไม่ยอมช่วย อ้างว่าต้องทำการบ้าน เพราะอาจารย์ให้ส่งพรุ่งนี้ ใครเป็นลูกคนโปรดคนสำคัญของพ่อแม่ ก็ทำไปคนเดียวละ

ตกเป็นหลานสาวเสร็จเรียบร้อย น้องทั้ง 4 ก็พากันขึ้นข้างบน ไม่ช่วยขาริพย์ ดูแลความเรียบร้อยของบ้าน แต่เธอก็ไม่ว่าอะไรตัวเอง ๆ เธอทั้งห้าทั้งทำงานคนเดียว เชนเคย

ทุกทีขาริพย์ได้ยินเสียงดังถูกกักอยู่ชั้นล่างของบ้าน เธอจึงค่อย ๆ เดินขึ้นไป ที่เตียงนอนของน้อง ๆ และปลุกให้ตื่น ทุกคนงัวเงียตื่นขึ้นมา ขาริพย์จึงเข้าไปให้ฟังว่า ไค้บีนเสียงดังถูกกักอยู่ชั้นล่างเหมือนมีคนเข้าบ้าน เราควรจะไปดูกัน น้องทั้ง 4 กลับไม่สนใจ และทำสีหน้าไม่พอใจที่ถูกปลุกกลางดึก ผกายอกขาริพย์ว่าเธอเป็นคนโง่และเป็นคนสำคัญของบ้าน ควรเป็นคนลงไปดู ไม่ควรปลุกน้อง ๆ เสียเวลาอนว่าแล้วทั้ง 4 ก็นอนต่อ ขาริพย์รู้สึกโมโหและน้อยใจน้อง ๆ มาก แต่เธอไม่อยากมีปากเสียงกับน้อง ๆ เธอจึงตัดสินใจลงไปข้างล่างคนเดียวโดยในมือเธอกำมีดลงไปท้วงเพื่อใช้ป้องกันตัว

เมื่อเธอเปิดไฟข้างล่าง เธอกก็ใจมากที่เห็นหน้าต่างเปิด เธอรีบสำรวจสิ่งของทันที ปรากฏว่าทีวี และเครื่องเล่นวีซีดีหายไป เธอกก็ใจมากทำอะไรไม่ถูกได้แค่นั่งร้องไห้คนเดียว และนึกคำหยาบของตัวเองที่สะเพร่า ลงกลอนหน้าต่างไม่มีคน ชโมยจึงเข้าบ้านได้

รุ่งเช้าพ่อแม่ก็กลับมา และทราญเรื่องชโมยเข้าบ้าน จึงเรียกลูก ๆ ทุกคนมาถาม ขาริพย์จึงเงิบไม่พูดอะไร ผกายจึงพูดขึ้นว่าขาริพย์เป็นคนปิดประตูหน้าต่างคนเดียว พวกคุณไม่ได้ช่วย แม่จึงถามว่า ทำไมไม่ช่วยพี่ ผกายตอบว่า เพราะน้อยใจพ่อแม่ที่รักลูกไม่เท่ากัน ให้ความรักและความสำคัญขาริพย์คนเดียว ดังนั้นพวกคุณจึงไม่อยากทำงานตามที่พ่อแม่สั่ง พ่อแม่จึงถามว่าทำไมจึงพูดเช่นนี้ ไม่ได้ความก็มาจากไหน ผกายจึงเล่าเรื่องมายา มาเล่าให้ฟัง พ่อแม่อุทานด้วยความตกใจ และขาริพย์ก็เริ่มเข้าใจและรู้สาเหตุที่น้อง ๆ มีนังและถูกประหลาดใจเธอออกเวลา

พ่อแม่จึงได้อธิบายให้ลูก ๆ ฟังว่าวันที่ไปบ้านมาชานั้น พ่อแม่ได้พูดคุยอะไรบางอย่าง เรื่องที่ถกเถียงกันมาแสดงให้เห็นว่า มาชามาร้างเรื่องขึ้นมาก็เพื่อต้องการให้พี่น้องแตกแยกกัน

พ่อแม่สอนว่าเหตุการณ์ครั้งนี้ถือเป็นบทเรียน พ่อไปอย่าไปเชื่อคำพูดของคนที่ง่ายนัก ให้เป็นคนหนักแน่นอย่าหุนเหว ถ้าสงสัยหรือข้องใจอะไรให้สอบถามก่อน ไม่มีใครที่จะมาหวังดีต่อเราเท่าพ่อแม่ พี่น้องในครอบครัวเดียวกัน ขอให้ลูก ๆ มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน ครอบครัวของเราจะมีความสุข

ลูกทั้ง 4 เมื่อทราบข้อเท็จจริงเช่นนี้ รู้สึกสบายใจมากที่เป็นคนหุนเหวไม่หนักแน่น ไม่ใคร่ทรองใจให้รอบคอบเสียก่อน ทาสโกรธพ่อแม่ และพี่สาว จนทำให้เกิดความเสียหายถึงปรากฏ จึงได้ขอโทษขารทิพย์ และให้สัญญาว่าต่อไปจะไม่ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง จะทำตัวเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ และเป็นน้องที่ดีของพี่ขารทิพย์ต่อไป

ให้เด็กเรียนแสดงเป็นพ่อแม่ (นายโงะและนาง รุคมิ) ขารทิพย์ มาชา การภา
ดกา น้องทั้ง 3

บทนำของพ่อแม่ (นายโงะและนาง รุคมิ)

เรามีบุตรทั้งหมด 5 คน ขารทิพย์เป็นลูกคนโต เธอเป็นเด็กที่เรียนหนังสือเก่ง ศึกษามารยาทดีงาม เธอสอบชิงทุนการศึกษาได้ที่ 1 มาตลอด และได้รับใบประกาศเกียรติคุณฝึกเรียนเรียนดีและความประพฤติดีจากโรงเรียนทุกปี ทำให้เราภูมิใจและชื่นชมในตัวเธอมาก วันหนึ่งเราไปฝั่งคุยที่บ้านนางการา ซึ่งมีลูกสาวชื่อมาชา เรียนอยู่ห้องเดียวกับขารทิพย์ เรื่องหนึ่งที่เรานำขึ้นมาสนทนาคือ เรื่องของขารทิพย์ เราพูดถึงลูกคนนี้ด้วยความชื่นชม และพูดว่าถ้าลูกของเราทุกคนเป็นเช่นนี้ เราคงจะมีความสุขมาก วันหนึ่งเราต้องไปค้างคืนที่ต่างจังหวัด 1 คืน จึงได้เรียกลูกทุกคนมาสั่งงาน และกำชับให้ช่วยกันดูแลความเรียบร้อยปลอดภัยของบ้าน รุ่งเช้าเรากลับมากล่าวว่าขโมยเข้าบ้าน ที่วี และเครื่องเล่นวิดีโอหายไป เราจึงเรียกลูก ๆ มาสอบถาม ขารทิพย์นิ่งเงียบ แค่นาทูตแทน และเมื่อเราได้ฟังเรื่องที่เธอพูดมานั้น เราอุทานด้วยความตกใจ เราได้อธิบายและชี้แจงให้ลูก ๆ ฟังว่า วันที่เราไปบ้านมาชานั้น เราได้พูดคุยอะไรบางอย่าง แสดงว่ามาชามาร้างเรื่องขึ้นมาก็ต้องการให้ครอบครัวเราแตกแยกกัน และเราได้ช่วยกันสั่งสอนลูก ๆ ว่า เหตุการณ์ครั้งนี้ถือเป็นบทเรียน พ่อไปอย่าไปเชื่อคำพูดของคนง่าย ให้เป็นคนหนักแน่นอย่าหุนเหว ถ้าสงสัยหรือข้องใจอะไรให้สอบถาม

ก่อน ไม่มีใครที่จะมาหวังดีต่อเราเท่าคนในครอบครัวเดียวกัน ขอให้ลูก ๆ มีความรักใคร่
กลมเกลียวกัน เพื่อครอบครัวเราจะได้มีความสุข ลูกทั้ง 4 คน สัญญาด้วยเราว่า จะทำตัว
เป็นลูกที่ดี และจะไม่ทำให้เราผิดหวัง

บทบาทของชาวทิพย์

ฉันชื่อชาวทิพย์ เป็นลูกสาวคนโตของนายไชยาและนางรัศมี ฉันเป็นคนขี้เรียน
หนังสือเก่ง ฉันสอบชิงทุนการศึกษาได้ที่ 1 มาตลอด และได้รับใบประกาศเกียรติคุณนักเรียน
เรียนดี ความประพฤติดีจากโรงเรียนทุกปี ระยะเวลา ๖ ปี ฉันรู้สึกแปลกใจที่น้อง ๆ ไม่ค่อยพูด
กับฉัน และมีท่าทางมีสิ่งกีดขวาง ฉันถามถึงสาเหตุ น้อง ๆ ก็ไม่ยอมบอก ฉันรู้สึกไม่สบายใจ
มาก แต่ก็ไม่ได้กล้าเข้าไปหาพ่อแม่ทั้ง วันหนึ่งพ่อแม่ไปค้างต่างจังหวัด 1 คืน ได้สั่งงาน และกำชับ
ให้ลูกทุกคนช่วยกันดูแลความปลอดภัยของบ้าน ฉันทำตามที่พ่อแม่สั่ง แต่ทั้ง 4 ไม่ช่วย
ฉันเลย อ้างว่าของตกกันทำการบ้าน และทุกคนใส่ชุดนอน ฉันดูแลความเรียบร้อยปิดประตู
หน้าต่างคนเที่ยวเช่นเคย แม่เอง ๆ ไม่ช่วยฉันก็ไม่ว่าอะไร ทักท้วงฉันรู้สึกตัวขึ้นและได้ยินเสียง
ดังถูกกักอยู่ข้างล่าง ฉันค่อย ๆ ลุกเดินไปที่เตียงนอนน้อง ๆ และปลุกให้ทุกคนตื่น และเล่าให้
ฟังว่าฉันได้ยินเสียงดังถูกกักเหมือนเมื่อคืนอยู่ข้างล่าง และฉันชวนน้อง ๆ ลงไปดู น้องไม่ยอมไป
ฉันรู้สึกน้อยใจและโมโห แต่ก็ไม่ได้บอกใครเสียใจน้อง ๆ ฉันจึงชักชวนใจลงไปคนเดียว และ
ไม่ลืมที่จะถือไม้ลงไม้ป้องกันตัวด้วย เมื่อฉันเปิดไฟข้างล่าง ฉันตกใจมากที่เห็นหน้าต่างเปิด
ฉันรีบสำรวจสิ่งของทันที ปรากฏว่าทีวี และเครื่องเล่นวีซีดีหายไป ฉันตกใจมากทำอะไร
ไม่ถูก จึงนั่งร้องไห้คนเดียว และนึกคำอธิษฐานเองที่สะพานลอยลงถนนหน้าต่างไม่ก็พอ
รุ่งเช้าพ่อแม่กลับมา เรียกลูก ๆ มาสอบถาม ฉันนั่งเงียบพูดไม่ออก บกาทักถามฉัน พ่อฉันฟัง
เธอพูด ฉันจึงเริ่มเข้าใจ และรู้สาเหตุที่น้อง ๆ มีสิ่งกีดขวางและทุกคนใส่ชุดนอนเวลา
เมื่อน้อง ๆ หวาดหวั่นใจจริงจากพ่อแม่แล้ว ก็มาขอโทษฉัน และสัญญาว่าจะทำตัว เป็นน้องที่ดี
ของฉันต่อไป

บทบาทของมายา

ฉันชื่อมายา เป็นลูกสาวของนางการา และเป็นนักเรียนห้องเดียวกับชาวทิพย์
ฉันเรียนสู้เธอไม่ได้ เธอเก่งกว่าฉัน แม่ของฉันจะสอนให้ฉันเอาเธอเป็นแบบอย่าง ฉันรู้สึก

อิจฉาและไม่ชอบหน้าเธอมาก 'วันนี้พ่อแม่ของชาarithy มาคุยกับแม่ฉัน ฉันแอบฟังการสนทนา และเกิดความคิดที่จะให้ชาarithy และน้อง ๆ แยกแยกกัน ฉันจึงนัดพบผกาน้องสาวคนคอกจากชาarithy ฉันเล่าให้เธอฟังว่า วันนี้พ่อแม่เธอไปคุยกับแม่ฉัน ได้พูดคุยชื่นชมชาarithy มาก และกล่าวหาว่าลูก ๆ คนอื่น ๆ ไม่ดี ทำให้พ่อแม่หนักใจ พร้อมกับนี้ฉันก็ได้สร้างเรื่องที่ไม่ดีเล่าเพิ่มเติมอีก เพื่อให้ผกาทเกิดอารมณ์โมโหและอิจฉาชาarithy ฉันได้แนะนำให้ผกาเอาเรื่องที่ฉันเล่านี้ไปบอกน้องทั้ง 3 คนด้วย

บทบาทของการา

ฉันชื่อการาเป็นแม่ของมายา และเป็นเพื่อนบ้านของนายไชยาและนางรัชนี วันนี้ทั้ง 2 คน ได้มาวิ่งคุยที่บ้านฉัน เราได้สนทนากันหลายเรื่อง และเรื่องหนึ่งคือ เรื่องของชาarithy ซึ่งฉันเองก็รู้สึกชื่นชมชาarithy ลูกสาวฉันเป็นนักเรียนห้องเดียวกับชาarithy แต่ไม่เก่งเท่าเธอ ฉันชอบสอนลูกสาวของฉันให้รู้เธอเป็นแบบอย่าง

บทบาทของผกา

ฉันชื่อผกาเป็นน้องสาวของชาarithy วันนี้มายาได้มาขอพบฉัน และเล่าให้ฉันฟังว่า พ่อแม่ฉันไปคุยกับแม่เธอที่บ้าน และได้พูดคุยชื่นชมที่ชาarithy มาก และกล่าวหาว่าฉันและน้อง ๆ ทำความหนักใจให้พ่อแม่ และอีกหลาย ๆ เรื่องที่ฟังแล้วไม่ดีเลย ฉันกลับถึงบ้านได้เล่าให้น้องทั้ง 3 คนฟัง ฉันรู้สึกโกรธและน้อยใจพ่อแม่มาก ฉันได้ตกลงกับน้องทั้ง 3 คนว่าจะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับที่ชาarithy ปล่อยให้เธออยู่คนเดียว เพราะเป็นศรัทธาเหตุที่ทำให้พ่อแม่ทำผิดเรา วันหนึ่งพ่อแม่ไปค้างคืนต่างจังหวัด และเรียกฉันมาสั่งงาน และให้ช่วยกันดูแลความเรียบร้อยตลอดภัยของบ้าน แต่ฉันไม่ทำ ฉันอ้างว่ามีการบ้านที่ต้องทำส่งอาจารย์อีกเยอะ และฉันพูดประหลาดที่ชาarithy ว่าใครเป็นลูกสาวคนโปรดคนสำคัญของบ้านที่ทำไปคนเดียวเถอะ ทักที่ชาarithy มาปลุกฉัน ฉันจ้วเจิบลุกขึ้น ฉันฟังที่ชาarithy พูดจบ ฉันไม่สนใจ และรู้สึกไม่พอใจที่ถูกปลุกกลางดึก ฉันบอกที่ชาarithy ว่า เธอเป็นที่คนโต และเป็นคนสำคัญ เธอจึงควรเป็นคนลงไปดูไม่ควรมาปลุกฉันให้เสียเวลานอน แล้วฉันก็อ้อมหัวนอนนอนต่อ รุ่งเช้าฉันทราบว่าขโมยเข้าบ้าน ไฟวี่ และเครื่องเล่นวิทยุโห่หาย พ่อพ่อแม่ถาม ฉันตอบแทนที่ชาarithy เป็นคนขโมยประตู หน้าต่างคนเดียว ฉันไม่ช่วย เพราะน้อยใจ และโกรธที่พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน ให้ความรักและความสำคัญแก่ที่ชาarithy ฉันและน้อง ๆ ไม่มีความสำคัญ

สำหรับพ่อแม่ พ่อแม่ถามฉันว่าไปเอาความผิดนี้มาจากไหน ฉันก็เล่าเรื่องที่ได้ฟังมาจาก
 มาयाให้พ่อแม่ฟัง พ่อแม่ได้ชื่นใจจริงใจ และสั่งสอนฉันมากมาย เมื่อฉันทราบข้อเท็จจริง
 ฉันรู้สึกละอายใจมาก ที่เป็นคนขี้ขลาด เชื่อคนง่าย ไม่หนักแน่น และคิดไตร่ตรองให้รอบคอบ
 เสียก่อน ทำให้กองทาสโกรธพ่อแม่และพี่สาว จนก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ฉันได้ขอโทษ
 ที่ซาริพย์ และให้สัญญาว่าต่อไปนี้จะไม่ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง จะทำตัว เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่
 และเป็นน้องที่ดีของพี่ซาริพย์

บทพาหนของน้องทั้ง 3

พวกเราเป็นน้องสาวของพี่ซาริพย์ วันหนึ่งพี่ผกาได้มาเล่าเรื่องที่ได้ฟังมาจาก
 ที่มาয়াให้พวกเราฟัง พวกเรารู้สึกน้อยใจและโกรธพ่อแม่ พวกเราตกลงกันว่า จะไม่ไป
 บุ่ง เกี่ยวพันพี่ซาริพย์ ปล่อยให้เขาอยู่คนเดียว เพราะเป็นทิวกันเหตุให้พ่อแม่ตำหนิพวกเรา
 วันหนึ่งพ่อแม่ไปค้างคืนต่างจังหวัด และได้เรียกพวกเรามาสั่งงาน และช่วยกันดูแลความ
 เรียบร้อยปลอดภัยของบ้าน แต่พวกเราไม่ทำปล่อยให้พี่ซาริพย์ทำคนเดียว เราอ้างว่า
 เราต้องทำการบ้านส่งอาจารย์ที่โรงเรียน พ่อคกคิกพี่ซาริพย์มาปลุกพวกเรา พวกเรางัวเงีย
 จุกจิก และไม่สนใจเรื่องที่พี่ซาริพย์เล่า ทั้งยังรู้สึกไม่พอใจที่ถูกปลุกกลางดึก พี่ซาริพย์
 ขวนขวายเราเองไปคุ้งข้างล่าง พวกเราไม่ไป พวกกันล้มตัวนอนต่อ รุ่งเช้าทราบว่าขโมย
 เข้าบ้าน พี่วี เครื่องเล่นวีทีโอหายไป พ่อแม่เรียกพวกเรามาสอบถาม ที่ผกาตอบแทน พ่อแม่
 ได้ชื่นใจและสั่งสอนพวกเรามากมาย เมื่อเราทราบข้อเท็จจริง เรารู้สึกละอายใจมาก ที่
 เป็นคนขี้ขลาด เชื่อคนง่าย ไม่หนักแน่น และคิดไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน ทำให้กองทาส
 โกรธพ่อแม่และพี่สาว จนก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น เราได้ขอโทษพี่ซาริพย์และให้สัญญาว่า
 ต่อไปนี้จะไม่ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง จะทำตัว เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ และเป็นน้องที่ดีของพี่ซาริพย์

แผนการสอนครั้งที่ 5

ชื่อกิจกรรม "ฉันต้อง เก่งกว่า"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถยกกระตักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
ได้แก่ ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน
ตามขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคล เบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ฉันต้อง เก่งกว่า"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ เสื้อกั๊ก นาฬิกา แก้วน้ำ
น้ำ ส้ม ลูกบาศก์เกมบอล
3. กระดาษข้อความจากการแสดงบทบาทสมมติ "ฉันต้อง เก่งกว่า" ปากกา
กระดาษเปล่าสำหรับเขียนตอบ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนารักถามนักเรียนเกี่ยวกับหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน หรือ
การทำงานร่วมกันว่า การไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ไม่เชื่อคำพูดยุยงคนอื่น และการไม่ก่อ
การทะเลาะวิวาทเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุข
และส่งผลให้การทำงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จด้วยดี

2. ขั้นสอน

2.1 หาผู้อาสาสมัครจำนวน 12 คน เพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" โดยให้ผู้แสดงทั้ง 12 คน แสดงไปตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน 3 คน ที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาแสดงประมาณ 10 - 20 นาที

2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งคำถามมีดังนี้คือ

2.4.1 นักเรียนคิดว่าอาจารย์มยุรีมีเหตุผลอะไร จึงไม่ยอมเอาตัวสำรองลงแทนเวทีกี

2.4.2 บุคคลในเรื่องนี้ที่ไม่ควรเอาเยี่ยงอย่างคือใคร เพราะเหตุใด และเรื่องใดบ้างที่ไม่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

2.4.3 นักเรียนคิดว่าเพื่อนร่วมทีมทั้ง 4 คน แก่ปัญหาเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.4 การที่ทีมอาจารย์มยุรีแพ้ นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใดบ้าง

2.4.5 ทีมของอาจารย์มยุรีจะสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ นักเรียนคิดว่านักกีฬาในทีมควรจะมีปฏิบัติตนเช่นไร

2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบ โดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสอดคล้องกันของคำตอบ ก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดในการพิจารณาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพิจารณา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในเรื่องการเข้าไปอยู่ในกลุ่มที่มีสมาชิกชอบพูดยุยงให้เกิดการแตกแยก ขอบชิงดีชิงเด่นกัน จนกระทั่งเกิดการทะเลาะวิวาท

ว่าบรรยากาศของกลุ่มเป็นเช่นไร ความรู้สึกของนักเรียนเป็นเช่นไรขณะนั้น งานที่ทำ
ประสบผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไร

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากกา หนดงบทบาทสมมติ
เรื่อง "ฉันต้อง เก่งกว่า" ด้านความสามัคคี ใ้แก่ ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการ
ทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมกับ
วิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน

4. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 5 เรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า"

ใช้เนื้อเรื่องเกี่ยวกับทั้งการสอนโดยการใช้พาหุสมมติและการสอนแบบปกติ
ดังนี้

สถานการณ์สมมติ

เรวดีเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลที่มีชื่อเสียงของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนแห่งนี้จะให้สิทธิพิเศษหลายอย่างแก่นักกีฬาที่หาชื่อเสียงให้โรงเรียน ในการแข่งขันทุกครั้ง เรวดีจะเป็นการราชนสำคัญที่น่าทีมผู้เชียร์ และเธอมักจะเป็นคนสุดท้ายที่ไปถึงสนามแข่งขันทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อสร้างจุดเด่น และให้ทุกคนเห็นความสำคัญของตน

ในการแข่งขันในวันนี้เป็นการแข่งขันบาสเกตบอลรอบชิงชนะเลิศของทีมนักเรียนประจำปี ระหว่างโรงเรียนของเรวดี กับโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งที่ทีมของเธอฝึกสอนโดยอาจารย์มยุรี มีนักกีฬาในทีมเดียวกันคือ สุภาวดี รัตเกล้า รัตนา จอมใจ และมีตัวสำรองอีก 2 คน และเหตุการณ์นี้เป็นเหมือนเดิม คือนักกีฬาคนอื่นมาพร้อมกันหมด ชัดแต่เธอคนเดียว อาจารย์มยุรีและเพื่อนร่วมทีมเริ่มทักท้วงและกระซิบกระส่าย เมื่อเห็นคู่แข่งลงสนามเรียบร้อย สุภาวดีจึงเสนออาจารย์ว่าควรจับนักกีฬาตัวสำรองลงแทนก่อนเพื่อนในทีมทักท้วงสนับสนุนความคิดของสุภาวดี แต่อาจารย์มยุรีบอกให้รออีกสักครู่ก่อนพอดีที่เรวดีเดินเข้ามา อาจารย์จึงบอกให้เธอรีบไปเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดแข่งขัน ก่อนนักกีฬาจะลงสนาม อาจารย์มยุรีได้เรียกทุกคนมาออกแผนการเล่นให้ทราบ กรรมการเป่านกหวีดเรียกนักกีฬาของสนาม

สำหรับการแข่งขันในรอบชิงชนะเลิศในวันนี้ มีคนมาออกบอกว่าเพื่อนในทีมจะทำตัวเด่นของเธอ เพราะต้องการเป็นการราชนสำคัญแทนเธอ เรวดีจึงคิดว่าในใจว่า จะไม่ยอมให้เพื่อนในทีมคนใดเด่นไปกว่าเธอเป็นอันขาด เธอจะต้องเป็นหนึ่งและเด่นกว่าทุก ๆ คน ดังนั้นเรวดีจึงไม่ได้อ่านตามแผนของอาจารย์ฝึกสอนบอกไว้ จึงทำให้การประสานงานในทีมเสียไป เมื่อโค้ชเรวดีได้รู้จุดที่เพื่อนส่งให้ เธอจะโชว์ความสามารถในการเล่นและเลี้ยงลูกเข้าไปทำคะแนนคนเดียวตลอดเวลา แต่ก็ถูกฝ่ายตรงกันข้ามสกัดกั้นไว้ได้ทุกครั้ง เพื่อน 4 คน ในทีมรู้สึกไม่พอใจให้เธอมาก พออาจารย์ฝึกสอนขอเวลานอกกรรมการเป่านกหวีด

อนุญาต เพื่อนทั้ง 4 คน ก็พูดกันว่าขอหันหัวทำไมไม่เล่นตามแผน เรวดีก็โศกฮัม จึงเกิดปากเสียงกันขึ้น อาจารย์มยุรีได้ห้ามไว้และขอ ร้องไม่ให้แตกสามัคคีกัน กรรมการเป่านกหวีดเรียกลงสนามเมื่อลงเล่นอีก เรวดีก็ยังหัวทิ่มเหมือนเดิม กรรมการเป่านกหวีดหมดเวลาครั้งแรก นักกีฬาหยุดพัก

ในครั้งแรกทีมอาจารย์มยุรี มีคะแนนตามคู่ต่อสู้ เพื่อนร่วมทีมทั้ง 4 ได้ตกลงกันว่าในครั้งหลังจะช่วยกันถ่วงเรวดีที่อยากหัวทิ่มเล่น โขมไม่จำเป็นจริง ๆ จะไม่ส่งลูกบอลให้เธอ กรรมการเป่านกหวีดเรียกนักกีฬาลงสนาม ในการเล่นครั้งหลัง เรวดีจึงแหมไม่ได้นะต้องลูกบาสเกทบอล เธอรู้สึกโกรธมาก เมื่อกรรมการเป่านกหวีดยุติการแข่งขัน ทีมของอาจารย์มยุรีจึง เป็นฝ่ายแพ้

อาจารย์มยุรีบอกนักกีฬาทุกคนว่าไม่ต้องเสียใจ เมื่อรู้เขาไม่ได้ก็ต้องยอมรับว่าเราแพ้ ทุกคนได้ทำดีที่สุดแล้ว เพื่อนทั้ง 4 คน หน้าผกหันที่รู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถทำให้อาจารย์สมหวังได้ และเรวดีได้พูดว่า คนรู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถนำทีมชนะได้เช่นทุกครั้ง ทั้ง ๆ ที่คู่ต่อสู้ก็ไม่เก่งเท่าไร ทั้งนี้เป็นเพราะเธอโง่คนเพื่อนร่วมทีมอีกจากต้นถ่วงอยากหัวทิ่มเล่นเธอ ทั้ง ๆ ที่แต่ละคนความสามารถเฉพาะตัวยังมีอยู่ หากคิดจะเหินปีมือกับเธอจะต้องฝึกซ้อมอีกนานปีมือยังห่างไกลกันนัก พูดเสร็จเธอก็เดินดลไป

ให้นักเรียนแสดงเป็น อาจารย์มยุรี เรวดี สุภาวดี เพื่อนร่วมทีม (รักเก๋ารักนา จอมใจ) หัวธำรง (2 คน) คู่แข่งขัน (3 คน) กรรมการ

บทบาทอาจารย์มยุรี

ฉันทิ์มยุรี เป็นอาจารย์สอนอยู่ โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนแห่งนี้จะส่งเสริมการกีฬามาก โดยให้สิทธิพิเศษหลายอย่างแก่นักกีฬาที่หัวชื่อเสียงให้โรงเรียนในการแข่งขันบาสเกตบอล รอบชิงชนะเลิศระหว่างทีมโรงเรียนฉันทิ์กับโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่ง ฉันทิ์ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ฝึกของทีม โขมมีนักกีฬาที่มีชื่อเสียงของโรงเรียนคือ เรวดี ลงแข่งด้วย เมื่อถึงเวลาแข่งขัน นักกีฬาคณะอื่น ๆ มาพร้อมแล้วจากแต่ เรวดี ฉันทิ์รู้สึกหงุดหงิดกระสับกระส่าย เมื่อคู่แข่งขันลงสนามเรียบร้อยแล้ว ฉันทิ์ไม่ทำตามข้อเสนอของสุภาวดี บอกให้รอบไปฝึกสักครู่ก่อนพอที่เรวดีเดินเข้ามา ฉันทิ์จึงบอกให้เธอรีบไปเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดแข่งขันก่อนที่นักกีฬาจะลงสนาม ฉันทิ์ได้เรียกทุกคนมาบอกแผนการเล่นให้ทราบ ฉันทิ์ขอเวลานอก เรวดีกับเพื่อนในทีม

หะเจาะกัน ฉันห้ามไว้ และขอร้องไม่ให้แยกสามัคคีกัน ผลการแข่งปรากฏว่าทีมฉันแพ้
ฉันบอกนักกีฬาทุกคนว่าไม่ต้องเสียใจ เมื่อผู้เขาไม่ไ้ก็ต้องยอมรับว่าเราแพ้ ทุกคนก็ทำดี
ที่สุดแล้ว และฉันก็รับฟังสิ่งนี้ไว้ที่ทุกหลังจากการแข่งขันสิ้นสุด

บทบาทของเรวที

ฉันชื่อเรวที เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลที่มีชื่อเสียงของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง
โรงเรียนจะเอาใจและให้สิทธิพิเศษแก่ฉันหลายอย่าง ในการแข่งขันทุกครั้งฉันจะเป็นการว
คนสำคัญที่ทีมผู้รับชนะ และฉันมักจะเป็นคนสุดท้ายที่ไปถึงสนามแข่งขันทุกครั้ง ทั้งนี้เพราะ
ฉันต้องการสร้างจุดเด่นและให้ทุกคนเห็นความสำคัญของฉัน และในวันนี้เป็นการแข่งขัน
บาสเกตบอลรอบชิงชนะเลิศ ฉันได้ไปถึงสนามแข่งขันเป็นคนสุดท้ายเช่นเคย ฉันไปเปลี่ยน
เสื้อน้ำเป็นชุดแข่งขัน ก่อนลงสนามได้ฟังแผนการเล่นจากอาจารย์บรูว์ แต่ฉันได้คิดเอาไว้
ในใจแล้วว่า จะไม่ยอมให้เพื่อนในทีมคนใดเด่นไปกว่าฉัน เพราะฉันได้ทราบมาว่าการแข่งขัน
ครั้งนี้เพื่อนในทีมคิดจะชิงที่ชิงเด่นกับฉัน แต่ฉันไม่ยอมเด็ดขาด ดังนั้นเมื่อลงแข่งขันฉันจึง
ไม่เล่นตามแผนที่อาจารย์บรูว์บอก และเมื่อฉันได้รับลูกจากเพื่อนฉันจะโชว์ลวดลายในการเล่น
และจะเลี้ยงลูกเข้าไปหาคะแนนคนเดียวตลอดเวลา แต่ฝ่ายตรงข้ามก็สะกดกั้นฉันไว้ได้ทุกครั้ง
ช่วงขอเวลานอกฉันหะเจาะกับเพื่อนทั้ง 4 แต่อาจารย์บรูว์ห้ามไว้ ในครึ่งหลังฉันแทบไม่ได้
แตะลูกบอล ฉันรู้สึกโกรธมาก หมกเวลาการแข่งขันทีมฉันแพ้ ฉันฟังอาจารย์บรูว์ปลอบใจ
และได้พูดว่าฉันรู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถนำทีมชนะได้เช่นทุกครั้ง ทั้ง ๆ ที่คู่ต่อสู้ก็ไม่เก่ง
เท่าไร ทั้งนี้เพราะฉันโดนเพื่อนร่วมทีมชิงจากฉันถ่วงเพราะอยากทำตัวเด่นของฉัน
ทั้ง ๆ ที่แต่ละคนความสามารถเฉพาะตัวยังมีน้อย หากคิดจะให้ทีมมีมือกับฉันจะต้องฝึกซ้อม
อีกนาน ปีมือยังห่างไกลกับนักทุกเสรีฉันก็เดินผละไป

บทบาทของสุภาวที

ฉันชื่อสุภาวที เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลทีมเดียวกับเรวที ในวันแข่งขันฉันมาสนาม
ตามเวลานักหมายพร้อมเพื่อน ๆ ขาดแค่เรวที ฉันรู้สึกหงุดหงิดและกระสับกระส่ายเมื่อ
ทีมแข่งขันลงสนามเรียบร้อยแล้ว ฉันจึงเสนออาจารย์บรูว์ว่า ควรจับนักกีฬาตัวสำรองลงแทน
ก่อน แต่อาจารย์บอกให้รอไปก่อนสักครู ก่อนลงแข่งขันอาจารย์ได้บอกแผนการเล่นให้ฉันทราบ

ฉันรู้สึกไม่พอใจมากที่เรวตีไม่เล่นไปตามแผน ทำให้การประสานงานในทีมเสียไป พออาจารย์ขอเวลานอกฉันก็บอกว่า เรวตีว่า ทำไมไม่เล่นไปตามแผน เธอได้ตอบฉันกลับ เราจึงทะเลาะกัน แต่อาจารย์มยุรีได้ห้ามไว้ หักครึ่งแรก ฉันกับเพื่อนอีก 3 คน ทกลงกันว่า จะช่วยกันกลั่นแกล้งเรวตี เพราะหมั่นไส้ที่อยากทำตัวเด่น โดยไม่จำเป็นจริง ๆ ฉันจะไม่ส่งลูกให้เรวตี ในที่สุดทีมฉันแพ้ ฉันฟังอาจารย์มยุรีที่พูดพลอยใจ และฉันรู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถทำให้อาจารย์สมหวัง และฉันก็ไ้หึงเรวตีทุกคนหลังจากการแข่งขันเสร็จสิ้น

บทบาทของเพื่อนร่วมทีม (รัก เกด้า รัตนา จอมใจ)

พวกเราเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของทีมเดียวกับเรวตี ในวันแข่งขันพวกเรามาถึงสนามตามเวลานัดหมาย ซัดแก่เรวตี พวกเรารู้สึกหงุดหงิดและกระสับกระส่าย เมื่อเห็นคู่แข่งลงสนามเรียบร้อยแล้ว พวกเราสนับสนุนขอเสนอของสุภาวดี ก่อนลงแข่งขันพวกเรารับฟังแผนการเล่นจากอาจารย์มยุรี พวกเรารู้สึกไม่พอใจที่เรวตีไม่เล่นไปตามแผน ทำให้การประสานงานในทีมเสียไป พออาจารย์ขอเวลานอกพวกเราถามกันว่าเรวตี เธอได้ตอบเราเลยเกิดทะเลาะกัน แต่อาจารย์มยุรีห้ามไว้ ช่วงพักครึ่งแรกพวกเราทกลงกันว่า จะช่วยกันกลั่นแกล้งเรวตี เพราะหมั่นไส้ที่อยากทำตัวเด่น โดยไม่จำเป็นจริง ๆ เราจะไม่ส่งลูกบอลให้ในที่สุดทีมเราแพ้ เราฟังอาจารย์มยุรีที่พูดพลอยใจ เรารู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถทำให้อาจารย์สมหวัง และเรวตีไ้หึงเรวตีทุกคนหลังจากการแข่งขันสิ้นสุด

บทบาทของตัวสำรอง (2 คน)

เราเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของทีมเดียวกับเรวตี แต่เราเป็นเพียงตัวสำรอง ในวันแข่งขันเรามาถึงสนามแข่งขันตรงตามเวลานัดหมาย เรารู้สึกหงุดหงิด กระสับกระส่าย เมื่อเห็นคู่แข่งลงสนามแล้ว ช่วงพักเราจะช่วยบริการน้ำ ส้ม ให้เพื่อน ๆ ในที่สุดทีมเราแพ้ เราฟังอาจารย์มยุรี และเรวตีทุกคนหลังจากการแข่งขันสิ้นสุด

บทบาทของทีมคู่แข่ง (3 คน)

เราเป็นนักกีฬาบาสเกตบอล วันนี้ทีมเราชิงชนะเลิศกับทีมเรวตี เรามาพร้อมกันที่สนาม และลงสนามอุ่นเครื่อง รอเวลาที่จะแข่งขัน ในการเล่น เราสามารถสะกดกั้นเรวตีได้แทบทุกครั้ง หมกเวลาการแข่งขันทีมเราเป็นฝ่ายชนะ

บทพาหของกรรมการ

ฉันเป็นกรรมการที่วิเศษสเทบอดรอบชิงชนะเลิศในวันนี้ เมื่อถึงเวลาแข่งขัน
ฉันเป่านกหวีดเรียกนักกีฬาลงสนาม ทีมอาจารย์มูรีขอเวลาออก ฉันเป่านกหวีดอนุญาต
หมดเวลาที่ขอฉันเป่านกหวีดเรียกนักกีฬาลงสนาม เมื่อหมดครึ่งแรกฉันเป่านกหวีดหมดเวลา
ให้นักกีฬาพักและเมื่อหมดเวลาในการแข่งขันในครึ่งหลัง ฉันก็เป่านกหวีดยุติการแข่งขัน

แผนการสอน ครั้งที่ 6

ชื่อกิจกรรม "ช่วยกันคิดหน่อยสิ"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้เด็กเรียนสามารถยก ะกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
ได้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ตามขั้นตอนการทางจริยธรรมของ
โคอเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้
3. กระดาษขอลำถามจากการแสดงบทบาทสมมติ "ช่วยกันคิดหน่อยสิ" ปากกา
กระดาษเปล่าสำหรับเขียนตอบ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องการทำงานภายในกลุ่ม โดยชี้
ให้เห็นถึงความสำคัญของการช่วยกันแสดง ความคิดเห็นในงานที่ทำ เพราะสิ่งนี้สามารถทำให้
งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ นักเรียนคนใดบ้าง เวลาทำงานกับ
เพื่อน ๆ ชอบแสดงความคิดเห็น และคนใดที่ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น มีเหตุผลอย่างไรจึงทำ
เช่นนั้น

2. ขั้นสอน

- 2.1 หาอาสาสมัครจำนวน 6 คน เพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ช่วยกันศึกษาหน้อยสิ" โดยให้ผู้แสดง ทั้ง 6 คน แสดงไปตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน 9 คน ที่ไม่ได้แสดง ให้ตั้งใจดู ใช้เวลาแสดงประมาณ 10 - 20 นาที

2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "ช่วยกันศึกษาหน้อยสิ" หลังจากที่ได้ดู การแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ช่วยกันศึกษาหน้อยสิ" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

2.4.1 ถ้านักเรียนเป็นบรรณา จะตัดสินใจช่วยงานของห้องหรือไปเที่ยวต่างจังหวัด เพราะเหตุใดจึงตัดสินใจเช่นนั้น

2.4.2 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของบรรณา จะรู้สึกเช่นไรเมื่อได้ฟังคำตอบจาก เธอ เช่นนี้ และนักเรียนคิดว่าบรรณาเป็นคนเช่นไร

2.4.3 ในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม นักเรียนคิดว่าควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะทำให้งานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ

2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อดูความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชักถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพิจารณา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีไ้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มในเรื่องของการช่วยกันแสดงความคิดเห็น ทั้งที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน หรือเกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งนี้ ส่งผลเช่นไรต่อการทำงานของกลุ่ม

3. ชั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ" ด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมกับวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของ นักเรียน

4. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 6 เรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ"

ใช้เนื้อเรื่องเกี่ยวกับทั้งการสนทนาโดยการไขว่คว้าหาสมมติและการสอนแบบปกติ
ดังนี้

สถานการณ์สมมติ

มีนี้ในการจัดนิทรรศการวันสุนทรภู่ หมวดวิชาภาษาไทยจะจัดให้มีการประกวดการจัดบอร์ดทุกระดับชั้น โดยจะมีรางวัลและใบประกาศเกียรติคุณให้ชั้นเรียนอันดับที่ 1, 2 และ 3 ทำให้เด็กเรียนทุกห้องมีความกระตือรือร้นมาก เพราะต่างก็อยากจะได้รางวัลและใบประกาศเกียรติคุณ แต่ละห้องก็เตรียมวางแผนการทำงานอย่างเต็มที่

ในระดับชั้น ม.1 ห้อง ม. 1/1 ก็เป็นห้องหนึ่งที่กองการจะติดอันดับ 1 ใน 3 ในการประกวดบอร์ด อาจารย์อรรช เป็นอาจารย์ประจำชั้น ได้ให้คำสั่งให้นักเรียนและแนะนำให้นักเรียนทุกคนระดมความคิดช่วยกันในการทำงาน เพื่อผลงานจะได้ออกมาอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ได้เสนอแนะว่า ควรมีการประชุมปรึกษาหารือเสียก่อน นักเรียนทุกคนเห็นด้วยในข้อเสนอนั้นของอาจารย์อรรช

ในการประชุม คารา ซึ่งเป็นหัวหน้าห้อง ได้ทำหน้าที่กำกับการประชุมและเธอจะเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อน ๆ ต่างช่วยกันแสดงความคิดเห็น และทุกคนในห้องอยากจะได้รางวัลและใบประกาศเกียรติคุณเพราะเธอเป็นคนที่เก่งทางด้านการคิดปะทะที่สุดในห้อง แต่ตัววรณาเองกลับนิ่งเงียบไม่ยอมแสดงความคิดเห็นใด ๆ หัวหน้าห้องจึงได้ถามเธอว่ามีความคิดเห็นเช่นไร เธอจะให้ช่วยเพื่อน ๆ คิดหน่อย วรณาตอบว่า ในช่วงการจัดบอร์ดนั้น เธอจะไม่ได้อยู่จะไปเที่ยวต่างจังหวัดกับพ่อแม่ งานครั้งนี้ขอตัวไม่ร่วมด้วย

ให้นักเรียนแสดงเป็น อาจารย์อรรช คาราหัวหน้าห้อง วรณา เพื่อนร่วมห้อง
3 คน

บทบาทของอาจารย์อรรช

ฉันทอรรช เป็นอาจารย์ประจำชั้น ห้อง ม. 1/1 ในมีนี้หมวดวิชาภาษาไทยจะจัดนิทรรศการวันสุนทรภู่ และในงานนี้ทางหมวดจะจัดให้มีการประกวดบอร์ดทุกระดับชั้น โดยจะมี

รางวัลและใบประกาศเกียรติคุณให้ผู้ที่มีทัศนคติ 1 - 2 และ 3 นักเรียนห้องฉันรู้สึกว่ามี
ความกระตือรือร้นพอสมควร ฉะนั้นฐานะเป็นครูประจำชั้น ก็อยากให้กำลังใจนักเรียน และ
แนะนำให้มีการประชุมปรึกษาหารือ วางแผนการทำงานกัน ให้ทุกคนช่วยกัน ระดมความคิด และ
ช่วยกันทำงานให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ

บทบาทของคารา หัวหน้าห้อง

ฉันชื่อคารา เป็นหัวหน้าห้อง ม. 1/1 หมวดภาษาไทยจะจัดงานนิทรรศการวันสุนทรภู่
และจะจัดให้มีการประกวดจกขบรค์ในแต่ละระดับชั้น ห้องของฉันอยากจะทัศนคติ 1 ใน 3
จึงมีความกระตือรือร้นมาก อาจารย์อรรชซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นให้คำแนะนำใน
การทำงาน ฉันจึงเรียกเพื่อนประชุม โดยฉันทำหน้าที่เป็นผู้นำในการประชุม ฉันให้โอกาส
ทุกคน แสดง ความคิดเห็นอย่างเต็มที่ วรรณเป็นคนเก่งทางด้านศิลปะที่สุดในห้อง แต่เธอ
ไม่ยอมแสดงความคิดเห็นใด ๆ ฉันจึงถามเธอว่ามีความคิดเห็นอย่างไร อยากจะให้ช่วย
เพื่อน ๆ ทัศนคติ

บทบาทของวรรณ

ฉันชื่อวรรณ เป็นนักเรียนชั้น ม. 1/1 มีอาจารย์อรรชเป็นอาจารย์ประจำชั้น
หมวดภาษาไทยจะจัดงานนิทรรศการวันสุนทรภู่ และจะจัดให้มีการประกวดการจกขบรค์
ในแต่ละระดับชั้น หัวหน้าห้องเรียกทุกคนประชุม ฉันก็เข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อนคนอื่น ๆ
ช่วยกันแสดงความคิดเห็น แต่ฉันนั่งเงียบไม่พูดอะไร หัวหน้าห้องถามฉันว่ามีความคิดเห็น
อย่างไร ฉันตอบหัวหน้าว่า ในช่วงการจกขบรค์นั้นฉันไม่ได้อยู่จะลาโรงเรียนไปเที่ยว
ต่างจังหวัดกับพ่อแม่ งานครั้งนี้ฉันขอตัวไม่ร่วมด้วย

บทบาทของเพื่อน ๆ (3 คน)

พวกเราเป็นนักเรียนชั้น ม. 1/1 มีอาจารย์อรรชเป็นอาจารย์ประจำชั้นหมวดภาษาไทย
จะจัดงานนิทรรศการวันสุนทรภู่ และจะจัดให้มีการประกวดการจกขบรค์ในแต่ละระดับชั้น
พวกเรามีความกระตือรือร้นมาก อยากจะให้ห้องเราก่อนทัศนคติ 1 ใน 3 ในการประกวด
จกขบรค์ครั้งนี้ หัวหน้าห้องเรียกพวกเราประชุม เราเข้าร่วมประชุมและแสดง ความคิดเห็น

อย่างเต็มที่ แก้วรณานิ้งนึ่งเจียบ พวกเราชอบฟังความคิดเห็นของเธอ เพราะเธอเก่ง
ทางกำนลปะที่สุกในท้อง

แผนการสอนครั้งที่ 7

ชื่อกิจกรรม "อย่างไรก็ได้"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถยกกระถางการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความสามัคคี
ได้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ตามขั้นตอนการทางจริยธรรมของ
โคอเบอเรทีฟ ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "อย่างไรก็ได้"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ โทรศัพท์ เก้าอี้ หนังสือนวนิยาย
จินตภาพภายใน ชนม์ ดอกไม้ แก้วน้ำ
3. กระดาษข้อความจากการแสดงบทบาทสมมติ "อย่างไรก็ได้" ปากกา
กระดาษเปล่าเขียนคำตอบ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องของการทำงานร่วมกับผู้อื่นว่าวิธีการ
ที่จะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายนั้น ทุกคนที่ร่วมกันทำงานจะต้องช่วยกันแสดง
ความคิดเห็น เพราะความคิดของหลาย ๆ คนย่อมสร้างสรรคให้งานมีคุณภาพและบรรลุ
ผลสำเร็จได้สมประสงค์ นักเรียนคนใดบ้างเวลาทำงานกับเพื่อน ๆ ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น
แต่ชอบปล่อยให้เป็นการกระทำของเพื่อน ๆ นักเรียนคิดว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม
หรือไม่อย่างไร

2. ขั้นตอน

2.1 หาผู้อาสาสมัครจำนวน 5 คน เพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "อย่างรักก็ไค้" โดยให้ผู้แสดงทั้ง 5 คนแสดงไปตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน 10 คน ที่ไม่ได้แสดง ให้ตั้งใจดู ใช้เวลาแสดงประมาณ 10 - 20 นาที

2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "อย่างรักก็ไค้" หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "อย่างรักก็ไค้" ให้นักเรียนทบทวนในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

2.4.1 เหตุใดพื้นชายจริงจะไม่ไปร่วมปรึกษาคนที่ ๆ นักเรียนคิดว่าเหมาะสมและถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.2 ถ้านักเรียนเป็นลูกแก้วและที่ ๆ จะมีความรู้สึกเช่นไรต่อจริงที่แสดงพฤติกรรมไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น

2.4.3 ถ้านักเรียนเป็นจริงจะแสดงพฤติกรรมเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วทรวจตุค่าขอบ โดยใช้เวลาอย่างรวกเร็ว ทั้งนี้เพื่อดูความสอดคล้องกันของ คำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชักถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม ที่สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือกันแสดงความคิดเห็นในงานที่ทำ และกลุ่มที่สมาชิกไม่ให้

ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น เพื่องานส่วนรวม ผลงานของทั้งสองกลุ่มที่ปรากฏออกมา แตกต่างกันอย่างใด

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "อย่างไรก็ได้" ด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมกับวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน

4. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 7 เรื่อง "อย่างไรก็ได้"

ใช้เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการสอนโดยการให้พบภาพสมมติและการสอนแบบปกติดังนี้

สถานการณ์สมมติ

นายชวลิต รักไทย มีอาชีพรับราชการ ปีนี้เป็นปีพื้นนายชวลิตจะเกษียณอายุราชการ ลูกแก้ว ซึ่งเป็นบุตรคนโต ทำงานที่รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง และแต่งงานมีครอบครัวไปแล้ว เธอเกิดความคิดว่า ควรจะจัดงานวันเกษียณอายุราชการให้พ่อ เธอจึงโทรศัพท์นัดหมายน้อง ๆ ทั้ง 4 คน ซึ่งต่างทำงานและมีครอบครัวกันหมดแล้ว มาประชุมปรึกษากันที่บ้านเธอ น้อง ๆ 3 คน รับปากว่าจะรีบไป ยกเว้นนายชจร น้องชายคนเล็ก ขอบเธอว่า ให้พี่ ๆ ปรึกษากันเลย สำหรับเขาไม่มีปัญหาอย่างไรก็ได้ ที่ ๆ ทำอะไร เขาก็จะทำตาม แก่ลูกแก้วไม่ยอม บอกชจรว่าต้องการให้มาปรึกษากันทุกคนจะได้ช่วยกันคิด ในที่สุดชจรก็ต้องยอมไป ซึ่งสาเหตุที่ชจรไม่ยอมไปเป็นเพราะเขากำลังอ่านนวนิยายจีนกำลังภายในติดพันจนไม่ยอมที่จะวางมือ

เมื่อน้อง ๆ ทั้ง 4 คน มาพร้อมเพรียงกันแล้ว ลูกแก้วซักถาม ผลไม้ น้ำ มาเลี้ยง และเริ่มปรึกษาน้อง ๆ ว่า ปีนี้พ่อจะเกษียณแล้วอยากจะทำงานเพื่อเป็นเกียรติให้พ่อ น้อง ๆ มีความคิดเห็นอย่างไร น้องทั้ง 4 คน บอกเป็นความคิดที่ดี เห็นด้วยอย่างยิ่ง จากนั้นลูกแก้วก็ปรึกษาน้อง ๆ ถึงการจัดงาน โดยบอกขวัญ เสนอความคิดว่า งานนี้ควรจัดที่บ้านพ่อ ตรงบริเวณสนามหญ้าหน้าบ้าน ตอนเช้าทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ตอนเย็นสังสรรค์ปาร์ตี้ นึกเสนอความคิดเห็นว่า ตอนเช้าควรจะมีมนต์พระมาฉันที่บ้าน เพื่อท่านจะได้ให้ศีลให้พรเป็นสิริมงคล และแขกที่เชิญมาร่วมงานควรเป็นแขกสนิทของพ่อแม่ และเพื่อนสนิทของลูก ๆ จริยา แสดงความคิดเห็นว่า อาหารที่เลี้ยงแขก ควรจัดเป็นโต๊ะจีน โดยให้ร้านรับเหมาจัด และงานตอนกลางคืน ควรมีวงดนตรีคัวย งานจะได้คึกคักแรง ขณะที่พี่ ๆ ช่วยกันคิดวางแผนการจัดงานนั้น ชจรนั่งอ่านหนังสือจีนกำลังภายในที่เขาติดมือมาด้วยโดยไม่ออกความคิดเห็นใด ๆ ลูกแก้วจึงทักกับชจรว่า พี่ ๆ ต่างช่วยกันเสนอความคิดเห็น ไม่ทราบว่าจรมีอะไรที่จะเสนอบ้าง และที่พี่ ๆ เสนอมานั้น เห็นด้วยหรือไม่อย่างไร อยากจะให้ช่วยแสดงความคิดเห็นบ้าง ชจรรีบตอบว่า สำหรับเขาไม่มีปัญหา อย่างไรก็ได้ กำลังอ่านหนังสือกำลังภายในมัน ๆ เลยไม่อยากทำอะไร

ให้นักเรียนแสดงเป็นลูกแก้ว บอกขวัญ นริศ จริยา ชจร

บทบาทของลูกแก้ว

ฉันชื่อ ลูกแก้ว เป็นบุตรคนโตของนายชวลิต ฉันทำงานที่รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง และแต่งงานมีครอบครัวแล้ว ปีนี้พอจะเกษียณอายุราชการ ฉันจึง เกิดความคิดว่า น่าจะ จ้างวันเกษียณอายุราชการให้พอ ฉันโทรศัพท์ไปที่บ้านน้องทั้ง 4 คน บอกขวัญ นริศ จริยา ธิปากฉันว่าจะรับมา แต่ชรน้องชายคนเล็กตอบว่า สำหรับเขาไม่มีปัญหา อย่างไรก็ได้ ฉันไม่ยอมเพราะต้องการให้น้อง ๆ ทุกคนมาพร้อมกันจะได้ช่วยกันคิด ในที่สุดเขาก็ ธิปาก ฉันว่าจะมา ฉันจัดหาขนม ผลไม้ น้ำ มาเลี้ยงน้อง ๆ และทำหน้าที่กำกับการประชุม โดย ฉันกล่าวว่า ปีนี้พอจะเกษียณอายุราชการแล้ว ฉันอยากจะจ้างงานเพื่อ เป็นเกียรติให้พอ น้อง ๆ จะมีความคิดเห็นเช่นไร น้องทั้ง 4 คน สนับสนุนความคิดฉันจากนั้นฉันรับฟังน้อง ๆ แสดง ความคิดเห็นและร่วมแสดงความคิดเห็น ฉันทุกคนบอกว่า ที่ ๆ ต่างช่วยกันเสนอความคิดและ ช่วยกันคิดวางแผนการจ้างงาน ชจรมีความคิดเห็น เช่นไร อยากจะให้ช่วยที่ ๆ แสดง ความ คิดเห็นบ้าง

บทบาทของบอกขวัญ

ฉันชื่อบอกขวัญ เป็นลูกคนที่ 3 ของนายชวลิต ฉันได้ทำงานและแต่งงานมีครอบครัว แล้ว ฉันรับโทรศัพท์จากที่ลูกแก้วให้ไปบ้าน เพื่อจะปรึกษางาน ฉันรับ ธิปากว่าจะไป ในการประชุมปรึกษา ฉันเห็นด้วยอย่างยิ่งกับความคิดของพี่ลูกแก้ว ที่จะ จ้างวันเกษียณอายุ ราชการให้พอ ฉันร่วมแสดง ความคิดเห็นในการวางแผนงาน และเสนอความคิดเห็นว่า งานนี้ ควรจัดที่บ้านพ่อพี่บริเวณสนามหญ้าหน้าบ้าน ตอนเช้าทำพิธีบวงสรวงขวัญ ก่อนเป็นสังสรรค์กันเพื่ง

บทบาทของนริศ

ฉันชื่อนริศ เป็นลูกชายคนที่ 2 ของนายชวลิต ฉันได้ทำงานและแต่งงานมีครอบครัวแล้ว ฉันรับโทรศัพท์จากพี่ลูกแก้วให้ไปบ้าน เพราะมีเรื่องจะปรึกษา ฉันรับ ธิปากว่าจะไป ในการประชุมปรึกษาค้น เห็นด้วยอย่างยิ่งกับความคิดของพี่ลูกแก้วที่จะ จ้างวันเกษียณอายุ ราชการให้พอ ฉันร่วมแสดง ความคิดเห็นในการวางแผนงาน และเสนอความคิดเห็นว่า งานนี้ตอน เช้า

ควรนิมนต์พระมาฉันที่บ้านเพื่อท่านจะได้ให้ศีลให้พรเป็นสิริมงคล และแขกที่เชิญมาร่วมงานควรเป็นแขกคนสนิทของพ่อแม่ และเป็นเพื่อนสนิทของลูก ๆ

บทพาหนของจรียา

ฉันชื่อ จรียาเป็นบุตรคนที่ 4 ของนายชวลิต ฉันได้ทำงานและแต่งงานมีครอบครัวแล้ว ฉันรับโทรศัพท์จากที่ลูกแก้วให้ไปบ้านเพราะมีเรื่องจะปรึกษา ฉันรีบรีบปากว่าจะไปในการประชุมปรึกษาฉันเห็นด้วยอย่างยิ่งกับความคิดของที่ลูกแก้ว ที่จะจัดงานวันเกษียณอายุราชการให้พ่อ ฉันร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนงานและฉันเสนอความคิดเห็นว่าอาหารที่เลี้ยงแขกควรจัดเป็นโต๊ะจีนโดยในร้านเป็นผู้รับเหมาจัด และงานตอนกลางคืนควรจะมีวงดนตรีที่ทำงานจะได้คลอกรื่น

บทพาหนของขจร

ฉันชื่อขจร เป็นบุตรชายคนเล็กของนายชวลิต ฉันได้ทำงานและแต่งงานมีครอบครัวแล้ว ฉันรับโทรศัพท์จากที่ลูกแก้วให้ไปบ้านเพื่อจะปรึกษางานวันเกษียณอายุราชการพ่อ ฉันกำลังอ่านหนังสือจีนกำลังภายในอย่างคึกคักจนไม่อยากจะวางมือ ฉันจึงตอบที่ลูกแก้วไปว่าไต่ ๆ ปรึกษากันเลย สำหรับฉันไม่มีปัญหา อย่างไรก็ได้ ที่ ๆ ทำอะไรฉันทำตามหมด ที่ลูกแก้วไม่ยอม ในที่สุดฉันจำต้องไป ในการประชุมปรึกษา ฉันเห็นด้วยกับความคิดของที่ลูกแก้วที่จะจัดงานวันเกษียณอายุราชการให้พ่อ ขณะที่ที่ ๆ ร่วมปรึกษากันวางแผนการจัดงาน ฉันเอาน้ำหนังสือจีนกำลังภายในขึ้นมาอ่านต่อ ที่ลูกแก้วพูดกับฉัน ฉันรีบทวงว่า ฉันไม่มีปัญหา อย่างไรก็ได้ กำลังอ่านหนังสือกำลังภายในมัน ๆ เลยไม่อยากจะทำอะไร

แผนการสอนครั้งที่ 8

ชื่อกิจกรรม "สามัคคีคือพลัง"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้เด็ก เรียนสามารถยก ระทับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมท้านความสามัคคี
ได้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ การขึ้น
พัฒนาการทางจริยธรรมของ โคล เบอร์ก์ ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องขึ้นการแสดงความพหุสมมติเรื่อง "สามัคคีคือพลัง"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบแสดงความพหุสมมติ ได้แก่ เชือก นกหวีด ขอสัก สลากชื่อ

นักเรียน ปากกา

3. กระดาษข้อคำถามจากการแสดงความพหุสมมติ "สามัคคีคือพลัง" กระดาษเปล่า
สำหรับเขียนตอบ

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการทำงานกลุ่ม เช่น มีวิธี
ดำเนินการอย่างไร งานของกลุ่มจึงจะประสบผลสำเร็จ และการทำงานกลุ่มอันไหน
เกิดจากสาเหตุใด ใครบ้างที่เสียทำงานกลุ่มแล้วประสบความสำเร็จ และใครบ้างที่ประสบ
ความล้มเหลว และมีความรู้สึกอย่างไร

2. ขั้นสอน

2.1 หาผู้อสาสมัครจำนวน 12 คน เพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและ เตรียมตัวแสดง
พร้อมทั้ง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" โดยให้ผู้แสดงทั้ง 12 คน แสดงไปตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน 3 คน ที่ไม่ได้แสดง ให้ตั้งใจดู ใช้เวลาแสดง ประมาณ 10 - 20 นาที

2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "สามัคคีคือพลัง" หลังจากที่ได้ดู การแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

2.4.1 นักเรียนคิดว่าทั้ง 2 ทีม มีวิธีดำเนินการวางแผนการเล่น อย่างไร ให้เปรียบเทียบกับเห็นอย่างชัดเจน

2.4.2 เพราะเหตุใดทีมที่ 1 จึงแพ้

2.4.3 เพราะเหตุใดทีมที่ 2 จึงชนะ

2.4.4 นักเรียนคิดว่าน่ามีส่วนช่วยให้ทีมที่ 2 ชนะหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.5 ถ้าหากนักเรียนเป็นนารี นักเรียนจะตั้งใจเล่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.6 ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์สมหญิง จะสรุปการทำงานกลุ่มของ ทั้ง 2 ทีมอย่างไร

2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วทรวจู่คำตอบ โดยใช้เวลาอย่างรวกเร็ว ทั้งนี้เพื่อดูความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชี้ตามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ได้แก่วางกับรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มที่สมาชิกมีความสามัคคีกัน โดยร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะว่าส่งผลอย่างไรต่องานของกลุ่ม

3. ชั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมทั้งวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน

4. การประเมินผล

1. ซึ่งเกิดจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ซึ่งเกิดจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 8 เรื่อง "สามัคคีคือพลัง"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ
ดังนี้

สถานการณ์สมมติ

ในช่วงโหม่งพลศึกษาของห้อง ม.1/1 ซึ่งมีอาจารย์สมหญิง เป็นอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์สมหญิงต้องการจะรู้ว่าในการห่างานกลุ่มนั้น นักเรียนมีความรับผิดชอบและให้ความร่วมมือแก่ส่วนรวมเพียงใด จึงได้คิดเกมขึ้นมาอย่างหนึ่งชื่อว่าเกม "ชักเย่อ" ซึ่งเป็นเกมที่ต้องใช้ทั้งความึกและกำลังช่วยกันจึงจะเป็นฝ่ายชนะได้ จากนั้นอาจารย์สมหญิงจึงบอกให้นักเรียนทราบว่า ในช่วงโหม่งนี้จะให้เล่นเกมชักเย่อ พร้อมกับอธิบายวิธีการเล่นอย่างพอสังเขป และให้นักเรียนเลือกกรรมการตัดสิน 1 คน นักเรียนทุกคนเลือก ก.ญ. จิตตรง อาจารย์สมหญิงขออาสาสมัครออกมาเล่นเกมจำนวน 10 คน ค่อยจากนั้นให้ทั้ง 10 คน จับสลากเพื่อแยกทีมออกเป็น 2 ทีม ผลการจับสลากปรากฏว่า ทีมที่ 1 ประกอบด้วย ก.ญ. บังอร ก.ญ. ศรีสมร ก.ญ. พรทิพย์ ก.ญ. นิมนวธ และ ก.ญ. กานดา ทีมที่ 2 ประกอบด้วย ก.ญ. จวี ก.ญ. นารี ก.ญ. วจี ก.ญ. เหวี และ ก.ญ. พจณี ก่อนการแข่งขัน อ.สมหญิงให้แต่ละทีมวางแผนแย่งชิงหาหรือกันว่าหาอย่างใดทีมของพวกเขาคงจะเอาชนะฝ่ายตรงข้ามได้ นักเรียนทั้ง 2 ทีมก็แยกกันไปเพื่อช่วยกันวางแผนในการเล่น อาจารย์สมหญิงเรียก ก.ญ. จิตตรง ซึ่งเป็นกรรมการมาอธิบายกติกาและวิธีการเล่น เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้อง

ในการประชุมวางแผนการเล่นของทั้ง 2 ทีมนั้น ในทีมที่ 1 สมาชิกทั้ง 5 คน ต่างแย่งกันพูด มีการโต้แย้งกันเสียงดัง กวุ่นวายมาก และสีหน้าท่าทางของทุกคนดูจริงจัง ในที่สุดก็ตกลงกันไม่ได้ว่าจะต้องเล่นกันอย่างไร ส่วนในทีมที่ 2 สมาชิกในทีมเลือกพจณีเป็นหัวหน้าทีม พจณีจึงทำหน้าที่ดำเนินการวางแผนการเล่น โดยให้สมาชิกทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ปรากฏว่าในทีมมีนารีที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับเพื่อน เมื่อมีการลงมติในทีม นารี ซึ่งมีเสียงเดียวจึงแพ้ไป สีหน้าท่าทางของนารีไม่ค่อยจะพอใจนัก พจณีจึงทุกคนพอใจและให้กำลังใจนารี

จากนั้นจิกทรงซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการ จึง เป่านกหวีดเรียกทั้ง 2 ทีมมาพร้อมกัน พร้อมกับอธิบายกติกาการเล่น แล้วให้ทั้ง 2 ทีมแยกกันประจำที่ ทีมที่ 1 แต่ละคนต่างไม่ทราบว่า ตนจะยืนอยู่ตำแหน่งใด เกิดการสับสนเปลี่ยนที่กันวุ่นวาย จึงใช้เวลาในการจัดทีมค่อนข้างนาน และ หน้าตาของ แต่ละคนดูทึ่งเหมือนไม่พอใจจะเล่น สำหรับทีมที่ 2 สามารถจัดทีมได้อย่างรวดเร็ว สมาชิกในทีมดูท่าทางกระปรี้กระเปร่า จะมีก็นารีเท่านั้นที่ดูท่าทางเฉย ๆ แต่นารีก็คิดในใจว่า การเล่นครั้งนี้แม้จะไม่พอใจในแผนการเล่นนัก ตนก็จะเล่นอย่างเต็มที่ จะไม่เป็นตัวที่ทำให้ทีม ต้องพ่ายแพ้เป็นอันขาด

เมื่อกรรมการเห็นว่าทั้ง 2 ทีมพร้อมที่จะแข่งขันแล้วจึง เป่านกหวีดพร้อมกับตอนเท้าที่ เทียบย เชือกไว้เป็นการเริ่มการแข่งขัน ทั้ง 2 ทีมต่างออกแรงดึงเชือก โดยทีมที่ 1 จะช่วยกัน ดึงแकुไม่เต็มที่ ทีมที่ 2 พจนีซึ่งเป็นหัวหน้าทีมจะนับเป็นจังหวะเสียงดังว่า 1-2-3 ดึง 1-2-3 ดึง ในที่สุดทีมที่ 2 ก็สามารถเอาชนะทีมที่ 1 ไปได้อย่างง่ายดาย ซึ่งกติกาการเล่น จะเล่น 2 ใน 3 โดยครั้งที่ 2 จะเปลี่ยนข้างกัน ซึ่งทั้ง 2 ทีมก็จะมีลักษณะพฤติกรรมเหมือนกับ ครั้งที่ 1 ดังนั้นทีมที่ 2 จึง เป็นฝ่ายชนะอีกครั้ง กรรมการจึงประกาศว่าการ เล่นเกมชักเย่อครั้งนี้ ทีมที่ชนะคือ ทีมที่ 2

ให้นักเรียนแสดง เป็นอาจารย์สมหญิง จิกทรง นารี พจนี สมาชิกทีมที่ 1
จำนวน 5 คน คือ บังอร ศรีสมร พรทิพย์ นิมวอ กานดา สมาชิกทีมที่ 2
จำนวน 3 คน (รวมพจนีและนารีเป็น 5 คน) คือ เทวี วจี ฉวี

บทบาทของอาจารย์สมหญิง

ฉันชื่ออาจารย์สมหญิง เป็นอาจารย์สอนวิชาพลศึกษา ในชั่วโมงนี้ฉันสอนห้อง ม. 1/1 ฉันต้องการจะดูว่าในการทำงานกลุ่มนักเรียนห้องนี้มีความรับผิดชอบและให้ความร่วมมือแก่ส่วนรวม เพียงใด จึงคิดเกมขึ้นมาเกมหนึ่งชื่อว่า เกมชักเย่อ ซึ่งเกมนี้สามารถมองเห็นได้ว่าในกลุ่มมีความร่วมมือร่วมใจกันเพียงใด เพราะทุกคนต้องช่วยกันคิดและช่วยกันออกแรงมากจึงจะชนะได้ ฉันจึงบอกให้นักเรียนทราบว่า จะให้เล่นเกมชักเย่อ และฉันอธิบายวิธีการเล่นอย่างย่อ ๆ ว่า การเล่นจะแบ่งออกเป็น 2 ทีม โดยใช้จำนวนคนเท่า ๆ กัน จะมีเชือกให้ 1 เส้นใหญ่ และ จะวางเชือกให้จุดกึ่งกลางของ เชือกอยู่บนเส้นแบ่ง เขตแดนระหว่าง 2 ทีม ฝ่ายไหนสามารถ ดึง เชือกให้จุดกึ่งกลางของ เชือกและฝ่ายตรงข้ามผ่านจุดแบ่ง เขตแดนได้คือ ฝ่ายชนะ อธิบาย

เสร็จฉันให้นักเรียนเลือกกรรมการตัดสิน 1 คน ทุกคนเสนอชื่อ ก.ญ. จิตทรง และ ฉันให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่นเกม 10 คน และฉันใช้วิธีให้นักเรียนจับสลากในการแบ่งทีมก่อนการเล่นเกมฉันบอกให้ทั้ง 2 ทีม ไปวางแผนปรึกษาหารือกันว่าทำอย่างไรจึงจะชนะได้ และฉันก็เรียก ก.ญ. จิตทรง ซึ่งเป็นกรรมการมาอธิบายวิธีการเล่นและการตัดสิน

บทบาทของจิตทรง

ฉันชื่อเท็กหญิงจิตทรง ในช่วงโมงพักศึกษา อาจารย์สมหญิง ให้พวกเราเล่นเกมชักเย่อ และอาจารย์ให้นักเรียนเลือกกรรมการ 1 คน เพื่อนทุกคนพร้อมใจกันเลือกฉัน ฉันรู้สึกใจที่เพื่อน ๆ เลือกฉัน ๆ จะต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุด อาจารย์สมหญิงเรียกฉันไปฟังคำอธิบายเกี่ยวกับกติกาการเล่นและการตัดสินอีกครั้ง ฉันทำหน้าที่เตรียมอุปกรณ์ และสถานที่ในการเล่น ซึ่งมีเชือกขนาดใหญ๋ 1 เส้น นกหวีด 1 ตัว ชีคเส้นแบ่งเขตแดน เมื่อถึงเวลาฉันจึงเป่า นกหวีดให้ทั้ง 2 ทีม มาพร้อมกัน และฉันอธิบายกติกาการเล่นอีกครั้ง และให้ทั้ง 2 ทีม ประจำที่ และเมื่อทั้งสองทีมพร้อมจะเล่นแล้ว ฉันบอกให้ระวัง และเป่านกหวีด พร้อมกับรีบปล่อยเท้าที่เหยียบจุดกึ่งกลางเชือกออก เมื่อทีมที่ 2 สามารถถึงทีมที่ 1 ผ่านเส้นแบ่งเขตแดนเข้ามาได้ ฉันจึงเป่านกหวีดเป็นการตัดสินว่า ทีมที่ 2 เป็นฝ่ายชนะ ในครั้งที่ 2 ฉันให้ทั้ง 2 ทีม เปลี่ยนข้างกัน และทีมที่ 2 ก็สามารถเอาชนะได้อีก เมื่อการเล่นครบ 2 ใน 3 แล้ว ฉันจึงประกาศว่า การเล่นชักเย่อครั้งนี้ ทีมที่ชนะคือ ทีมที่ 2 แล้วฉันก็เก็บอุปกรณ์การเล่นให้เรียบร้อย

บทบาทของทงปี

ฉันชื่อเท็กหญิงทงปี ในช่วงโมงพักศึกษา อาจารย์สมหญิงให้นักเรียนเล่นเกมชักเย่อ และให้นักเรียนอาสาสมัครเล่นเกม 10 คน ฉันเป็นคนที่อาสาสมัคร ฉันจับสลากได้ทีมที่ 2 เพื่อนในทีมเลือกฉันเป็นหัวหน้าทีม ฉันจึงเป็นผู้ดำเนินการในการวางแผนการเล่น ฉันให้ออกาสทุกคนแสดงความคิดเห็น ปรากฏว่าในทีมฉันมีนารีคนเดียว ที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับเพื่อน ฉันจึงให้มีการลงมติ ในที่สุดนารีก็แพ้ ฉันเห็นสีหน้านารีดูไม่พอใจ ฉันจึงทูลบอตนารีว่า ความคิดเห็นของนารีก็ผิดแต่เมื่อส่วนใหญ่ลงมติเช่นนี้ หวังว่านารีคงจะเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการเล่นอย่างเต็มที่ เมื่อกรรมการเป่านกหวีดเริ่มแข่งขัน ฉันจะเป็นคนคอยนับแล้วสั่งให้เพื่อน ๆ ถึงเชือกครั้งนี้ 1-2-3 คึง ในที่สุดฝ่ายฉันก็ชนะทีมที่ 1 ได้โดยง่าย

บทพาทของนารี

ฉันชื่อเก็กพญิงนารี เป็นนักเรียนชั้น ม. 1/1 ในชั่วโมงพลศึกษา อาจารย์สมหญิง ให้เล่นเกมชักเย่อ และขออาสาสมัคร 10 คน ฉันเป็นคนหนึ่งที่อาสาสมัครเล่น ฉันจับสลาก ได้คู่พื้ที่ 2 ซึ่งมีพจน์ ฉวี วจี เทวี และตัวฉัน ทีมเราเลือกพจน์เป็นหัวหน้าทีม พจน์ ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น ในทีมฉันมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน เมื่อมีการลงมติฉันเป็น ฝ่ายแพ้ ฉันรู้สึกไม่พอใจ หน้าตาฉันจึงดูจะเฉยเมย และพจน์ก็ทุกคนสบายใจและให้กำลังใจฉัน ซึ่งฉันก็คิดอยู่ในใจแล้วว่า ฉันจะตั้งใจเล่นอย่างเต็มที่ ทีมฉันจะแพ้เพราะฉันไม่ได้ ฉันจะไม่ทำให้เพื่อนในทีมผิดหวังในการเล่นครั้งนี้

บทพาทของสมาชิกพื้ที่ 2 ซึ่งมี ฉวี วจี เทวี

พวกเราเป็นนักเรียนชั้น ม. 1/1 ในชั่วโมงพลศึกษา อาจารย์สมหญิง ให้พวกเรา เล่นเกมชักเย่อ และขออาสาสมัคร 10 คน พวกเราทั้ง 3 คน ก็อาสาสมัครด้วย และเมื่อ จับสลากก็ได้คู่พื้ที่เดียวกัน ทีมเรามีด้วยกัน 5 คน คือพจน์ นารี ฉวี วจี เทวี ก่อนการแข่งขัน อาจารย์ให้พวกเราวางแผนปรึกษากันก่อนเล่น ก่อนอื่นพวกเราเลือก หัวหน้าทีม ซึ่งได้แก่ พจน์ พจน์เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นในทีมมีนารีคนเดียวที่ คิดเห็นไม่เหมือนกัน พจน์จึงให้มีการลงมติ พวกเราเป็นฝ่ายชนะ และทราบว่านารี ไม่พอใจ แต่พจน์ก็ให้ทุกคนสบายใจและให้กำลังใจนารีแทนพวกเราแล้ว เมื่อกรรมการเป่า นกหวีดเรียกทั้ง 2 ทีม ทีมพวกเรามีความกระฉับกระเฉง มั่นใจเวลาแข่งขันพวกเรายืน ตามตำแหน่งที่วางแผนกันไว้ และคอยฟังเสียงพจน์นับและสั่ง พวกเราช่วยกันเต็มที่ ในที่สุดทีม เราก็สามารถเอาชนะทีม 1 ได้ทั้ง 2 ครั้ง อย่างง่ายดาย พวกเราร้องไชโยปรบมืออย่างคึกคัก

บทพาทของสมาชิกพื้ที่ 1

พวกเราเป็นนักเรียนชั้น ม. 1/1 ในชั่วโมงพลศึกษา อาจารย์สมหญิงให้พวกเรา เล่นเกมชักเย่อ และขออาสาสมัครเล่น 10 คน พวกเราจับอาสาสมัคร เมื่ออาจารย์ให้ จับสลากแบ่งทีม ปรากฏว่า ทีมพวกเรามี บังอร ศรีสมร ทรทิพย์ นิมนวล กานดา ก่อน การแข่งขัน อาจารย์ให้พวกเราวางแผนประชุมปรึกษากันก่อน ทีมเรามีแค่คนชอบ เอา

ความคิดเห็นตัวเองเป็นใหญ่ ไม่มีการเลือกหัวหน้าทีม ต่างคนต่างแย้งทุก มีการโต้แย้งกัน
เสียงดัง ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในที่สุดก็ตกลงกันไม่ได้ พวกเราต่าง
ไม่พอใจอย่างมากหน้าตาจึงบูดบึ้ง ไม่อยากจะเล่นเลย เมื่อกรรมการเรียกพวกเราก็มีท่าทาง
เฉื่อย ๆ เมื่อเริ่มแข่งขันพวกเราเล่นไม่เต็มที่ ผลปรากฏว่า การแข่งขันครั้งที่ 1 ทีมเราแพ้
พวกเราต่างโทษกันและกัน เพิ่มความโมโหและความไม่พอใจให้แก่ทุกคนยิ่งขึ้น พวกเรา
ไม่อยากแข่งขันในครั้งที่ 2 เลย พอกรรมการให้เปลี่ยนข้างและเริ่มแข่งขัน ทีมเราก็อแพ้
อีกเช่นเคย

แผนการสอนครั้งที่ 9

ชื่อกิจกรรม "ร่วมแรงร่วมใจ"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกกระตักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่หาและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ตามขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ ของจากหมาย กระดาษของโทรเลข แก้ว
3. กระดาษข้อคำถามจากบทแสดงบทบาทสมมติ "ร่วมแรงร่วมใจ" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับเขียนตอบ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ผู้วิเศษสนทนาซักถามนักเรียนถึงหลักในการอยู่ร่วมกันให้มีความสุขนั้น ต้องรู้จักรับผิดชอบในงานที่ได้รับผิดชอบ ร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ คำนี้ถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว นักเรียนคนใดเคยพบเพื่อนร่วมงานที่ไม่รับผิดชอบงาน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และนักเรียนมีความรู้สึกเช่นไรต่อเพื่อนคนนั้น

2. ขั้นสอน

- 2.1 หาผู้อสาสมัครจำนวน 10 คน เพื่อเตรียมการแสดง
 - 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง
- พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" โดยให้ผู้แสดงทั้ง 10 คน แสดงไปตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน 5 คน ที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดูใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที

2.4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" ให้ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

2.4.1 นักเรียนคิดว่าสุวิมลและเพื่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องใญ่

2.4.2 การที่พ่อแม่สุวิมลและเพื่อแม่ทั้ง 3 ให้สุวิมลเป็นคนตัดสินใจเอง นักเรียนคิดว่าเป็นการกระทำที่ถูกหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.3 ถ้านักเรียนเป็นสุวิมล เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ นักเรียนจะตัดสินใจเช่นเธอหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.4.4 ถ้านักเรียนเป็นพ่อแม่ และเพื่อแม่ของสุวิมลจะบรรยายความรู้สึกที่มีต่อสุวิมลได้อย่างไร เมื่อได้ฟังคำตอบจากเธอว่า จะอยู่ข้างขวัก

2.4.5 ในการทำงานร่วมกันในกลุ่มเพื่อน นักเรียนคิดว่าควรมีแนวปฏิบัติอย่างไร จึงจะก่อให้เกิดความราบรื่นภายในกลุ่ม

2.5 ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคนแล้วตรวจดูคำตอบ โดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

2.6 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับให้นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชักชวนำ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การพิจารณา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

2.7 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความร่วมมือร่วมใจ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของหมู่คณะ ว่าส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีความรู้สึกเช่นไรต่อกันและกัน เมื่อเกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นภายในกลุ่ม

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการสังเกตบทสนทนาของเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" ด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของทุกคน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมกับวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน

4. การประเมินผล

1. สังเกตจากการสังเกตบทสนทนาของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เนื้อเรื่องในการสนครั้งที่ 9 เรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ"

ใช้เนื้อเรื่องเกี่ยวกับทั้ง การสน โดย การวิชัย พาทสมมติ และ การสนแบบปกติ
ดังนี้

สถานการณ์สมมติ

สงครามครั้งนี้ วิกซ้างบ้านของสุวิมลได้จัดงานวันสงครามขึ้น โดยจัดให้มีการทำบุญ
ถวายพระสงฆ์ และมีการแสดงมหรสพต่าง ๆ รายได้ในการจัดงานจะนำไปบูรณะ
ซ่อมแซมโบสถ์

คณะกรรมการวัดได้มีหนังสือเชิญพ่อแม่ของสุวิมลและเพื่อนบ้านไปร่วมประชุมเพื่อ
ปรึกษารื้อฟื้นในการจัดงานครั้งนี้ แต่เนื่องจากพ่อแม่ของสุวิมลมีสุขภาพไม่แข็งแรงจึงให้สุวิมล
ไปประชุมแทน

เมื่อถึงกำหนดวันประชุม สุวิมลและเพื่อนบ้านได้มาที่วัดอย่างพร้อมเพรียงกัน ทุกคน
มีความตั้งใจและยินดีที่จะช่วยงานกันอย่างเต็มที่ โดยได้ช่วยกันเสาะหาและแสดง ความคิดเห็น
ต่าง ๆ สุวิมลและเพื่อนบ้านอีก 3 คน ได้แก่ โสภา อาภา มาลี ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ
ในการจำหน่ายดอกไม้ ธูปเทียน และนำหอมสดร่งน้ำพระ

หลังจากเลิกประชุมรวมแล้ว สุวิมลและเพื่อนบ้านทั้ง 3 ได้แยกประชุมย่อยอีกครั้ง
เพื่อช่วยกันวางแผนจัดระบบงานให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี ซึ่งสุวิมลและเพื่อนต่าง ร่วมแรง
ร่วมใจกันอย่างเต็มที่ในการเตรียมงานที่ได้รับมอบหมายในครั้งนี้

ก่อนวันงาน 2 วัน สุวิมลได้รับโทรเลขจากเพื่อนสนิทชื่อ น้ำฝน ซึ่งโทรมาจาก
เชียงใหม่ให้เธอลง ไปเที่ยวสงครามที่เชียงใหม่ให้ได้ โดยจะรอรับ เธอที่เชียงใหม่ สุวิมล
จึงปรึกษากับพ่อแม่ว่าจะทำอย่างไรดี เพราะเธอเคยสัญญาน้ำฝนไว้ว่า ถ้ามีโอกาสจะขึ้นไป
เที่ยวสงครามที่เชียงใหม่ให้ได้ ซึ่งพ่อแม่ของสุวิมลให้เธอตัดสินใจเอง

สุวิมลรู้สึกซึ้งในใจมาก เธอจึงไปหาเพื่อนบ้านทั้ง 3 ที่รับผิดชอบงานกับเธอ
และได้เล่าเรื่องโทรเลขให้ทั้ง ซึ่งเพื่อนบ้านทั้ง 3 ก็ตอบแทนเกี่ยวกับพ่อแม่เธอว่าให้เธอ
ตัดสินใจเอง

สุวิมลจึงนั่งคิดไตร่ตรองว่า ถ้าหากเธอไปเชียงใหม่ เธอจะต้องไม่ได้ช่วยงานวัด และสิ่งงานที่ได้ รับมอบหมายให้เพื่อนบ้านทั้ง 3 คนทำ เท่ากับเธอไม่ช่วยเพื่อน กับฉีกขอบงาน ก็จะเป็นการเห็นแก่ความสุขของคนฝ่ายเดียว เธอจะไม่สบายใจแน่นอน สงกรานต์ที่เชียงใหม่ ปีนี้ไปไม่ได้ ปีหน้ายังมีโอกาส หากชี้แจงความจำเป็นให้น้ำฝนทั้งน้ำฝนคงจะเข้าใจเธอ

ในที่สุดสุวิมลจึงตัดสินใจไม่ไปเชียงใหม่ เธอบอกพ่อแม่และเพื่อนร่วมงานว่าจะอยู่ช่วยงานวัด เพื่อรับฉีกขอบงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด พ่อแม่และเพื่อนร่วมงาน พยักหน้า และยื่น ความช่วยเหลือ

ให้แม่เรียนแสดงเป็น สุวิมล คณะกรรมการวัด (2 คน) พ่อแม่ เพื่อนบ้านที่เข้าร่วม ประชุม (2 คน) เพื่อนร่วมงานทั้ง 3 (โสภา อากา มาลี)

บทบาทของสุวิมล

ฉันทิ์สุวิมล เป็นตัวแทนของพ่อแม่ในการเข้าประชุม ถึงวันนัดประชุม ฉันทิ์มาที่วัด พร้อมกับเพื่อนบ้าน ขณะประชุมฉันทิ์ก็ด้วยความตั้งใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วย คณะกรรมการได้มอบให้ฉันทิ์และเพื่อนบ้านอีก 3 คน คือ โสภา มาลี และอากา รับฉีกขอบในการจำหน่ายดอกไม้ รูปเขียน และน้ำหอมสรงพระ ฉันทิ์ยินดีที่จะช่วยงานอย่างเต็มที่ หลังจากเลิกประชุมรวม ฉันทิ์และเพื่อนร่วมงานทั้ง 3 ได้ประชุมย่อยอีกครั้ง เพื่อช่วยกันวางแผนจัดระบบงานให้ดี ฉันทิ์เตรียมงานที่ฉันทิ์รับฉีกขอบอย่างเต็มที่ ก่อนวันงาน 2 วัน ฉันทิ์ได้รับโทรเลขจากน้ำฝนเพื่อนสนิทฉันทิ์ ซึ่งโทรมาจากเชียงใหม่ ให้ฉันทิ์ขึ้นไปเที่ยวสงกรานต์ เธอจะรอฉันทิ์ที่เชียงใหม่ ทั้งนี้เพราะฉันทิ์บอกเธอไว้ว่ามีโอกาสฉันทิ์จะขึ้นไปเที่ยวสงกรานต์ให้ได้ ฉันทิ์ก็ตัดสินใจไม่ได้ จึงไปปรึกษาพ่อแม่ พ่อแม่ให้ฉันทิ์ตัดสินใจเอง ฉันทิ์ยังชักแย้งในใจมาก ทั้งอยากไปเที่ยวและอยากอยู่ช่วยงาน ฉันทิ์จึงไปหาเพื่อนร่วมงาน ทั้ง 3 ซึ่งทั้ง 3 ก็ให้ฉันทิ์ตัดสินใจเช่นกัน ฉันทิ์นั่งไตร่ตรอง ในที่สุดฉันทิ์ก็ตัดสินใจอยู่ช่วยงาน เพราะมองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมก่อน ฉันทิ์จะต้องร่วมกับฉีกขอบงานกับเพื่อนทั้ง 3 เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี การไปเที่ยวเชียงใหม่เป็นเรื่องความสุขส่วนตัว ยังมีโอกาสอีกมาก หากชี้แจงให้น้ำฝนทราบ เธอคงจะเข้าใจ และฉันทิ์ก็บอกพ่อแม่ และเพื่อนร่วมงานว่าฉันทิ์ก็ตัดสินใจอยู่ช่วยงานวัด

บทพาหของทอแม

เราเป็นทอแม สุวิมล เราได้กับหนังสือเชิญประชุมจากคณะกรรมการวัด เนื่องจากเรามีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงไปมาไม่สะดวก จึงได้ให้สุวิมลลูกสาวไปแทน สุวิมลได้กับโทรเลขจากเพื่อนให้ขึ้นไปเที่ยวสงกรานต์ที่เชียงใหม่ขอเข้ามาปรึกษาเราและเราบอกให้เธอตัดสินใจเอง เมื่อเธอมาบอกเราว่าตัดสินใจจะอยู่ช่วยงานวัด เราพยักหน้าและยิ้มอย่างพอใจที่เธอเป็นคนมีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าความสุขส่วนตัว

บทพาหของเพื่อนร่วมงานทั้ง 3 (โสภา มาลี อภา)

เราเป็นเพื่อนบ้านกับสุวิมล เราได้กับหนังสือจากคณะกรรมการวัดให้ร่วมประชุม เรามาร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงในวันนัดประชุม ขณะประชุมเราก็งใจฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย คณะกรรมการได้มอบให้เรารับผิดชอบในการจำหน่ายดอกไม้ ธูปเทียน น้ำหอมสรงพระ ทวงเรายินดีและเต็มใจมาก หลังเลิกประชุม เราได้ประชุมย่อยกันอีกครั้งเพื่อช่วยกันวางแผนกิจกรรมงานให้ดี เราช่วยกันเตรียมงานที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ ก่อนวันงาน 2 วัน สุวิมลคือโทรเลขมาหาเรา และปรึกษาเรา เราให้สุวิมลเป็นคนตัดสินใจเอง เมื่อเธอมาบอกเราว่าเธอตัดสินใจจะอยู่ช่วยงานวัด เราพยักหน้า และยิ้มด้วยความพอใจที่เธอเป็นคนมีความรับผิดชอบ ไม่เห็นแก่ความสุขส่วนตัว และจะได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานเพื่อส่วนรวมให้บรรลุผลสำเร็จ

บทพาหคณะกรรมการวัด (2 คน)

เราทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการวัด มีหน้าที่จะจัดงานวันสงกรานต์ที่วัดเพื่อหาเงินบูรณะซ่อมแซมโบสถ์ เราจึงออกหนังสือเชิญชาวบ้านให้มาประชุม เราทำหน้าที่ดำเนินการประชุม ชาวบ้านต่างให้ความสนใจดีมาก โดยช่วยกันเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นมากมาย เราได้แบ่งหน้าที่ให้ทุกคนทำในงาน เช่น ให้สุวิมล มาลี โสภา อภา ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจำหน่ายดอกไม้ ธูปเทียน น้ำหอมสรงพระ เป็นต้น

บทบาทเพื่อนบ้านที่เข้าร่วมประชุม (2 คน)

เราเป็นเพื่อนบ้านของสุวิมล เราได้รับหนังสือเชิญจากคณะกรรมการวัดให้มาร่วมประชุม ถึงกำหนดวันนัดประชุมเรามาพร้อมเพรียงกันที่วัด ขณะมีการประชุมเราก็งใจฟัง และร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

แผนการสอน ครั้งที่ 10

ชื่อกิจกรรม การจำจนิมิตเทศ

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องความสามัคคี และเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้สภาพทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

สื่อการเรียน

เครื่อง เพลง กลับทเพลงสามัคคีชุมนุม รักกันไว้เด็ก จ้มมือกันไว้
แผ่นพับเนื้อเพลง สามัคคีชุมนุม รักกันไว้เด็ก จ้มมือกันไว้

วิธีการสอน

1. ใช้เพลงเป็นสื่อในการสรุปเนื้อหา โดยครูแจกเนื้อเพลงให้เด็กเรียนรู้ (ประกอบด้วยเพลงสามัคคีชุมนุม รักกันไว้เด็ก จ้มมือกันไว้)
2. ครูเปิดเพลงทั้ง 3 เพลงให้เด็กเรียนรู้ทั้ง 1 เพลง พอเพลงที่ 2 ให้เด็กเรียนรู้ร้องคลอไปด้วย
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มย่อย แล้วเปิดการอภิปราย จากนั้นให้ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ในการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี และให้ตัวแทนทั้ง 2 กลุ่มออกมารายงานผลการสรุป ให้สมาชิกทุกคนทราบ และครูจะคอยช่วยเสริมในจุดที่บกพร่องจนเป็นที่พอใจของทุกคน
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้
5. ครูกล่าวปิดกิจกรรม จากนั้นครูและนักเรียนยืนเป็นวงกลม จ้มมือประสานกันร้องเพลงสามัคคีชุมนุมพร้อม ๆ กัน

การประเมินผล

1. จากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนขณะทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เพลงประกอบกิจการรมัจฉิมิเทศ

เพลง "สามัคคีชุมนุม"

- (1) พวกเราเหล่ามาชุมนุม
อ้วนมิตรจิตที่แนบ
(สร้อย) อันความกลมเกลียว
ทุกสิ่งประสงคฺจงใจ
- (2) กิจใดประสงคฺมี
พร้อมพรบ้ทั้งมือเกี่ยวขาน
(สร้อย) (3) ที่หนักก็จะเบาคลาย
ที่อันตรายก็ช้จักช้ชว้าง
- ฉลองพระเศวตจำนง กตเวทิตุณตระกูณา (สร้อย) สามัคคีนี้แหละล้ำเลิศ จักชูชาติเชิด
พระศาสนา สยามรัฐจักรัฒนา ปราบกฎเกียรติทุ่ง เมืองกระเดื่องแสนกิน

เพลง "รักกันไว้เด็ก"

รักกันไว้เด็ก เราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนไหน ก็ไทยด้วยกัน เชื้อสาย
ประเพณี ไม่มีชู้กัน เกิดไ้ทั้งไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย
ท้องในแหม่มทอง เหมือนท้องของแม่ เกิดขึ้นเดียวกันแท้ เหมือนแม่เดียวกันไซ้ใหม่
ยามฉนั้นมองตากุณ อบอุ่นดวงใจ เห็นสายเลือกไทย ในสายทวนอกสายสัมพันธ์ (ย้อน)
ทะเลแสนงาม ในน้ำมีปลา
พืชพันธุ์ที่ค้ำคานทาไ้ นารวงทองไสว
สินทรัพย์มีเกื้อหนุนกล่นบ รรพชนให้ไว้
เราลูกหลานไทยจงร่วมใจรักษาให้มัน (ย้อน)
แหม่มทองโสภากว้ยบารมี ปกเกล้าเราไทยนี้ร่มเย็นเป็นศรีวงศ์ไส ไครคิดบังอาจ
หมิ่นดินทององค์ไ้ เราพร้อมพลีใจป้องถิ่นไทยและองค์ราชันย์ (ย้อน)

เพลง "จับมือกันไว้"

จับมือกันไว้ให้มั่นคง ๗
 รักกันปรองดองเหมือนน้องพี่ ๗
 โกรธกันมันร้ายเป็นสิ่งที่เลว ๗
 เหวอใจให้มีความไหวหวั่น ๗

เพื่อความเย็นยงสามัคคี ๗
 เพื่อความสามัคคีมีต่อกัน ๗
 เปรียบดังเป็นเปลวร้อนไฟนั้น ๗
 จับมือยึดไว้ให้เป็นสิ่งดี ๗ (ข้าม)

รายละเอียดโปรแกรมการสอนแบบปกติ
เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
แผนการสอนครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง การปฐมนิเทศ และกิจกรรม "เกมสร้างความคุ้นเคย"

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ เกิดความคุ้นเคยกัน
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการทดลอง
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้มีความคิด และความเข้าใจเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรม

4. เพื่อให้เด็กเรียนรู้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมและความสามัคคี

สื่อการสอน

1. วัสดุที่ใช้ในการเล่น เกม ได้แก่ ปากกา กระดาษเปล่า
2. เอกสารเกี่ยวกับ เรื่อง จริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามัคคี เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

วิธีการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการที่จะมาอยู่ร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมจำเป็นที่ครูและนักเรียนจะต้องมารู้จักกัน เริ่มด้วยครูแนะนำตัวเองให้นักเรียนทุกคนรู้จัก จากนั้นให้นักเรียนรู้จักกันแนะนำตัวเอง จนครบทุกคน
2. ครูแจกกระดาษพร้อมปากกาให้สมาชิกคนละชุด และให้สมาชิกเขียนชื่อตัวเองไว้บนหัวกระดาษ เสร็จแล้วครูอธิบายวิธีการเล่นเกมว่า ภายใน 5 นาที ให้นักเรียนวิ่งไปหาความรู้จักกับเพื่อน ๆ โดยเอากระดาษของตนไปให้เพื่อนเขียนเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องต่อไปนี้คือ ชื่อ-สกุล อายุ ชื่อเล่น อาชีพประจำใจ อาหารที่ชอบและพยายามจำข้อมูล

ที่เพื่อนแต่ละคนเขียนให้เราให้ไ้มากที่สุด จากนั้นครูให้สมาชิกแต่ละคน แนะนำเพื่อนคนที่ตน
จำไ้ม่น่าที่สุด 1 คน โดยไม่ให้ซ้ำกัน

3. ครูสนทนากับนักเรียนทั้งกลุ่มเพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นกันเองและรู้สึก
อบอุ่นยิ่งขึ้น

4. ครูอธิบายถึงจุดหมายหมายของโปรแกรมการสอน

5. ครูอธิบายเรื่อง จริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามัคคี และเหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

6. เปิดโอกาสให้นักเรียนสนทนาซักถาม และครูแจกตารางวัน เวลา สถานที่
ในการเข้าร่วมกิจกรรมให้นักเรียนทราบ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ และความตั้งใจของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการสนทนา ซักถามในเรื่องที่สอน

เนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามัคคี
และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

1. จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ ประพฤติชอบ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรือง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการศึกษาเหตุผลเพื่อจะเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ประสบในขณะนั้น

3. ความสามัคคี หมายถึง ภาวะที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกซึ่งการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงออกมีลักษณะดังนี้คือ

3.1 มีความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และปรองดองกัน

3.2 ไม่บ่อนทำลายให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน

3.3 ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน

3.4 ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของ

หมู่คณะ

4. เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการศึกษาเหตุผล เพื่อจะเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่ทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในด้านความสามัคคี

แผนการสอนครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง "บ้านของอาญา"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้เด็กเรียนสามารถแยกแยะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความสามัคคี
กันได้ มีความรักใคร่กลมเกลียวและเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน ตามขั้นพัฒนาการทาง
จริยธรรมของ โคล เบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "บ้านของอาญา"
2. กระดาษข้อคำถามเรื่อง "บ้านของอาญา" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับ
เขียนตอบ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับชีวิตภายในครอบครัวว่าสมาชิกภายใน
ครอบครัวควรจะมีปฏิสัมพันธ์อย่างไรต่อกันและกันจึงจะเกิดความเห็นอกเห็นใจ รักใคร่กลมเกลียวกัน
นักเรียนคนใดบ้างที่ต้องการให้สมาชิกภายในครอบครัวมีความรักใคร่ เห็นอกเห็นใจ
ประองคองกัน เพราะเหตุใดจึงต้องการเช่นนี้
2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "บ้านของอาญา"
3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "บ้านของอาญา" ให้เด็กเรียน
ตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ
 - 3.1 นักเรียนคิดว่าถ้าการอบรมสั่งสอนลูก ๆ ของนางใจเดียว ส่งผลดีหรือไม่
อย่างไรแก่ลูก ๆ ของเธอ
 - 3.2 ถ้าเด็กเรียนเป็นพี่ ๆ ของอาญา จะอนุญาตให้เธอไปกับพี่มเหรา หรือไม่
เพราะเหตุใด

3.3 ถ้านักเรียนเป็นอารยา จะตัดสินใจเช่น เชอหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.4 การที่อารยาปฏิเสธคำชวนของพริ้มเพรา ถ้านักเรียนเป็นพริ้มเพรา จะโกรธอารยาหรือไม่ เพราะเหตุใด

4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้ เวลาอย่าง รวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อดูความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชี้ตามนำ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครู ในเรื่อง "บ้านของอารยา" ด้านความสามัคคีได้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายของนักเรียน
3. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง "ไม่รักจากใจไหม"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกกระตักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียวและเห็นอกเห็นใจ ประองคองกัน การขึ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคดเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ไม่รักจากใจไหม"
2. กระดาษข่อยคำถามเรื่อง "ไม่รักจากใจไหม" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับเขียนตอบ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับหลักและวิธีการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกเพื่อให้เกิดความสุชนั้น ความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และประองคองกัน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนพึงยึดปฏิบัติ นักเรียนคนใดเคยอยู่ท่ามกลางบรรยากาศที่สมาชิกในกลุ่มมีความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ และประองคองกัน และขณะนั้นนักเรียนมีความรู้สึกเช่นไร และต้องการให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มปฏิบัติตนต่อกันเช่นนั้นตลอดไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ไม่รักจากใจไหม"

3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข่อยคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ไม่รักจากใจไหม" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

3.1 ถ้านักเรียนเป็นสุชากา จะไม่รักจากใจเช่นเธอหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ถ้านักเรียน เป็นคาว จะถูกคอบสุชากาแทนหัวหน้าห้องเช่นนั้นหรือไม่

เพราะเหตุใด

3.3 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนร่วมห้องกับสุชาดา เมื่อทราบจากหัวหน้าห้องว่า สุชาดา มีฐานะยากจนไม่มีเงินมาร่วมบริจาค นักเรียนจะเกิดความรู้สึกเช่นไรต่อสุชาดา เพราะเหตุใดจึงเกิดความรู้สึกเช่นนั้น

3.4 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนร่วมห้องกับสุชาดา จะมีวิธีการช่วยเหลือเธออย่างไร

3.5 นักเรียนคิดว่า การใกล้ชิดของหัวหน้าห้องจะส่งผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อกับคุณคือ ท้าวกับสุชาดา และสมาชิกภายในกลุ่ม

3.6 นักเรียนคิดว่าเพื่อน ๆ ในห้องสุชาดาควรมีปฏิกริยาเช่นไร จึงจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เพราะเหตุใด

4. ผู้วิจัยเก็บม ะการหาคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วทรวจทุกคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวกเร็ว ทั้งนี้เพื่อหาคความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพิจารณา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีไค้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจปรองดองกัน ในขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการสอนของครูในเรื่อง "ไม่บริจาคได้ไหม" ด้านความสามัคคีไค้แก่ มีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจ ปรองดองกัน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายของนักเรียน
3. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง "ใครสำคัญกว่า"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถยกกระตักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ ไม่ยอมให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ตามขั้นตอนการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ใครสำคัญกว่า"
2. กระดาษข้อคำถามเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับ

เขียนตอบ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้คนเราเกิดพฤติกรรมที่ไม่สามัคคีกัน เช่น สาเหตุจากการถูกข่มขู่ การก่อการทะเลาะวิวาท และการแก่งแย่งชิงดีกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดขึ้น ณ ที่ใดก็จะทำให้สมาชิก ณ ที่นั้นไม่มีความสุข ชักเรียนคนใดมีวิธีการเสนอแนะที่จะไม่ให้พฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นได้บ้าง
2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ใครสำคัญกว่า"
3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ให้นักเรียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ
 - 3.1 ถ้านักเรียนเป็นมาษาจะถูกข่มขู่ให้ขานทิพย์และน้อง ๆ เกิดการแตกแยกกันหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 3.2 ถ้านักเรียนเป็นมาษาจะเชื่อคำบอกเล่าและคำแนะนำของมาษาหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 ถ้านักเรียนเป็นผกาและน้องทั้ง 3 คน จะมีปฏิริยาต่อชาวทิพย์เช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

3.4 ถ้านักเรียนเป็นชาวทิพย์จะปฏิบัติตนได้เช่นเธอหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.5 เหตุการณ์เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นในครอบครัวของชาวทิพย์ถ้า.....

.....

4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อดูความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการรวมอภิปราย

5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชักถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพิจารณา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ได้แก่มิใช่เพียงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2

6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครูในเรื่อง "ใครสำคัญกว่า" ด้านความสามัคคี ได้แก่มิใช่เพียงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายของนักเรียน
3. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้เด็กเรียนสามารถบอกวิธีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ตามขั้นตอนการทางจริยธรรมของ โคส เบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า"
2. กระดาษข้อคำถามเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับ

เขียนตอบ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยสนทนากับถามนักเรียนเกี่ยวกับหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน หรือการทำงานร่วมกันว่า การไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ไม่เชื่อคำพูดของผู้อื่น และการไม่ก่อการทะเลาะวิวาทกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุข และส่งผลให้การทำงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จด้วยดี
2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า"
3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" ให้เด็กเขียนตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ
 - 3.1 นักเรียนคิดว่าอาจารย์มีเหตุผลอะไร จึงไม่ยอมเอาตัวสำรองลงแพรวาคี

3.2 บุคคลในเรื่องนี้ที่ไม่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่างคือใคร เพราะเหตุใด และ
เรื่องใดบ้าง ที่ไม่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

3.3 นักเรียนคิดว่าเพื่อนร่วมทีมทั้ง 4 คน แก้ปัญหาเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่
เพราะเหตุใด

3.4 การที่ทีมอาจารย์มยุรีแท้ นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใดบ้าง

3.5 ทีมของอาจารย์มยุรีจะสามารถเอาชนะคู่ต่อสู้ได้ นักเรียนคิดว่านักกีฬา
ในทีมควรจะปฏิบัติตนเช่นไร

4. ผู้วิจัย เก็บกระดานคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลา
อย่างรวบเร็ว ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อความเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงใน
กระดาน โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชักชวนนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิด
ในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพิจารณา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความสามัคคีไ้แก่ ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่ง
ชิงดีกัน ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2

6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครู
ในเรื่อง "ฉันต้องเก่งกว่า" ด้านความสามัคคีไ้แก่ ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการ
ทะเลาะวิวาท และไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายของนักเรียน
3. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถยก ภาระการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
ได้แก่ร่วมกันแสดง ความคิดเห็นในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตทางจริยธรรมของ โคธเบอร์ก
ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ"
2. กระดาษข้อความเรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับ
เขียนตอบ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องการทำงานภายในกลุ่ม โดยชี้ให้
เห็นถึงความสำคัญของการช่วยกันแสดงความคิดเห็นในงานที่ทำ เพราะสิ่งนี้สามารถทำให้
งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ นักเรียนคนใดบ้าง เวลาทำงานกับ
เพื่อน ๆ ชอบแสดงความคิดเห็น และคนใดที่ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น มีเหตุผลอย่างไร
จึงทำเช่นนั้น
2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ"
3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อความเกี่ยวกับ เรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ" ให้นักเรียน
ตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อความมีดังนี้คือ
 - 3.1 ถ้านักเรียนเป็นบรรณา จะตัดสินใจอยู่ช่วยงานของห้องหรือไม่ทำธุระ
ส่วนตัว เพราะ เหตุใดจึงตัดสินใจเช่นนั้น

3.2 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของวรรณภา จะรู้สึกเช่นไร เมื่อได้ฟังคำตอบจากเธอเช่นนี้ และนักเรียนคิดว่าวรรณภาเป็นคนเช่นไร

3.3 ในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม นักเรียนคิดว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไร จึงจะทำให้ทำงานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ

4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการร่วมอภิปราย

5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชักตามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามความสามัคคีไคแก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการสอนของครูในเรื่อง "ช่วยกันคิดหน่อยสิ" ตามความสามัคคีไคแก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายของนักเรียน
3. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง "อย่างไรก็ได้"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถยกกระถางการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
ได้แก่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ตามขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคล เบอร์ก
ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "อย่างไรก็ได้"
2. กระดาษข้อคำถามเรื่อง "อย่างไรก็ได้" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับเขียนตอบ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียน ในเรื่องของการทำงานร่วมกับผู้อื่นว่าวิธีการ
ที่จะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายนั้น ทุกคนที่ร่วมกันทำงานจะต้องช่วยกันแสดง
ความคิดเห็น เพราะความคิดของหลาย ๆ คนย่อมสร้างสรรค์ให้งานมีคุณภาพและบรรลุ
ผลสำเร็จได้สมประสงค์ นักเรียนคนใดบ้างเวลาทำงานกับเพื่อน ๆ ไม่ยอมแสดงความคิดเห็น
แต่ชอบปล่อยให้เพื่อน ๆ เป็นภาระหนักของเพื่อน ๆ นักเรียนคิดว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม
หรือไม่อย่างไร

2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "อย่างไรก็ได้"

3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "อย่างไรก็ได้" ให้นักเรียนตอบ
ลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

3.1 เหตุผลที่นายขจรจะไม่ไปร่วมปรึกษากับที่ ๆ นักเรียนคิดว่าเหมาะสม
และถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

แผนการสอน ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง "สามัคคีคือพลัง"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ นักเรียนสามารถยกระกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่
ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ การขึ้นพัฒนาการ
ทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องชั้นเรื่อง "สามัคคีคือพลัง"
2. กระดาษข้อความถามเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับ

เขียนตอบ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องการทำงานกลุ่ม เช่น มีวิธีดำเนินการ
อย่างไร งานของกลุ่มจึงจะประสบผลสำเร็จ และการที่งานกลุ่มล้มเหลว นั้นเกิดจากสาเหตุใด
ใครบ้างที่เคยทำงานกลุ่มแล้วประสบความสำเร็จ และใครบ้างที่ประสบความล้มเหลว และมี
ความรู้สึกอย่างไร

2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "สามัคคีคือพลัง"

3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อความถามเกี่ยวกับเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ให้นักเรียน
ตอบลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อความถามมีดังนี้คือ

3.1 นักเรียนคิดว่าทั้ง 2 ทีม มีวิธีดำเนินการวางแผนการเล่นอย่างไร
ให้เปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจน

3.2 เพราะเหตุใดทีมที่ 1 จึงแพ้

3.3 เพราะเหตุใดทีมที่ 2 จึงชนะ

- 3.4 นักเรียนคิดว่างานนี้มีส่วนช่วยให้ทีมที่ 2 ชนะหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.5 ถ้าหากนักเรียน เป็นนารี นักเรียนจะตั้งใจเล่นหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.6 ถ้านักเรียน เป็นอาจารย์สมหญิง จะสรุปการทำงานกลุ่มของทั้ง 2 ทีม

อย่างไร

4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกันของคำตอบก่อนและหลังการรวมอภิปราย
5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับที่นักเรียน ได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยซักถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียน ได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคี ได้แก่วางกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะในชั้นที่สูงขึ้นกว่าชั้นที่ 1 และ 2
6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิด ที่ได้รับจากการสอนของครู ในเรื่อง "สามัคคีคือพลัง" ด้านความสามัคคีได้แก่วางกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการรวมอภิปรายของนักเรียน
3. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถยกกระชับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีได้แก่
ร่วมกับรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ตามขั้นตอนการ
ทางจริยธรรมของ โคล เบอร์ก์ ไปสู่ขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ 1 และ 2

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ"
2. กระดาษข้อคำถามเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" ปากกา กระดาษเปล่าสำหรับ

เขียนตอบ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนถึงหลักในการอยู่ร่วมกันให้มีความสุขนั้น ต้องรู้จัก
รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ คำนี้ถึง
ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว นักเรียนคนใดเคยพบเพื่อนร่วมงานที่ไม่รับผิดชอบงาน
เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และนักเรียนมีความรู้สึกเช่นไรต่อเพื่อนคนนั้น

2. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ"

3. ผู้วิจัยแจกกระดาษข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" ให้นักเรียนตอบ
ลงในกระดาษเขียนตอบของแต่ละคน ซึ่งข้อคำถามมีดังนี้คือ

3.1 นักเรียนคิดว่าสุวิมลและเพื่อนบ้านเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องใญ่บ้าง

3.2 การที่พ่อแม่สุวิมลและเพื่อนบ้านทั้ง 3 ให้สุวิมลเป็นคนชักชวนใจเอง

นักเรียนคิดว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 ถ้านักเรียนเป็นสุวิมล เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ นักเรียนจะตัดสินใจ เช่น ชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.4 ถ้านักเรียนเป็นพ่อแม่ และเพื่อนบ้านของสุวิมลจะบรรยายความรู้สึกที่มีต่อสุวิมลได้อย่างไร เมื่อได้ฟังคำตอบจากเธอว่า จะอยู่ช่วยงานวัด

3.5 ในการทำงานร่วมกันในกลุ่มเพื่อน นักเรียนคิดว่าควรมีแนวปฏิบัติกันอย่างไร จึงจะก่อให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่ม

4. ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนแต่ละคน แล้วตรวจดูคำตอบโดยใช้เวลาอย่างรวดเร็วก่อนที่จะนำคำตอบมาอ่านต่อหน้าชั้นเรียน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบก่อนและหลังการรวมอภิปราย

5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้ตอบลงในกระดาษ โดยในช่วงการอภิปรายนี้ ผู้วิจัยจะช่วยชักตามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาหาเหตุผลในการตอบคำถาม เพื่อนำไปสู่การพิจารณา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ในขั้นที่สูงขึ้นกว่าขั้นที่ 1 และ 2

6. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้รับจากการสอนของครูในเรื่อง "ร่วมแรงร่วมใจ" ด้านความสามัคคีได้แก่ ร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ทำและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ในลักษณะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายของนักเรียน
3. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง "การปฏิบัติงานพิเศษ"

เวลา 1.30 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้สภาพทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเรียนในเรื่องของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เกิดการเรียนรู้อีกในเรื่องความสามัคคี และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน

สื่อการสอน

เครื่องเล่น คลิปเพลงสามัคคีชุมนุม รักกันไว้เด็ก ชุมมือกันไว้
แผ่นพับเนื้อเพลง สามัคคีชุมนุม รักกันไว้เด็ก ชุมมือกันไว้

วิธีการสอน

1. ให้เด็กเรียนรู้ช่วยกันตอบว่าได้รับความรู้ในเรื่องของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี อย่างไรบ้างจากการเรียนที่ผ่านมา ครูจากคำถามนั้นให้เรียนไว้บนกระดานดำ
2. ให้เด็กเรียนรู้ซักถามในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ และครูช่วยเพิ่มเติมสิ่งที่บกพร่องให้ถูกต้องสมบูรณ์
3. เพื่อใช้เพลง เป็นการสรุปเนื้อหาเรื่องความสามัคคีอีกครั้ง ครูแจกแผ่นพับเนื้อเพลงให้เด็กเรียนรู้ (ประกอบด้วยเพลงสามัคคีชุมนุม รักกันไว้เด็ก ชุมมือกันไว้)
4. ครูเปิดเพลงฟัง 3 เพลงให้เด็กเรียนรู้ฟัง และให้เด็กเรียนรู้ร้องคลอไปด้วย
5. เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้
6. ครูกล่าวปิดกิจกรรม จากนั้นครูและนักเรียนเป็นเป็นวงกลม ชุมมือประสานกันร้องเพลงสามัคคีชุมนุมพร้อม ๆ กัน

การประเมินผล

1. ซึ่ง เกิดจากการสรุปของนักเรียน
2. ซึ่ง เกิดจากการอภิปรายซักถาม
3. ซึ่ง เกิดจากความสนใจและตั้งใจของร่วมกันกิจกรรม

เพลงประกอบกิจกรรมนิพนธ์

เพลง "สามัคคีชุมนุม"

(1) ทวกรเราเหล่ามาชุมนุม	ต่างลุ่มใจรักสมัครสมาน
ล้วนมีกรกิจอันหมาย	สรวญ เริงอยู่ทุกผู้ทุกนาม
(สร้อย) อันความกลมเกลียว	กันเป็นใจเดียวประเสริฐศรี
ทุกสิ่งประสงค์จงใจ	จักเสร็จสมได้ด้วยสามัคคี
(2) กิจใดขอประสงค์	ร่วมใจรักดีแก่พระจอมสยาม
พร้อมพรบิตังมือเคียวยาม	ยากเย็นเห็นง่ายบ่น่ายบ่นว่าง
(สร้อย) (3) ที่หนักก็จะเบาคลาย	ที่อันตรายก็จกชักชวาล
- ฉลองพระเกษมจำง กตเวทิตุณตระกรุณา (สร้อย) สามัคคีนี้แหละล้ำเลิศ จักชูชาติเชิดพระศาสนา
สยามรัฐจักรัฒนา ปรากฏเกียรติสูง เฝือกกระเคื่องแดนดิน

เพลง "รักกันไว้เถิด"

รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนไหน ก็ไทยด้วยกัน เชื้อสาย
ประเพณีไม่มีผิดกัน เกิดไ้ซึ่งไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย
ท้องดินแหลมทอง เหมือนท้องของแม่ เกิดขึ้นเดียวกันแท้เหมือนแม่เดียวกันไซ้ไหม
ยามฉันทมองตากุณ อบอุ่นกว้างใจ เห็นสายเลือดไทย ในสายตามอกสายสัมพันธ์ (ย้อน)
ทะเลแสนงาม ในน้ำมีปลา
พืชพันธุ์พื้นคามตาไร่นารวงทองใส
สินทรัพย์มีเกลื่อนกล่นบรรพชนให้ไว้
เราลูกหลานไทยจงร่วมใจรักษาไว้ (ย้อน)
แหลมทองโอสภา ค่ายบารมี ปกเกล้าเราไทยนี้ร่มเย็นเป็นศรีของใส ไครคิฃงอาจ
หมิ่นดินทององค์ไท้ เราพร้อมพลใจป้องดินไทยและองค์ราชันย์ (ย้อน)

เพลง "จับมือกันไว้"

จับมือกันไว้ให้มั่นคง ๗
 รักกันปรองดองเหมือนน้องพี่ ๗
 โกรธกันมันร้ายเป็นสิ่งที่เขา ๗
 เฝ้าใจให้มีความไหวหวั่น ๗

เพื่อความป็นของสามัคคี ๗
 เพื่อความสามัคคีมีต่อกัน ๗
 เปรียบดังเป็นเปลวร้อนไพบัณ ๗
 จับมือยึดให้กันเป็นสิ่งที่ ๗ (ซ้อน)

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

แบบทดสอบ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

คำชี้แจง ก่อไปนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลซึ่งพบปัญหาที่ต้องตัดสินใจ ขอให้นักเรียน
อ่านเรื่องราวต่าง ๆ อย่างละเอียด และปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนคิดว่านักเรียนเองคือบุคคลที่อยู่ในเรื่องราวนั้น ๆ
2. ในตอนท้ายของแต่ละเรื่อง จะเป็นตอนที่นักเรียนต้องตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใด
อย่างหนึ่ง พร้อมทั้งให้เหตุผลในการตัดสินใจ โดยมีคำตอบให้เลือก 6 คำตอบ ให้นักเรียน
เลือกคำตอบที่ตรงกับใจของนักเรียนมากที่สุด แล้วเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ทั่วตัวอักษร
ที่ตรงกับคำตอบนั้น เพียงหนึ่งตัวเลือกในระดาคำตอบ (กระดาษคำตอบอยู่ท้ายแบบทดสอบนี้
ให้นักเรียนจึงออกมาได้เลย)
3. แบบทดสอบนี้ต้องการทราบเพียงว่า หากนักเรียนพบกับเหตุการณ์ตามเรื่องราว
เหล่านั้นแล้ว นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร และใช้เหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจ ดังนั้นคำตอบ
ของนักเรียนจึงไม่มีโอกาสผิด และจะไม่เกิดผลเสียหายแก่นักเรียน และโรงเรียนแต่อย่างใด
ทั้งสิ้น
4. หากนักเรียนไม่เข้าใจวิธีทำหรือข้อความใด ๆ เรื่องราวใด ๆ ขอให้นักเรียน
ถามอาจารย์ก่อนทำ เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วให้ลงมือทำได้

1. ✓ วิภาณีน้องอยู่ 6 คน เธอเป็นพี่คนโตและเป็นคนที่พ่อแม่รักมากที่สุด วันหนึ่งแม่ซื้อเสื้อมา 7 ตัว และให้ลูก ๆ เลือกเอาคนละ 1 ตัว แต่วิภาเกิดชอบและพอใจอยากจะได้ 2 ตัว ซึ่งหากเธอเอาไป 2 ตัว น้องอีก 1 คน จะไม่ได้เสื้อเลย ถ้าข้าพเจ้าเป็นวิภาจะเลือกเอาเสื้อที่แม่ซื้อมาให้ 1 ตัวเท่านั้น เพราะ

- ก. ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้เกิดการทะเลาะกันในห้องพี่น้อง
- ข. ถ้าเอา 2 ตัว พ่อแม่จะตำหนิได้ว่า เป็นพี่คนโตแต่เอาเปรียบน้อง
- ค. เสื้อเป็นของน้อง รู้สึกไม่สบายใจถ้าจะไปโกรธนิสัยของน้อง
- ง. ต้องการให้พ่อแม่พอใจในตัวข้าพเจ้าที่รู้จักเชื่อฟังแบ่งปันแก่พี่น้อง ๆ
- จ. ถึงแม้ว่าแม่จะอนุญาตให้ข้าพเจ้าได้เสื้อ 2 ตัว ข้าพเจ้าก็ไม่เอาเพราะเกิดความรู้สึกอายแก่ใจตน
- ฉ. พี่คนโตต้องให้ความรัก ความเสียสละ และความยุติธรรมแก่พี่น้อง ๆ

2. ในการไปเข้าค่ายพักแรมยุวกาชาด ในห้องของข้าพเจ้าตกลงกันว่าจะเก็บเงินคนละ 20 บาท เพื่อใช้ในกิจกรรมครั้งนี้ โดยจะเก็บเงินในวันเดินทาง เมื่อถึงกำหนดวันเดินทาง ข้าพเจ้ามีอุปสรรคไปไม่ได้ แต่ข้าพเจ้าก็จะฝากเงินกับเพื่อนไปจ่ายตามที่ตกลงกันไว้ เพราะ

- ก. ข้าพเจ้าไม่ไปแต่ยังจ่ายเงินช่วยส่วนรวม เพื่อน ๆ ย่อมจะชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่มีน้ำใจ
- ข. ถ้าไม่จ่ายเงินกับเพื่อน ๆ จะนิพนธ์ว่าข้าพเจ้าไม่ให้ความร่วมมือ
- ค. เพื่อจะได้เป็นไปตามข้อตกลงและกิจกรรมส่วนรวมจะได้บรรลุผลสำเร็จ
- ง. เพื่อนทุกคนจ่าย ข้าพเจ้าเป็นเพื่อนที่ดีก็ควรจ่าย
- จ. ถ้าไม่จ่ายเงินข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจและอายแก่ใจเป็นอย่างมาก
- ฉ. เป็นการผิดคำพูดและศีลธรรมถ้าไม่จ่ายตามข้อตกลง

3. ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ อาจารย์ได้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทำงาน ในกลุ่มของ
แวมมูรา เธอได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่ม ในการทำงาน เธอจะร่วมปรึกษาคำหรือและ
ฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ทุกคนในกลุ่ม และร่วมกันทำงานจนสำเร็จ ถ้าข้าพเจ้า
เป็นแวมมูราจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะ
- เพื่อนทุกคนในกลุ่มเสนอแนะว่า การทำงานควรจะต้อง รับฟังความคิดเห็นของ
สมาชิกทุกคน ข้าพเจ้าจึงปฏิบัติตามคำแนะนำ
 - ต้องการทำให้อาจารย์ เกิดความพอใจและชมเชยข้าพเจ้า
 - ถ้าไม่ปฏิบัติตามหน้าที่อาจารย์จะตำหนิได้
 - เป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตย โดยให้ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นใน
การทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ
 - เป็นหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มที่จะต้องทำให้สมาชิกทุกคนร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จ
 - การอยู่ร่วมกันกับคนหมู่มาก เราจะต้องเคารพในสิทธิและความคิดเห็นของสมาชิก
4. น้องสาวของข้าพเจ้าถูกเด็กเกเรที่หัวโหดกว่ารังแก ปรากฏว่าน้องสาวข้าพเจ้าสู้ไม่ได้
และได้รับบาดเจ็บด้วย ข้าพเจ้าไปห้ามแต่เด็กเกเรไม่เชื่อ ข้าพเจ้าจึงตัดสินใจสู้กับ
เด็กเกเรเพราะ
- คนจะได้ชมว่าข้าพเจ้าทำถูกต้องแล้วที่ตัดสินใจช่วยน้อง
 - พี่ที่รักต้องช่วยเหลือน้อง เมื่อน้องถูกคนอื่นรังแก
 - กลัวคนดูถูกว่าเป็นคนขี้ขลาดที่ไม่ช่วย เหลือน้อง
 - ต้องการสั่งสอน เด็กเกเรเพื่อต่อไปเขาจะได้ไม่รังแกคนอื่นหัว เล็กกว่า และจะเป็น
คนดีเมื่อสำนึกได้
 - เป็นการเสียศักดิ์ศรีถ้าปล่อยให้คนอื่น รังแกน้องของตน
 - เป็นการแสดงออกเพื่อให้เห็นว่าข้าพเจ้า เป็นคนรักที่รักน้อง

5. ครอบครัวของนางสีมีฐานะยากจนมาก วันหนึ่งเกิดไฟไหม้ขึ้นที่บ้านนางสี เพื่อไม่ให้บ้านไหม้ทำให้ครอบครัวนางสีสิ้นเนื้อประดาตัว เพื่อนบ้านต่างช่วยกันบริจาคข้าวของเงินทองช่วยครอบครัวนางสี ครอบครัวของข้าพเจ้าซึ่งมีฐานะไม่ต่างจากบ้านนางสีนัก แต่ก็ยินดีที่จะบริจาคช่วยเหลือครอบครัวนางสี เพราะ
- เพื่อนบ้านต่างช่วยกันบริจาคช่วยเหลือนางสี ครอบครัวข้าพเจ้าจึงน่าจะทำตามเขาบ้าง
 - กลัวเพื่อนบ้านจะพูดว่า เป็นคนแค้นน้ำใจ
 - เพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติกัน ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามที่ได้กับความเดือดร้อน ข้าพเจ้าจะให้ความช่วยเหลือทุกคน
 - เมื่อครั้งที่ครอบครัวของข้าพเจ้าเดือดร้อน นางสีเคยช่วยเหลือครอบครัวของข้าพเจ้า ดังนั้นจึงควรช่วยเหลือนางสีเป็นการตอบแทนบ้าง
 - หน้าที่ของเพื่อนบ้านที่ดีคือ เมื่อเพื่อนบ้านคนใดเดือดร้อนควรช่วยเหลือและให้ความเห็นอกเห็นใจ
 - เคยตั้งปณิธานเอาไว้ว่า จะช่วยเหลือผู้ได้รับความลำบากเดือดร้อนโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ
6. ✓ นงนุชเป็นน้องคนเล็กของพี่ ๆ วันนี้คุณแม่สั่งให้ลูก ๆ ทุกคนช่วยกันทำความสะอาดบ้าน ขณะที่นงนุชกำลังจะเริ่มลงมือช่วยพี่ ๆ ทำงาน สมร เพื่อนสนิทของเธอได้มาหาเพื่อชวนไปเที่ยวสวนสนุก ถ้าข้าพเจ้าเป็นนงนุชข้าพเจ้าจะปฏิเสธคำชวนของสมร เพราะ
- ลูก ๆ ทุกคนต่างได้รับมอบหมายจากแม่ให้ช่วยกันทำความสะอาดบ้าน ลูก ๆ ก็ควรทำตามคำสั่งแม่
 - ถ้าไม่ช่วยพี่ ๆ ทำงาน แม่ทราบจะต้องถูกลงโทษ
 - รู้สึกเกิดความอายถ้าไม่ช่วยพี่ ๆ ทำงาน
 - ถ้าทำงานสำเร็จดูรางวัลไปด้วยดี แม่จะต้องให้เงินไปซื้อขนม
 - พี่ ๆ ต่างก็ช่วยกันทำงาน ข้าพเจ้าก็ควรจะอยู่ช่วยพี่ ๆ ด้วย
 - ไม่ต้องการฝึกสัญญาที่ให้ไว้กับแม่และพี่ ๆ ว่าจะช่วยทำความสะอาดอย่างเต็มที่

7. ในการพัฒนาหมู่บ้าน ได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจำนวน 10 คน เพื่อบริหารงาน ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้รับเลือกเป็นกรรมการคนหนึ่ง ในจำนวนนั้น ในคณะกรรมการด้วยกันเป็นที่ทราบกันว่านายศักดิ์ก็นายทองดีไม่ค่อยจะลงรอยกันนัก วันหนึ่งนายศักดิ์ได้มาพบข้าพเจ้าที่บ้านและได้เล่าเรื่องนายทองดีในทางลบให้ข้าพเจ้าฟัง พร้อมกับขอความร่วมมือจากข้าพเจ้าให้ช่วยสนับสนุนให้ขับไล่นายทองดีออกจากคณะกรรมการ แต่ข้าพเจ้าจะไม่ทำตามคำขอของนายศักดิ์ เพราะ

- ก. นายทองดีเป็นคนเสนอชื่อข้าพเจ้าเป็นคณะกรรมการ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงควรตอบแทนบุญคุณนายทองดีด้วยการไม่ทำตามคำขอของนายศักดิ์
- ข. ถือเป็นเรื่องส่วนตัวของนายศักดิ์และนายทองดี คนอื่นไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว
- ค. เพื่อนกรรมการคนอื่น ๆ ต่างไม่เชื่อและไม่ทำตามคำขอของนายศักดิ์
- ง. กสัวได้รับอันตรายจากนายทองดี เพราะนายทองดีเป็นผู้ที่มีอิทธิพลคนหนึ่ง
- จ. หน้าที่ของคณะกรรมการคือ ช่วยกันคิดวางแผนการทำงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้ดีขึ้น ไม่ควรเอาเรื่องอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง
- ฉ. การทำงานร่วมกันควรคำนึงถึงประโยชน์ที่จะมีต่อหมู่คณะไม่ควรเอาเรื่องส่วนตัวมาทำให้งานส่วนรวมได้รับความกระทบกระเทือนจนก่อให้เกิดความเสียหายได้

8. ✓ วิจิตรเป็นหัวหน้าห้องและได้รับมอบหมายจากอาจารย์ให้ชักชวนเพื่อนๆ มาช่วยกันพัฒนาสนามหญ้าในวันเสาร์เพื่อเตรียมไว้เป็นสนามแข่งขันกีฬาในวันจันทร์ที่ปรากฏว่าในวันเสาร์มีมาที่วิจิตรกับเพื่อนอีก 2 คนเท่านั้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นวิจิตรข้าพเจ้าจะพัฒนาสนามหญ้า เพราะ

- ก. ต้องการให้อาจารย์พอใจและชมเชย
- ข. หัวหน้าห้องที่ก็ต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
- ค. แม้ว่าข้าพเจ้าจะเป็นหัวหน้าหรือไม่ก็ตามก็จะต้องพัฒนา มิฉะนั้นจะไม่เสร็จทันใช้สนามในวันจันทร์ ทำให้เกิดความเสียหายได้
- ง. กสัวอาจารย์ไม่พอใจที่ไม่ทำตามคำสั่ง
- จ. สัญญากับอาจารย์ไว้แล้วว่าจะทำให้เสร็จไม่ว่าจะเจออุปสรรคใด ๆ ก็ตาม
- ฉ. ยังมีเพื่อนอีก 2 คน ที่จะช่วยพัฒนาให้เสร็จ

9. ข้าพเจ้านอนห้องเดียวกับน้องสาว และเราได้ตกลงกันว่าจะปลุกกันหากความสะอาดของนอนคนละ 1 สัปดาห์ ต่อมาปรากฏว่าน้องสาวของข้าพเจ้าไม่ยอมทำความสะอาดห้องนอนคนเดียว เพราะ

ก. ต้องการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับน้องสาวไว้

ข. ถ้าห้องนอนสะอาด ใคร ๆ มาพบก็ต้องชมว่าเป็นคนสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ค. แม้จะตอ้งดูแลความสะอาดของนอนสกปรก

ง. น้องสาวเขาคงมีความจำเป็นและมีเหตุผลที่ที่พอที่ไม่ทำความสะอาด ข้าพเจ้าจึงควรเห็นอกเห็นใจเขา

จ. การอยู่ร่วมกันควรอยู่กันอย่างสงบสุข ดังนั้นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ จึงไม่ควรเอามาเป็นปัญหา

ฉ. เป็นหน้าที่ที่เราจะต้องรักษาความสะอาดของนอนของเรา

10. วันออกกระทงปีนี้ ที่วัดข้างบ้านของข้าพเจ้าได้จัดงานวันออกกระทงขึ้น พ่อของข้าพเจ้าเป็นกรรมการในการจัดงานนี้ด้วย และทางวัดจัดให้มีการจำหน่ายกระทงเพื่อให้ประชาชนซื้อถวายวัดและหาเงินบูรณะซ่อมแซมโบสถ์ และในวันงานปรากฏว่าข้าพเจ้ามีกำนันที่ยังทำไม่เสร็จเป็นบางส่วน แต่ข้าพเจ้าก็จะไปร่วมงานที่วัด เพราะ

ก. ต้องการให้งานออกกระทงของวัดบรรลุเป้าหมายไปด้วยดี

ข. ในฐานะของลูกสาวกรรมการจัดงานต้องมีหน้าที่ในงานอยู่แล้ว

ค. ครอบครัวของคณะกรรมการทำงานมาร่วมงานกันทั้งนั้น

ง. ต้องการซื้อกระทงเพื่อวันออกกระทงไว้ แม้ว่าพ่อของข้าพเจ้าจะเป็นกรรมการวัดหรือไม่ก็ตาม

จ. กตัญญูบ้านนับถือว่าเป็นลูกสาวกรรมการแต่ไม่ให้ความร่วมมือ

ฉ. ต้องการให้ผู้พบเห็นทราบว่าข้าพเจ้าเป็นคนใจบุญใจกุศล

11. ครูดีเป็นคนเรียนหนังสือเก่ง ก่อนการสอบปลายภาคครูดีได้ให้แนวข้อสอบกับครูดีและบอกว่าเป็นเพื่อน ๆ ในห้องด้วยกัน ครูดีเกิดความอึดอัดใจทั้งนี้เพราะเขากลัวเพื่อนจะหัวเราะเยาะเย้ยคิดว่าเขอ หากเพื่อนได้เห็นแนวข้อสอบ ถ้าข้าพเจ้าเป็นครูดีจะให้เพื่อน ๆ ทุกคนเห็นแนวข้อสอบ เพราะ
- รุ่นพี่สั่งว่าให้เพื่อน ๆ ทุกคนได้ดูแนวข้อสอบ เพราะฉะนั้นเพื่อน ๆ ทุกคนจึงมีสิทธิในแนวข้อสอบด้วยกันทุกคน
 - อยากให้เพื่อน ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนรักเพื่อน และมีน้ำใจไม่กลัวใครจะหัวเราะเยาะเย้ย
 - ถ้ารุ่นพี่ทราบภายหลังว่าไม่ได้ให้เพื่อน ๆ ดูแนวข้อสอบด้วย ข้าพเจ้าจะต้องถูกตำหนิแน่นอน
 - เพื่อน ๆ เคยนำแนวข้อสอบเก่า ๆ มาให้ข้าพเจ้าดู เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าก็ควรให้เพื่อน ๆ ดูเป็นการตอบแทน
 - แม้รุ่นพี่จะไม่สั่งว่าให้เพื่อน ๆ ดูแนวข้อสอบด้วย ข้าพเจ้าก็จะให้เพื่อน ๆ ดู เพราะเกิดความระอายแก่ใจจน ถ้าจะเก็บแนวข้อสอบไว้คนเดียว
 - รุ่นพี่ฝากให้ข้าพเจ้าทำหน้าที่เป็นผู้นำแนวข้อสอบมาให้เพื่อน ๆ ดู เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงควรทำหน้าที่ให้ดีที่สุด
12. สุกสวาหเป็นลูกคนสุดท้องที่พ่อแม่รักมากที่สุด ทำให้เธอซึ่งเป็นลูกคนโตใจฉดและหมั่นไส้ สุกสวาหมาก เธอจึงไปหูกยุยงให้น้อง ๆ ไม่ชอบสุกสวาหไปทั่ว วันหนึ่งพ่อแม่ไม่อยู่บ้าน พี่ ๆ จึงวางแผนที่จะกลั่นแกล้งสุกสวาหกัน ถ้าข้าพเจ้าเป็นพี่ ๆ จะไม่กลั่นแกล้งสุกสวาหเพราะ
- ถ้าพ่อแม่ทราบจะต้องถูกดงโทษแน่นอน
 - คนในครอบครัวเดียวกันควรจะอยู่กันด้วยความสงบสุขจึงจะถือว่าเป็นสิ่งดี
 - ถ้าลูก ๆ มีความรักใคร่ปรองดองกัน พ่อแม่จะสบายใจและพอใจ
 - พ่อแม่สอนว่าเป็นพี่น้องกันควรมีความรักใคร่ปรองดองกัน ดังนั้นข้าพเจ้าต้องการเป็นลูกที่ดีจึงควรทำตามคำสั่งสอนของพ่อแม่
 - คนส่วนมากไม่สนับสนุนให้มีการกลั่นแกล้ง การทะเลาะวิวาท จนเกิดความแตกแยกในหมู่พี่น้องเดียวกัน
 - คนที่ไม่ควรไปริครอบสิทธิ์เสรีภาพของผู้อื่น

13. นางละมัย และนางละเมียด ได้รับแต่งตั้งจากผู้ใหญ่บ้านให้เป็นผู้นำเพื่อนบ้านในการรณรงค์ กระพวงเพื่อส่งเข้าประกวดในงานวันลอยกระทงประจำอำเภอ แต่นางละมัยไม่ยอมให้ นางละเมียด เก่งกว่าตนในการทำงาน และต้องการให้ใคร ๆ เห็นว่าเธอมีความสามารถ มากกว่านางละเมียด ด้วยเหตุนี้เธอจึง เกิดความสงสัยใจว่าในการทำงานควรจะปรึกษานางละเมียดหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าเป็นนางละมัยจะปรึกษานางละเมียดก่อน ทุกครั้งในการทำงาน เพราะ

- ก. ต้องการให้ผลงานออกมาดี ผู้ใหญ่บ้านจะได้ชมเชย
- ข. ควรทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้าน
- ค. เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมควรให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ไม่คิดเอาแต่ความดีเกินหรือประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว
- ง. เพื่อนบ้านแนะนำว่านางละเมียด มีฝีมือในการประดิษฐ์และตกแต่งกระทง ควรถามความคิดเห็นจากนางละเมียด ข้าพเจ้าจึงต้องทำตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน
- จ. ถ้าผลงานออกมาไม่ดีกลัวผู้ใหญ่บ้านหัวเราะเยาะได้
- ฉ. นางละเมียดมีอิทธิพลและหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการทำงาน เท่าเทียมกับข้าพเจ้า

14. ในการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ข้าพเจ้าสังกัดอยู่คณะสีแดง ซึ่งหัวหน้าสีได้มอบหมายให้สมาชิกทุกคนไปซ้อมเพลงเชียร์ โดยพร้อมเพรียงกันในช่วงพักกลางวัน วันนี้ข้าพเจ้าต้องรีบทำแบบฝึกหัดวิชาภาษาไทยให้เสร็จเพราะต้องส่งอาจารย์ในภาคเรียนตอนบ่าย แต่ข้าพเจ้าก็จะไปซ้อมเพลงเชียร์ เพราะ

- ก. นักเรียนที่ลงไปซ้อมเพลงเชียร์ โดยไม่ขาดการซ้อมจะได้คะแนนวิชากิจกรรมเต็ม
- ข. เมื่อรีบปากกับอาจารย์ไว้แล้วว่าจะไปซ้อมเพลงเชียร์ทุกครั้งจึงควรทำตามสัญญา
- ค. ถ้าอาจารย์ประจำสีทราบว่าข้าพเจ้าไม่ได้ไปซ้อมเพลงเชียร์ อาจารย์จะต้องหักคะแนนและลงโทษ
- ง. นักเรียนที่ฝึกต้องทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำ
- จ. เพื่อน ๆ ต่างก็ไปซ้อมเพลงเชียร์กันทุกคน ข้าพเจ้าก็ควรจะไปด้วย
- ฉ. ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของเราโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมใดเราต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้กิจกรรมนั้นบรรลุผลสำเร็จด้วยดี

15. วันเกิดพ่อปีนี้ เป็นใจซึ่งเป็นทีคนโตได้ชวนน้อง ๆ ประชุมลับเพื่อวางแผนจัดงานวันเกิดให้พ่อ โดยไม่ให้พ่อรู้ตัว ทั้งนี้เพราะต้องการให้พ่อตื่นเต้นและประหลาดใจในการประชุม เป็นใจได้ให้น้อง ๆ แสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึงยกเว้นลารัญญ์คนเดียวที่นั่งเงียบ เพราะเธอกำลังสนใจที่พี่สาวคนที่ 2 ยืมเงินเธอแล้วไม่คืนตามกำหนด ถ้าหากข้าพเจ้าเป็นลารัญญ์จะร่วมแสดงความคิดเห็นเหมือนคนอื่น ๆ เพราะ
- ที่ ๆ น้อง ๆ จะโทษว่าข้าพเจ้าให้ความร่วมมือ
 - หน้าที่ของทุกคนจะร่วมประชุมคือ ต้องร่วมกันแสดง ความคิดเห็น ข้าพเจ้าควรทำหน้าที่ให้ดีที่สุด
 - กลัวที่ ๆ น้อง ๆ กล่าวหาว่าไม่ให้ความร่วมมือ
 - งานจะได้ดำเนินไปโดยราบรื่นตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
 - ที่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนต่างช่วยกันแสดง ความคิดเห็น ดังนั้นข้าพเจ้าก็ควรร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย
 - ในการทำงานร่วมกันควรคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมก่อน
16. ✓ สมศักดิ์เป็นนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในหมู่บ้านที่สมศักดิ์อยู่นั้นกำลังขาดแคลนน้ำเพราะน้ำในบ่อที่ใช้อยู่ในกำลังแห้งงวดทุกที ๆ ผู้ใหญ่บ้านขอ ร้องให้สมศักดิ์ช่วยขุดบ่อน้ำบาดาลในวันอาทิตย์หน้า ซึ่งตรงกับวันที่ โรงเรียนจะพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ สมศักดิ์รู้สึกสงสาร ถ้าข้าพเจ้าเป็นสมศักดิ์ จะตัดสินใจอยู่ช่วยขุดบ่อ เพราะ
- ญาติพี่น้องต่างก็ไปร่วมขุดบ่อน้ำกันทุกคน ข้าพเจ้าจึงควรไปช่วยเช่นกัน
 - รู้สึกสงสารแก่ใจถ้าจะเอาเปรียบเพื่อนบ้าน
 - ได้รับปากกับผู้ใหญ่บ้านไว้แล้วว่าจะช่วยขุดบ่อ
 - ต้องการเป็นสมาชิกที่ดีของหมู่บ้าน
 - เกรงผู้ใหญ่บ้านจะตำหนิว่าไม่ให้ความร่วมมือ
 - คนในหมู่บ้านจะต้องชมเชยว่าเป็นคนมีน้ำใจ

17. เด็กหญิง เมตตา เป็นนักเรียนห้องเดียวกับข้าพเจ้า เธอมีฐานะยากจนมากและมักจะขาดโรงเรียนบ่อย ๆ ทั้งนี้เพราะเธอมีเครื่องแบบใส่มาเรียนเพียง 1 ชุด วันไหนซัก เธอจะไม่มีเครื่องแบบใส่มาเรียน อาจารย์ประจำชั้นจึงขอความช่วยเหลือจากเพื่อนนักเรียนในห้องเรียนโดยขอบริจาคเครื่องแบบและเสื้อผ้าอื่น ๆ ให้เมตตา ข้าพเจ้าก็จะขอร่วมบริจาคด้วย เพราะ

- ก. การช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นสิ่งที่ เกิดหน้าที่ข้าพเจ้าจะได้มีความสุขความสบายกว่าเดิม
- ข. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่ควรทำ ทั้งนี้โดยไม่สร้างความสะดวกหรือให้ตนเองหรือคนอื่น ๆ
- ค. ถ้าไม่ร่วมบริจาคเพื่อน ๆ และอาจารย์คงมองข้าพเจ้าอย่างตำหนิว่าใจแคบใจดำ
- ง. ถ้าทุกคนในสังคมมีความเอื้อ เพื่อเอื้อกัน เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ความสุขของตนเองฝ่ายเดียวช่วยกันทำให้สังคมมีความสุขความเจริญ
- จ. เพื่อน ๆ ในห้องต่าง ร่วมกันบริจาคเพื่อช่วยเหลือเมตตา ข้าพเจ้าก็ยินดีทำตามเพื่อน ๆ
- ฉ. หน้าที่ของสมาชิกในสังคมที่ดีคือ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

18. ในบรรดาพี่น้องทั้ง 6 คน รัชนิ เป็นคนที่เรียนหนังสือเก่งที่สุด เธอจะได้รับรางวัลและคำชมจากพ่อแม่พี่น้องเสมอ ๆ ทำให้รัชนิเกิดความรู้สึกว่าที่ ๆ น้อง ๆ จะเก่งและเด่นกว่าเธอไม่ได้เธอจะต้องเก่งและเด่นกว่าที่ ๆ น้อง ๆ ตลอดจน ครึ่งหนึ่งของชีวิตของคนเล็กทำรายงานส่งครูไม่ทันจึงขอให้เธอช่วยเหลือ ทำให้เธอลังเลใจว่าจะช่วยหรือไม่ ถ้า ข้าพเจ้าเป็นรัชนิจะช่วยจรรยาทำรายงาน เพราะ

- ก. ถ้าช่วยสอนการบ้านน้องพ่อแม่จะมีรางวัลให้
- ข. ที่ ๆ น้อง ๆ กำลังสนับสนุนให้ข้าพเจ้าช่วยจรรยา ข้าพเจ้าจึงทำตามคำแนะนำของเขา
- ค. กลัวพ่อแม่จะตำหนิว่าไม่รักน้อง
- ง. ต้องการให้ทุกคนสบายใจและตัวข้าพเจ้าเองก็พลอยสบายใจที่ได้ทำประโยชน์ให้คนอื่น
- จ. ต้องการให้น้องประสบความสำเร็จในการเรียน และน้องจะได้ภูมิใจในตัวเขาเอง
- ฉ. พ่อแม่สอนว่าเป็นพี่น้องกันต้อง รักกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ฉีฉาวิชาเก่งแย่งชิงศักดิ์ ข้าพเจ้าเป็นลูกที่ดีจึงควรทำตามคำสั่งสอนของพ่อแม่

19. นายที มีอาชีพรับราชการ เนื่องจากมีลูกมากเงินเดือนไม่พอใช้จ่ายในครอบครัวจึงหารายได้พิเศษโดยการเลี้ยงหมูจำหน่าย บ้านนายทีตั้งอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีบ้านเรือนคนอื่น ๆ ปลูกอยู่ติดกันเป็นจำนวนมาก ปรากฏว่าหมูของนายทีเลี้ยงส่งกลิ่นรบกวนเพื่อนบ้านที่อยู่ติด ๆ กันมาก จนในที่สุดนายคำเพื่อนบ้านคนหนึ่งทนกลิ่นหมูของนายทีไม่ไหวจึงตะโกนค่านายทีด้วยความโมโห นายทีและลูก ๆ ก็ออกมาโต้เถียงจนกลายเป็นปากเสียงทะเลาะกันขึ้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นนายคำเพื่อนบ้านจะไม่ตะโกนค่านายที เพราะ
- เพื่อนบ้านคนอื่น ๆ เขายังทนกลิ่นหมูของนายทีได้ ข้าพเจ้าย่อมทนได้เช่นกัน
 - การตะโกนค่านายเป็นสิ่งไม่ควรทำ คนที่พบเห็นจะต้องไม่ยกย่องสรรเสริญ
 - นายทีมีความจำเป็นมากและมีเหตุผลที่ทักท้วงในการที่ท้องเลี้ยงหมู
 - ภรรยาของนายทีและลูก ๆ มารุมทำร้าย
 - จะหาวิธีการที่นุ่มนวลพูดกับนายทีเพื่อให้เขาหาวิธีการแก้ไขปัญหานี้แทนการมาตะโกนค่านานจนทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันขึ้น
 - หน้าที่ของเพื่อนบ้านที่ดีคือ มีความเห็นอกเห็นใจกัน หนักนิกเบาหนอยยอมให้อภัยกันได้
20. ในการแข่งขันบาสเกตบอลระหว่างห้อง ปรากฏว่าทีมของห้องข้าพเจ้าเล่นแพ้ เพื่อน ๆ ในห้องจึงชวนกันไปตักก่อกวนทีมตรงข้ามกัน แต่ข้าพเจ้าไม่ไปช่วยเพราะ
- เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า จุดมุ่งหมายสูงสุดของการเล่นกีฬา คือ การส่งเสริมความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
 - อาจนำไปสู่การทะเลาะวิวาทจนทำให้ได้กับมากเสียได้
 - การกระทำเช่นนั้นก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ คนส่วนมากคงไม่สนับสนุน
 - ผู้ที่ไม่น่าใจเป็นนักกีฬาที่แท้จริง จะต้องเคารพคอกฎกติกา การกีฬา คือ รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย
 - การกระทำเช่นนั้นย่อมนำความเสื่อมเสียมาสู่ตนเอง ไม่มีใครยกย่องสรรเสริญ
 - เป็นการกระทำที่ผิดต่อระเบียบวินัยของโรงเรียน

กระดาษคำตอบ

ชื่อ โรงเรียน ชั้น เลขที่

1.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
2.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
3.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
4.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
5.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
6.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
7.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
8.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
9.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
10.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
11.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
12.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
13.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
14.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
15.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
16.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
17.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
18.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
19.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
20.	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ

ภาคผนวก ก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 4 แสดงการวิเคราะห์รายข้อ และความแปรปรวนรายข้อของแบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความสามัคคี

ข้อ	กลุ่ม	$\bar{X}$	s^2	t	s^2_1
1	L	2.48	1.3433	5.9522	2.1539
	H	4.52	1.5933		
2	L	3.20	1.2500	7.8546	2.0617
	H	5.16	0.3067		
3	L	2.92	1.0767	3.4944	2.0302
	H	4.28	2.7100		
4	L	3.24	0.8567	11.2948	1.6489
	H	5.68	0.3100		
5	L	3.36	0.8233	9.7994	1.9014
	H	5.72	0.6267		
6	L	3.32	0.8100	5.0299	1.4435
	H	4.72	1.1267		
7	L	2.40	0.7500	7.3959	2.0711
	H	4.72	1.7100		
8	L	2.92	1.2433	7.5670	2.2702
	H	5.24	1.1067		
9	L	2.92	1.5767	9.1175	2.0625
	H	5.60	0.5833		
10	L	2.68	1.6433	10.4807	2.4327
	H	5.72	0.4600		

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่ม	$\bar{X}$	s^2	t	s_i^2
11	L	3.20	1.3333	6.5213	2.6630
	H	5.28	1.2100		
12	L	2.72	1.0433	8.7914	2.5349
	H	5.32	1.1433		
13	L	3.04	1.6233	8.0321	2.4908
	H	5.52	0.7600		
14	L	2.24	0.8567	5.2486	2.8663
	H	4.24	2.7733		
15	L	3.36	1.2400	10.5556	2.0303
	H	5.84	0.1400		
16	L	3.00	1.0000	11.2554	2.6718
	H	5.72	0.4600		
17	L	3.44	1.0900	4.2366	1.8582
	H	4.84	1.6400		
18	L	3.36	0.9067	4.4378	1.9370
	H	5.28	2.2100		
19	L	2.92	1.4100	7.4125	1.8485
	H	4.92	0.4100		
20	L	3.28	1.2933	7.5254	1.8395
	H	5.48	0.8433		

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่ม	$\bar{X}$	s^2	t	s_i^2
21	L	3.40	1.3333	5.8138	2.2080
	H	5.32	1.3933		
22	L	3.20	1.2500	6.1612	1.7216
	H	4.96	0.7900		
23	L	3.12	1.7767	5.6411	2.0746
	H	5.00	1.0000		
24	L	3.40	1.5000	6.2072	1.7418
	H	5.28	0.7933		
25	L	2.96	1.4567	5.9292	2.2880
	H	4.84	1.0567		
26	L	3.64	1.5733	4.9247	1.3635
	H	5.00	0.3333		
27	L	3.32	0.8933	4.5980	1.1793
	H	4.44	0.5900		

สำหรับแบบทดสอบเนกอสเชิงจิตกรรมคำนวณความสำคัญค่าอำนาจจำแนก (t,
ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

การวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

$$n = 27$$

$$s_i^2 = 55.3932$$

$$s_t^2 = 514.8302$$

$$= \frac{27}{27-1} \left[1 - \frac{55.3932}{514.8302} \right]$$

$$= 0.9267$$

แบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9267

ตาราง 5 แสดงค่าคะแนนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	38	80
2	35	75
3	43	87
4	45	82
5	49	86
6	51	84
7	38	75
8	30	74
9	54	84
10	51	85
11	64	90
12	50	80
13	62	94
14	62	95
15	62	90

$$\bar{X} = 84.0667$$

$$s^2 = 43.2095$$

ตาราง 6 แสดงค่าคะแนนของนักเรียนกลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	45	67
2	43	65
3	45	80
4	51	77
5	57	81
6	52	81
7	56	77
8	35	69
9	46	74
10	33	61
11	43	64
12	59	88
13	53	79
14	45	66
15	40	64

$$\bar{X} = 72.8667$$

$$s^2 = 67.2667$$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววิภาวดี ช่อสกุล ศรีสวัสดิ์

เกิดวันที่ 30 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2499

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 42/6 บ้านศรีสวัสดิ์พงศกร

ถนนยาแคง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง

จังหวัดอุบลราชธานี 34000

หมายเลขโทรศัพท์ (045) 242424

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนนาวันกุล อำเภอเมือง

จังหวัดอุบลราชธานี 34000

หมายเลขโทรศัพท์ (045) 254484

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 เติบโตจนศึกษา (แผนกศิลปะ-ภาษาฝรั่งเศส)

จากโรงเรียนนาวันกุล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2519 ป.กศ.สูง (ภาษาไทย) จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี

พ.ศ. 2523 กศ.บ. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

พ.ศ. 2532 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร